

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD  
ZABYTKAMI DLA GMINY  
PIŃCZÓW NA LATA 2022-2025**

**Pińczów 2022**

## SPIS TREŚCI

|                                                                                                      |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 1. WSTĘP                                                                                             | 3  |
| 2. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI                                         | 4  |
| 3. UWARUNKOWANIA PRAWNE OCHRONY I OPIEKI NAD ZABYTKAMI W POLSCE                                      | 18 |
| 4. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO                                          | 23 |
| 4.1 Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami            |    |
| 4.2 Relacje programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu |    |
| 5. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO                                          | 34 |
| 5.1 Relacje programu opieki nad zabytkami z dokumentami na poziomie gminy                            |    |
| 5.2 Charakterystyka zasobów oraz analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego                  |    |
| 5.3 Zabytki objęte prawnymi formami ochrony                                                          |    |
| 5.4 Zabytki w gminnej ewidencji zabytków                                                             |    |
| 5.5 Zabytki o najwyższym znaczeniu dla gminy                                                         |    |
| 6. OCENA STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO GMINY                                                         | 79 |
| 6.1 Priorytety programu opieki nad zabytkami                                                         |    |
| 6.2 Kierunki działań i zadania programu opieki nad zabytkami                                         |    |
| 7. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI                                       | 81 |
| 8. INSTRUMENTARIUM REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI                                 | 85 |
| 9. ZASADY OCENY REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI                                    | 86 |
| 10. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI                                                | 86 |
| 11. REALIZACJA I FINANSOWANIE GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI                                 | 88 |

# 1. WSTĘP

## CEL OPRACOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY PIŃCZÓW

Podstawowym, ogólnie pojętym założeniem niniejszego „Programu opieki nad zabytkami dla Gminy Pińczów na lata 2022 – 2025” jest ukierunkowanie polityki Samorządu Gminnego, służącej podejmowaniu planowanych działań dotyczących finansowania, inicjowania, wspierania oraz koordynowania prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego. Jest to uzupełniający dokument w stosunku do innych aktów planowania gminnego. Zadaniem Programu jest także organizacja działań edukacyjnych i wychowawczych wobec miejscowej społeczności. Dla realizacji powyższego założenia niezbędna jest realizacja szczegółowych celów określonych w ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o *ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*, do których należą:

- uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami

- zapoznanie z zasobami dziedzictwa kulturowego, historią i zabytkami Gminy, w tym także rozróżnienie obiektów wpisanych do rejestru zabytków województwa i figurujących w ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków
- wspieranie działań zmierzających do pozyskania środków finansowych na opiekę nad zabytkami
- uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków przy sporządzaniu i zmianie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy.

## **2. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI**

### **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej**

Ochrona zabytków, dawnych materialnych i niematerialnych dóbr kultury jest obowiązkiem konstytucyjnym Państwa. w myśl art. 5 Konstytucji RP „Rzeczpospolita Polska (...) strzeże dziedzictwa narodowego (...). Istotnym elementem tego dziedzictwa są zabytki, które w swych niematerialnych wartościach są dobrem wspólnym. Art. 82 Konstytucji wskazuje, iż „obowiązkiem Obywatela (...) jest troska o dobro wspólne”, z kolei art. 6 Konstytucji stanowi, że „...Rzeczpospolita Polska, stwarza warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury (...)”.

**Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami** (Dz. U. z 2022, poz. 840)

Obowiązująca ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami wprowadziła pojęcia ochrony i opieki nad zabytkami. Zgodnie z art. 3, użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) zabytek – nieruchomość lub rzecz ruchomą, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową;

- 2) zabytek nieruchomy – nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości, o których mowa w pkt. 1;
- 3) zabytek ruchomy – rzecz ruchomą, jej część lub zespół rzeczy ruchomych, o których mowa w pkt. 1;
- 4) zabytek archeologiczny – zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem;
- 5) instytucja kultury wyspecjalizowana w opiece nad zabytkami – instytucję kultury w rozumieniu przepisów o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, której celem statutowym jest sprawowanie opieki nad zabytkami;
- 6) prace konserwatorskie – działania mające na celu zabezpieczenie i utrwalenie substancji zabytku, zahamowanie procesów jego destrukcji oraz dokumentowanie tych działań;
- 7) prace restauratorskie – działania mające na celu wyeksponowanie wartości artystycznych i estetycznych zabytku, w tym, jeżeli istnieje taka potrzeba, uzupełnienie lub odtworzenie jego części oraz dokumentowanie tych działań;
- 8) roboty budowlane – roboty budowlane w rozumieniu przepisów Prawa budowlanego, podejmowane przy zabytku lub w otoczeniu zabytku;
- 9) badania konserwatorskie – działania mające na celu rozpoznanie historii i funkcji zabytku, ustalenie użytych do jego wykonania materiałów i zastosowanych technologii, określenie stanu zachowania tego zabytku oraz opracowanie diagnozy, projektu i programu prac konserwatorskich, a jeżeli istnieje taka potrzeba, również programu prac restauratorskich;
- 10) badania architektoniczne – działania ingerujące w substancję zabytku, mające na celu rozpoznanie i udokumentowanie pierwotnej formy obiektu budowlanego oraz ustalenie zakresu jego kolejnych przekształceń;
- 11) badania archeologiczne – działania mające na celu odkrycie, rozpoznanie, udokumentowanie i zabezpieczenie zabytku archeologicznego;

- 12) historyczny układ urbanistyczny lub ruralistyczny – przestrzenne założenie miejskie lub wiejskie, zawierające zespoły budowlane, pojedyncze budynki i formy zaprojektowanej zieleni, rozmieszczone w układzie historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych, w tym ulic lub sieci dróg;
- 13) historyczny zespół budowlany – powiązaną przestrzennie grupę budynków wyodrębnioną ze względu na formę architektoniczną, styl, zastosowane materiały, funkcję, czas powstania lub związek z wydarzeniami historycznymi;
- 14) krajobraz kulturowy - postrzegana przez ludzi przestrzeń, zawierająca elementy przyrodnicze i wytwory cywilizacji, historycznie ukształtowana w wyniku działania czynników naturalnych i działalności człowieka;
- 15) otoczenie – teren wokół lub przy zabytku wyznaczony w decyzji o wpisie tego terenu do rejestru zabytków w celu ochrony wartości widokowych zabytku oraz jego ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych.

Zgodnie z art. 89 organami ochrony zabytków są:

- 1) minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje Generalny Konserwator Zabytków;
- 2) wojewoda, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje Wojewódzki Konserwator Zabytków.

W art. 4 zapisano, iż ochrona zabytków polega w szczególności na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:

- 1) zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwale zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
- 2) zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
- 3) udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;

- 4) przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;
- 5) kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
- 6) uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Art. 5 wskazuje, iż opieka nad zabytkiem sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków:

- 1) naukowego badania i dokumentowania zabytku;
- 2) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;
- 3) zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
- 4) korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;
- 5) popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

Ustawa definiuje obowiązki oraz kompetencje samorządu terytorialnego w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Szczegółowo określone obowiązki samorządu w stosunku do obiektów zabytkowych objętych ochroną, których samorząd jest właścicielem lub posiadaczem zawarte są w następujących artykułach: 5, 25, 26, 28, 30, 31, 36, 71, 72.

Na mocy art. 21 ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzania programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy. Art. 22 ust. 4 stwierdza, iż „Wójt (burmistrz, prezydent miasta) prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy.”. W ust. 5 tego artykułu zapisano, iż w gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte:

- 1) zabytki nieruchome wpisane do rejestru;

- 2) inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków;
- 3) inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Jak wspomniano art. 87 ustawy określa obowiązek samorządu, dotyczący sporządzania i uchwalania gminnego i powiatowego programu opieki nad zabytkami:

- program winien być opracowany na okres 4 lat,
- program służy celom określonym w Ustawie,
- program przyjmuje rada gminy, po uzyskaniu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,
- program ogłaszany jest w wojewódzkim dzienniku urzędowym,
- z realizacji programu władze gminy sporządzają co 2 lata sprawozdanie, które przedstawiane jest radzie gminy.

Artykuły 18 i 19 nakazują samorządom uwzględnianie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami przy sporządzaniu i aktualizacji strategii rozwoju województw, planów zagospodarowania przestrzennego województw, planu zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej, analiz i studiów z zakresu zagospodarowania przestrzennego powiatu, strategii rozwoju gmin, strategii rozwoju ponadlokalnego, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego albo decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Dodatkowo należy wskazać odniesienia do zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego, zawarte w następujących aktach prawnych:



**Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym** (Dz. U. z 2022 r. poz. 559 t.j. z późn. zm.).

- *art. 7 ust. 1 pkt. 9*

„Zaspakajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy:

9) kultury w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.”

**Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym** (Dz. U. z 2022 r. poz. 1846 z późn. zm.).

Na mocy ustawy w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym uwzględnia się m.in.: wymagania ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej (art. 1. ust. 2, pkt 4). Ustawa określa, iż studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego powinno w swej treści zawierać następujące elementy:

- uwzględnianie stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej (art. 10, ust. 1, pkt 4),
- określenie obszarów i zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej (art. 10, ust. 2, pkt 4).

W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego będącym aktem prawa miejscowego ustawa nakazuje obecność następujących elementów:

- obowiązkowe określenie zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego (art. 15, ust. 2, pkt 3),
- obowiązkowe określenie zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej (art. 15, ust. 2, pkt 4),
- określa się, w zależności od potrzeb, granice pomników zagłady oraz ich stref ochronnych, a także ograniczenia dotyczące prowadzenia na ich terenie działalności gospodarczej, określone w ustawie z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (art. 15, ust. 3, pkt 6).

Wymagania w zakresie ochrony zabytków uwzględnia się również na szczeblach wojewódzkim i krajowym planowania przestrzennego (art. 39, ust. 3, pkt 2, ust. 2, pkt 2). Projekt zarówno planu miejscowego, jak i planu województwa wymaga uzgodnienia z właściwym Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Art. 51. ust. 1. wskazuje, że sprawach ustalenia lokalizacji inwestycji celu publicznego decyzje wydają w odniesieniu do:

- 1) inwestycji celu publicznego oznaczeniu krajowym i wojewódzkim - wójt, burmistrz albo prezydent miasta w uzgodnieniu z marszałkiem województwa;
- 2) inwestycji celu publicznego oznaczeniu powiatowym i gminnym - wójt, burmistrz albo prezydent miasta;
- 3) inwestycji celu publicznego na terenach zamkniętych - wojewoda.

Zgodnie z art. 53 ust. 2 pkt. 2 powyższe decyzje wydaje się po uzgodnieniu z: wojewódzkim konserwatorem zabytków - w odniesieniu do obszarów i obiektów objętych formami ochrony zabytków, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz ujętych w gminnej ewidencji zabytków.

Art. 64. ust. 1. wskazuje, że przepisy art. 51 ust. 3, art. 52, art. 53 ust. 3-5a i 5d, art. 54, art. 55 i art. 56 (wszystkie związane z zasadami lokalizacji inwestycji celu publicznego) stosuje się odpowiednio do decyzji o warunkach zabudowy.

**Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane** (Dz. U. z 2021 r. poz. 2351, z 2022 r. poz. 88).

W myśl tej ustawy jej przepisy nie naruszają przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami w odniesieniu do obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków oraz obiektów i obszarów objętych ochroną konserwatorską na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (art. 2. , ust 2 pkt. 3).

W art. 5, ust. 1 pkt 7 oraz ust. 2 ustawa stwierdza, iż obiekt budowlany należy użytkować w sposób zgodny z jego przeznaczeniem i wymaganiami ochrony środowiska oraz nakazuje projektowanie i budowanie obiektów budowlanych

i związanych z nim urządzeń zapewniające ochronę obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz obiektów objętych ochroną konserwatorską.

W przypadku pozytywnej opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w odniesieniu do obiektów budowlanych wpisanych do rejestru zabytków oraz innych obiektów budowlanych usytuowanych na obszarach objętych ochroną konserwatorską możliwe jest złożenie wniosku do właściwego ministra o zgodę na odstąpienie od obowiązujących przepisów techniczno-budowlanych, o których mowa w art. 7 ustawy (art. 9, ust. 3, pkt 4).

Wg art. 30 ust. 2 w stosunku do prac budowlanych przy obiektach oraz obszarach niewpisanych do rejestru zabytków, a ujętych w gminnej ewidencji zabytków, wymagane jest zgłoszenie do właściwego organu. W zgłoszeniu należy określić rodzaj, zakres i sposób wykonywania robót budowlanych oraz termin ich rozpoczęcia. Do zgłoszenia należy dołączyć oświadczenie, o którym mowa w art. 32 ust. 4 pkt. 2, oraz, w zależności od potrzeb, odpowiednie szkice lub rysunki, a także pozwolenia, uzgodnienia i opinie wymagane odrębnymi przepisami. W razie konieczności uzupełnienia zgłoszenia właściwy organ nakłada, w drodze postanowienia, na zgłaszającego obowiązek uzupełnienia, w określonym terminie, brakujących dokumentów, a w przypadku ich nieuzupełnienia – wnosi sprzeciw, w drodze decyzji. Zgodnie z art. 32 ust. 1:

1. Pozwolenie na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego może być wydane po uprzednim:

- 1) przeprowadzeniu oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko albo oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000, jeżeli jest ona wymagana przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- 2) uzyskaniu przez inwestora, wymaganych przepisami szczególnymi, pozwoleń, uzgodnień lub opinii innych organów,
- 3) wyrażeniu zgody przez ministra właściwego do spraw energii – w przypadku budowy lub rozbiórki gazociągu przesyłowego, linii przesyłowej elektroenergetycznej albo rurociągu dalekosiężnego ropy

naftowej lub produktów naftowych, a także gazociągu, linii elektroenergetycznej albo rurociągu ropy naftowej lub produktów naftowych dochodzących do granicy Rzeczypospolitej Polskiej.

Prowadzenie robót budowlanych przy obiekcie budowlanym wpisanym do rejestru zabytków lub na obszarze wpisanym do rejestru zabytków wymaga, przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę, uzyskania pozwolenia na prowadzenie tych robót, wydanego przez właściwego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (art. 39, ust. 1).

Pozwolenie na rozbiórkę obiektu budowlanego wpisanego do rejestru zabytków może być wydane po uzyskaniu decyzji Generalnego Konserwatora Zabytków działającego w imieniu ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego o skreśleniu tego obiektu z rejestru zabytków (art. 39, ust. 2).

W stosunku do obiektów budowlanych oraz obszarów niewpisanych do rejestru zabytków, a ujętych w gminnej ewidencji zabytków, pozwolenie na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego wydaje organ administracji architektoniczno-budowlanej w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków (art. 39, ust. 3).

Katalog działań budowlanych, w stosunku do których niewymagane jest pozwolenie na budowę, a które podlegają zgłoszeniu organowi budowlanemu określają kolejno art. 29, 29a, 30, 31 ustawy Prawo Budowlane. W stosunku do zamierzeń, które wymagają jedynie zgłoszenia zgodnie z art. 30 ust. 7 ustawy właściwy organ może nałożyć w drodze decyzji obowiązek uzyskania pozwolenia na wykonanie określonego obiektu lub robót budowlanych objętych obowiązkiem zgłoszenia, jeżeli ich realizacja może naruszać ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub spowodować m.in. pogorszenie stanu środowiska lub stanu zachowania zabytków.

Art. 29 ust. 7 stwierdza, że roboty budowlane, o których mowa w ust. 1–4, wykonywane:

- 1) przy obiekcie budowlanym wpisanym do rejestru zabytków – wymagają decyzji o pozwoleniu na budowę,

2) na obszarze wpisanym do rejestru zabytków – wymagają dokonania zgłoszenia

– przy czym do wniosku o decyzję o pozwoleniu na budowę oraz zgłoszenia należy dołączyć pozwolenie właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków wydane na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

**Ustawa z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu** (Dz. U. z 2015 r. poz. 1668 z późn. zm.).

Zgodnie z zapisami art. 7 tej ustawy wprowadzone zostaje pojęcie audytu krajobrazowego. Identyfikuje on krajobrazy występujące na całym obszarze województwa, określa ich cechy charakterystyczne oraz dokonuje oceny ich wartości (także pod kątem walorów zabytkowych i krajobrazu kulturowego).

Art. 8 ustawy wskazuje zmiany w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r.

**Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie** (Dz. U. z 2022 r. poz. 1812 z późn. zm.).

Określa ona, iż wśród zadań publicznych znajdują się działania m.in. w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego (art. 4, ust. 1, pkt 16). Regulacje z tym związane zawarte są w art. 19, który określa prawa i obowiązki mieszkańców w zakresie realizacji wybranych przez nich działań, zarówno w ramach inicjatyw lokalnych, jak i za pośrednictwem organizacji pozarządowych lub innych podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy. Artykuł precyzuje też, iż jednostka samorządu terytorialnego zawiera na czas określony umowę o wykonanie inicjatywy lokalnej z wnioskodawcą.

**Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska** (Dz. U. z 2022 r. poz. 1747 z późn. zm.).

Zgodnie z zapisami art. 71 ust. 3 tej ustawy przeznaczenie i sposób zagospodarowania terenu powinny w jak największym stopniu zapewniać zachowanie jego walorów krajobrazowych. Dotyczy to także krajobrazu kulturowego.

Art. 101 ust. 1 określa, iż ochrona powierzchni ziemi polega m. in. na zachowaniu wartości kulturowych, z uwzględnieniem zabytków archeologicznych.

**Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody** (Dz. U. z 2022 r. poz. 1726 z późn. zm.).

Jednym z celów ochrony przyrody jest ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień (art. 2, ust. 2, pkt 5). Jako jedną z form ochrony przyrody w tym jej immanentnego składnika, jakim jest krajobraz ustawa ta przyjmuje w art. 6, ust. 1, pkt 3 park krajobrazowy. Zgodnie z art. 16, ust. 1, park krajobrazowy obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju. Zarówno utworzenie parku krajobrazowego, jak i nadanie mu statutu należą do prerogatyw sejmiku wojewódzkiego (art. 16, ust. 3, ust. 5).

Art. 83a wskazuje, że zezwolenie na usunięcia drzewa lub krzewu z terenu nieruchomości lub jej części wpisanej do rejestru zabytków wydaje wojewódzki konserwator zabytków.

Zasady naliczania opłat za usunięcie drzew i krzewów przedstawiono w art. 84-87 ustawy i zgodnie z art. 84 ust. 8 decyzję w tych sprawach podejmuje właściwy organ do wydania zezwolenia (w tym także konserwator zabytków).

**Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami** (Dz. U. z 2021 r. poz. 1899, Dz.U. z 2022 r. poz. 1846).

W świetle art. 6 pkt 5 jednym z celów publicznych tej ustawy jest opieka nad nieruchomościami stanowiącymi zabytki w rozumieniu przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Art. 13, ust. 4 jasno określa, że: sprzedaż, zamiana, darowizna lub oddanie w użytkowanie wieczyste nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków, stanowiących własność Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, a także wnoszenie tych nieruchomości, jako wkładów niepieniężnych (aportów) do spółek, wymaga pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Art. 13 ust. 5 stwierdza, że sprzedaż, zamiana, darowizna lub dzierżawa nieruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa lub jednostki samorządu

terytorialnego, będących cmentarzami ujętymi w wojewódzkiej ewidencji zabytków, a także wnoszenie tych nieruchomości jako wkładów niepieniężnych (aportów) do spółek wymagają pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Cenę nieruchomości lub jej części (wyznaczonej zgodnie z art. 67) wpisanej do rejestru zabytków obniża się o 50% (zgodnie z art. 68 ust. 3). Właściwy organ może, za zgodą odpowiednio wojewody albo rady lub sejmiku, podwyższyć lub obniżyć tę bonifikatę. Identyczny zapis stosuje się w przypadku opłaty z tytułu użytkowania wieczystego, jeżeli nieruchomość gruntowa została wpisana do rejestru zabytków (art. 73, ust. 4) oraz w przypadku opłaty z tytułu trwałego zarządu (art. 84, ust. 4).

Zgodnie z art. 96 ust. 1. podziału nieruchomości dokonuje się na podstawie decyzji wójta, burmistrza albo prezydenta miasta zatwierdzającej podział, z uwzględnieniem ust. 1a, stwierdzającego, że odniesieniu do nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków decyzję, o której mowa w ust. 1, wydaje się po uzyskaniu pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków na podział tej nieruchomości.

**Ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych** (Dz. U. z 2022 r. poz. 1512 z późn. zm.).

Na podstawie art. 7, ust. 1, pkt 6 ustawa zwalnia od podatku od nieruchomości: grunty i budynki wpisane indywidualnie do rejestru zabytków, pod warunkiem ich utrzymania i konserwacji, zgodnie z przepisami o ochronie zabytków, z wyjątkiem części zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej.

**Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej** (Dz. U. z 2020 r. poz. 194).

Według zapisów tej ustawy zarówno państwo (art. 1 ust. 2) jak i organy jednostek samorządu terytorialnego (art. 1 ust. 4) sprawują mecenat nad działalnością kulturalną polegający m.in. na wspieraniu i promocji opieki nad zabytkami.

Do powyższych ustaw należy dołączyć akty prawne, które w całej swojej treści odnoszą się do zakresu ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego. Są to:



- ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 2022 r., poz. 385),
- ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. z 2019 r., poz. 1479 z późn. zm., Dz. U. z 2022 r., poz. 1700),
- ustawa z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. z 2020 r., poz. 164),
- ustawa z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. z 2015 r., poz. 2120).

Ostatni element to akty wykonawcze do ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Są to:

- Rozporządzenie MKiDN z dnia 26 maja 2011 (t.j. Dz. U. z 2021 poz. 56) w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem. W oparciu o art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami rozporządzenie określa sposób prowadzenia powyższych rejestrów i wykazów;
- Rozporządzenie MKiDN z dnia 2 sierpnia 2019 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 81);
- Rozporządzenie MKiDN z dnia 16 sierpnia 2017 r. w sprawie dotacji celowej na prace konserwatorskie lub restauratorskie przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (Dz. U. z 2017 r. poz. 1674).
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 19 lipca 2019 r. w sprawie wzorów dokumentów oceny wskazującej czas



powstania zabytku, wyceny zabytku oraz potwierdzenia wwozu zabytku na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2019 poz. 1470);

- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 21 maja 2018 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać ochrona przechowywanego i przewożonego zabytku wpisanego na Listę Skarbów Dziedzictwa (Dz. U. z 2018 poz. 1134),
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 4 grudnia 2017 r. w sprawie ksiąg ewidencyjnych prowadzonych przez podmioty gospodarcze wyspecjalizowane w zakresie obrotu zabytkami na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2017 poz. 2249);
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 12 lipca 2017 r. w sprawie sposobu ustalania wysokości i rozliczania dotacji celowej na wyposażenie w zabezpieczenia techniczne pomieszczenia, w którym będzie przechowywany zabytek wpisany na Listę Skarbów Dziedzictwa (Dz. U. z 2017 poz. 1384);
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 28 kwietnia 2017 r. w sprawie Listy Skarbów Dziedzictwa (Dz. U. z 2017 poz. 928);
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 19 sierpnia 2015 r. w sprawie krajowego rejestru utraconych dóbr kultury (Dz. U. z 2015 poz. 1275);
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 10 stycznia 2014 r. w sprawie dotacji na badania archeologiczne (Dz. U. z 2014 poz. 110);
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 18 kwietnia 2011 r. w sprawie wywozu zabytków za granicę (Dz. U. z 2011 nr 89 poz. 510);

- Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2004 nr 212 poz. 2153);
- Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 12 maja 2004 r. w sprawie odznaki „Za opiekę nad zabytkami” (Dz. U. z 2004 nr 124 poz. 1304 z późn. zm.);
- Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 9 kwietnia 2004 r. w sprawie organizacji wojewódzkich urzędów ochrony zabytków (Dz. U. z 2004 nr 75 poz. 706);
- Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 1 kwietnia 2004 r. w sprawie nagród za odkrycie lub znalezienie zabytków archeologicznych (Dz. U. z 2004 nr 71 poz. 650);
- Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 9 lutego 2004 r. w sprawie wzoru znaku informacyjnego umieszczonego na zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków (Dz. U. z 2004 nr 30 poz. 259).

### **3. UWARUNKOWANIA PRAWNE OCHRONY I OPIEKI NAD ZABYTKAMI W POLSCE**

Przywołana na wstępie ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami stanowi podstawę prawną ochrony dziedzictwa kulturowego w Polsce i wprowadza w tej materii szereg fundamentalnych definicji i pojęć. W myśl ustawy zabytek jest to nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

Zgodnie z ustawą opiece podlegają – bez względu na stan zachowania – zabytki pogrupowane w trzech kategoriach:

**Zabytki nieruchome** będące w szczególności:

- o krajobrazami kulturowymi,

- układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
- dziełami architektury i budownictwa,
- dziełami budownictwa obronnego,
- obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
- cmentarzami,
- parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,
- miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji.

**Zabytki ruchome** będące w szczególności:

- dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej,
- kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły te kolekcje,
- numizmatami oraz pamiątkami historycznymi, a zwłaszcza militariami, sztandarami, pieczęciami, odznakami, medalami i orderami, wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami, środkami transportu oraz maszynami i narzędziami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego,
- materiałami bibliotecznymi, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. z 2018 r. poz. 574)
- instrumentami muzycznymi, wytworami sztuki ludowej i rękodzieła oraz innymi obiektami etnograficznymi,
- przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji.

**Zabytki archeologiczne** będące w szczególności:

- pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa,
- cmentarzyskami,
- kurhanami,
- reliktnymi pozostałościami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

Ponadto, zgodnie z art. 6.2. ochronie mogą podlegać nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki

osadniczej.

Zgodnie z treścią Ustawy Ustawodawca wyróżnia następujące formy ochrony zabytków:

- wpis do rejestru zabytków,
- wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa,
- uznanie za pomnik historii,
- utworzenie parku kulturowego,
- ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzjach o warunkach zabudowy, decyzjach o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzjach o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzjach o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

### **Wpis do rejestru zabytków**

Podstawą wpisu do rejestru zabytków jest decyzja administracyjna wydana przez wojewódzkiego konserwatora zabytków. Z wnioskiem o taki wpis może występować właściciel zabytku nieruchomego oraz użytkownik wieczysty gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy. Również wojewódzki konserwator zabytków ma prawo wszczęcia postępowania z urzędu w sprawie wpisania zabytku nieruchomego do rejestru zabytków.

Rejestr zabytków prowadzi odpowiedni wojewódzki konserwator zabytków dla zabytków znajdujących się na terenie województwa. Do rejestru można wpisać także otoczenie oraz nazwę geograficzną, historyczną i tradycyjną zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru zabytków. Wojewódzki konserwator zabytków może wpisać także do rejestru historyczny układ urbanistyczny lub ruralistyczny. Sprawy te reguluje ustawa z 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 10 września 2019 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (t.j. Dz. U. z 2021 poz. 56).

### **Lista Skarbów Dziedzictwa**

Listę Skarbów Dziedzictwa prowadzi minister właściwy do spraw kultury

i ochrony dziedzictwa narodowego. Na Listę Skarbów Dziedzictwa wpisuje się zabytek ruchomy o szczególnej wartości dla dziedzictwa kulturowego zaliczany do jednej z następujących kategorii:

- 1) zabytków archeologicznych, które mają więcej niż 100 lat, wchodzą w skład zbiorów archeologicznych lub zostały pozyskane w wyniku badań archeologicznych lub przypadkowych odkryć,
- 2) elementów stanowiących integralną część zabytków architektury, wystroju wnętrz, pomników, posągów i dzieł rzemiosła artystycznego, które mają więcej niż 100 lat,
- 3) wykonanych ręcznie dowolną techniką i na dowolnym materiale dzieł malarstwa, nieobjętych kategoriami wskazanymi w pkt 4 i 5, które mają więcej niż 50 lat, ich wartość jest wyższa niż 150 000 euro oraz nie są własnością ich twórców,
- 4) wykonanych ręcznie na dowolnym materiale akwareli, gwaszy i pastelów, które mają więcej niż 50 lat, ich wartość jest wyższa niż 30 000 euro oraz nie są własnością ich twórców,
- 5) mozaik, nieobjętych kategoriami wskazanymi w pkt 1 i 2, oraz rysunków wykonanych ręcznie przy użyciu dowolnej techniki i na dowolnym materiale, które mają więcej niż 50 lat, ich wartość jest wyższa niż 15 000 euro oraz nie są własnością ich twórców,
- 6) oryginalnych dzieł grafiki i matryc do ich wykonania oraz oryginalnych plakatów, które mają więcej niż 50 lat, ich wartość jest wyższa niż 15 000 euro oraz nie są własnością ich twórców,
- 7) oryginalnych rzeźb, posągów lub ich kopii wykonanych tą samą techniką co oryginał, nieobjętych kategorią wskazaną w pkt 1, które mają więcej niż 50 lat, ich wartość jest wyższa niż 50 000 euro oraz nie są własnością ich twórców,
- 8) fotografii, filmów oraz ich negatywów, które mają więcej niż 50 lat, ich wartość jest wyższa niż 15 000 euro oraz nie są własnością ich twórców,
- 9) pojedynczych lub znajdujących się w zbiorach inkunabułów i manuskryptów oraz map i partytur muzycznych, liczących więcej niż 50 lat, które nie są własnością ich twórców,

- 10) pojedynczych lub znajdujących się w zbiorach książek, które mają więcej niż 100 lat i ich wartość jest wyższa niż 50 000 euro,
  - 11) map drukowanych, które mają więcej niż 200 lat,
  - 12) środków transportu, które mają więcej niż 75 lat i ich wartość jest wyższa niż 50 000 euro,
  - 13) innych kategorii, niewymienionych w pkt 1–12, obejmujących zabytki, które mają więcej niż 50 lat i ich wartość jest wyższa niż 50 000 euro
- na podstawie decyzji wydanej przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, z urzędu albo na wniosek właściciela zabytku ruchomego.

### **Pomnik Historii**

Terminem tym określa się zabytek nieruchomy o szczególnych wartościach materialnych i niematerialnych oraz znaczeniu dla dziedzictwa kulturowego naszego kraju. Rangę pomnika historii podkreśla fakt, że jest on ustanawiany przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej specjalnym rozporządzeniem na wniosek Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W treści prezydenckiego rozporządzenia wyszczególnia się cechy danego zabytku świadczące o jego najwyższej wartości, określa się precyzyjnie jego granice i zamieszcza schematyczną mapkę obiektu.

Na elitarną listę Pomników Historii mogą zostać wpisane obiekty architektoniczne, krajobrazy kulturowe, układy urbanistyczne lub ruralistyczne, zabytki techniki, obiekty budownictwa obronnego, parki i ogrody, cmentarze, miejsca pamięci najważniejszych wydarzeń lub postaci historycznych oraz stanowiska archeologiczne. Na rok 2022 w całym kraju było 105 miejsc i obiektów uznanych za pomnik historii.

### **Park kulturowy**

Kolejną formą ochrony jest utworzenie parku kulturowego w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej. Podstawą jego utworzenia jest uchwała rady gminy, którą podejmuje się po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków.

### **Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego lub decyzja o ustaleniu**

**lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzja o warunkach zabudowy, decyzja o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzja o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzja o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego**

Relacje pomiędzy ochroną zabytków a planami zagospodarowania przestrzennego są regulowane przez artykuły 18, 19 i 20 ustawy z 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Przede wszystkim art. 18 wprowadza obowiązek uwzględniania ochrony zabytków i opieki nad zabytkami przy sporządzaniu i aktualizacji koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii

rozwoju województw, planów zagospodarowania przestrzennego województw, analiz i studiów z zakresu zagospodarowania przestrzennego powiatu, strategii rozwoju gmin, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W wymienionych decyzjach, koncepcjach, strategiach, analizach, planach i studiach, winno się w szczególności uwzględnić krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, określić rozwiązania niezbędne do zapobiegania zagrożeniom dla zabytków i zapewnić im ochronę przy realizacji inwestycji oraz przywracania zabytków do jak najlepszego stanu oraz ustalić przeznaczenie i zasady zagospodarowania terenu uwzględniające opiekę nad zabytkami. W przypadku zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia, zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków oraz parków kulturowych, ochrona ich musi być bezwarunkowo uwzględniona w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego i pozostałych decyzjach.

## **4. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE OCHRONY ZASOBÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO**

### **4.1 STRATEGICZNE CELE PAŃSTWA W ZAKRESIE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO**



## KRAJOWY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2019-2022

Krajowy Program Opieki nad Zabytkami na lata 2019-2022 został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 13 sierpnia 2019 roku i jest efektem wykonania upoważnienia ustawowego, zawartego w artykułach 84 i 85, ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, a także jest programem rozwoju określonym w artykule 15 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Gminny Program Opieki nad Zabytkami opiera się na założeniach programu krajowego, jednak są one dość ogólne w odniesieniu do zabytków z terenu gminy.

Cel główny Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2019-2022 to Stworzenie warunków dla zapewnienia efektywnej ochrony i opieki nad zabytkami. Został on opracowany na bazie wniosków płynących z realizacji i ewaluacji Programu 2014-2017, a także zmiany systemu ochrony zabytków wprowadzonej ustawą z dnia 22 czerwca 2017 r. o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz niektórych innych ustaw. Cel główny dzieli się na trzy cele szczegółowe, zawierające kierunki działań.

### CEL SZCZEGÓŁOWY 1 Optymalizacja systemu ochrony dziedzictwa kulturowego

#### Kierunek działania 1.1. Wzmocnienie systemu ochrony na poziomie lokalnym

1. Szkolenia dla jednostek samorządu terytorialnego w zakresie zarządzania dziedzictwem kulturowym, w tym pracowników merytorycznych, z uwzględnieniem zagadnień planowania przestrzennego i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami
2. Budowanie zasobu wiedzy o ochronie dziedzictwa kulturowego na poziomie lokalnym, regionalnym i centralnym
3. Merytoryczne wsparcie procesu planowania i rewitalizacji w gminach
4. Konkurs Generalnego Konserwatora Zabytków nagradzający gminy za modelowe wdrażanie programów opieki nad zabytkami

#### Kierunek działania 1.2. Wzmocnienie systemu ochrony na poziomie centralnym

1. Wspieranie rozwijania kompetencji zawodowych pracowników służb



konserwatorskich

2. Ewaluacja stosowanych standardów i metod konserwatorskich
3. Wsparcie działań dokumentacyjnych zasobu zabytkowego
4. Powołanie Centrum Architektury Drewnianej

#### CEL SZCZEGÓŁOWY 2 Wsparcie działań w zakresie opieki nad zabytkami

Kierunek działania 2.1. Merytoryczne wsparcie działań w zakresie opieki nad zabytkami

1. Upowszechnianie standardów i metod konserwatorskich dla wybranych zasobów zabytkowych (wybór zasobów, wypracowanie zaleceń dla opiekunów zasobu zabytkowego dotyczących metod konserwacji, adaptacji, dokumentacji i badań, upowszechnianie przez bazę wiedzy).

Kierunek działania 2.2. Podnoszenie bezpieczeństwa zasobu zabytkowego

1. Podniesienie bezpieczeństwa zasobów ruchomych przez sprzyjanie intensyfikacji współpracy z opiekunami zabytków przez właściwe służby i instytucje

#### CEL SZCZEGÓŁOWY 3 Budowanie świadomości społecznej wartości dziedzictwa kulturowego

Kierunek działania 3.1. Upowszechnianie wiedzy na temat dziedzictwa kulturowego i jego wartości

1. Kampania społeczno-edukacyjna w mediach, z uwzględnieniem aspektu profilaktyki w dziedzinie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami i dostępności zabytków dla osób z niepełnosprawnościami
2. Tworzenie narzędzi edukacyjnych dla szkół i instytucji kultury, z uwzględnieniem aspektu profilaktyki w dziedzinie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami

Kierunek działania 3.2. Tworzenie warunków dla sprawowania społecznej opieki nad zabytkami

## KONCEPCJA PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU DO ROKU 2030

Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju została przyjęta przez Radę Ministrów dnia 13 grudnia 2011 r. Dokument określa zasady polityki państwa w dziedzinie przestrzennego zagospodarowania kraju w perspektywie najbliższych kilkunastu lat.

Polityka przestrzennego zagospodarowania kraju realizuje cele rozwoju kraju w odniesieniu do całości przestrzeni polskiej. Biorąc pod uwagę nowy paradygmat polityki rozwoju cel strategiczny (ponadczasowy) polityki przestrzennego zagospodarowania kraju można określić następująco: Efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągania ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie.

Tak sformułowany cel – przy doborze odpowiednich celów cząstkowych oraz instrumentów wdrożeniowych – realizowany jest przez wszystkie podmioty publiczne wykonujące zadania rozwojowe w zakresie swoich kompetencji na różnych poziomach zarządzania, w różnych obszarach tematycznych i w odniesieniu do różnych terytoriów.

Drogą do zapewnienia realizacji celu strategicznego polityki przestrzennego zagospodarowania kraju jest koncentracja działań podmiotów publicznych w wybranych obszarach tematycznych i na wyodrębnionych terytoriach. W odniesieniu do diagnozy sytuacji, uwarunkowań oraz trendów rozwojowych sformułowano sześć wzajemnie powiązanych celów polityki przestrzennego zagospodarowania kraju w horyzoncie roku 2030:

- Cel 1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności;
- Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków

dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów;

- Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej;
- Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski;
- Cel 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa;
- Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.

Koncepcja wskazuje, iż wzmocnienie ładu przestrzennego na poziomie zarządzania zasobem krajobrazów kulturowych i przyrodniczych będzie jednocześnie służyło wdrożeniu zapisów Konwencji Krajobrazowej Rady Europy. Podstawowymi formami ochrony krajobrazów powinny zostać formy dotychczas stosowane: parki krajobrazowe, pomniki historii, parki kulturowe oraz – dla obiektów rangi międzynarodowej – wpis na listę dziedzictwa kulturowego lub przyrodniczego UNESCO.

Stwierdzono, że promocja dziedzictwa kulturowego wpłynęła na wzrost rozpoznawalności i atrakcyjność polskiej przestrzeni. Dbłość o spuściznę kultury dawnych mieszkańców ziem polskich i wspieranie zachowanych tradycji lokalnych sprzyjają rozwojowi turystyki i wspomagają proces identyfikacji tożsamości kulturowej migrantów. Krajobraz ważny dla historii kultury jest chroniony na równi z krajobrazami charakterystycznymi dla regionów geograficzno- przyrodniczych w zintegrowanej z siecią przyrodniczą rozwiniętej sieci parków kulturowych i pomników historii.

## NARODOWA STRATEGIA ROZWOJU KULTURY NA LATA 2004 - 2013 ORAZ UZUPEŁNIENIE STRATEGII NA LATA 2004 - 2020

Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami zostały zawarte w dokumencie o nazwie Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004 - 2013 (przyjętym przez Radę Ministrów w dniu 21 września 2004 r.) oraz jego uszczegółowieniu „Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004 - 2020” (przyjętym w 2005 r.). Są to rządowe dokumenty tworzące ramy dla nowoczesnego mecenatu państwa w sferze kultury, a przede wszystkim dla nowocześnie pojmowanej polityki kulturalnej państwa, funkcjonującej w warunkach rynkowych, w połączeniu z perspektywami kolejnych okresów programowania Unii Europejskiej.

Głównym celem strategii jest działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju kulturalnego regionów w Polsce.

Dokumentem służącym wdrożeniu Narodowej Strategii Rozwoju Kultury jest Narodowy Program Kultury „Ochrona Zabytków i Dziedzictwa Kulturowego na lata 2004-2013”. w programie zapisano następujące priorytety i działania:

### ➤ **Priorytet 1. Aktywne zarządzanie zasobem stanowiącym materialne dziedzictwo kulturowe**

Działania realizowane w ramach niniejszego priorytetu mają na celu materialną poprawę stanu zabytków, ich adaptację i rewitalizację oraz zwiększenie dostępności do nich mieszkańców, turystów i inwestorów. Realizacja działań pozwoli na zwiększenie atrakcyjności regionów, a także wykorzystanie przez nie potencjału związanego z posiadanym dziedzictwem kulturowym.

- Działanie 1.1. Budowa nowoczesnych rozwiązań organizacyjno-finansowych w sferze ochrony zabytków;
- Działanie 1.2. Kompleksowa rewaloryzacja zabytków i ich adaptacja na cele kulturalne, turystyczne, edukacyjne, rekreacyjne i inne cele społeczne;
- Działanie 1.3. Zwiększenie roli zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości poprzez tworzenie zintegrowanych narodowych produktów turystycznych.

➤ **Priorytet 2. Edukacja i administracja na rzecz ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego**

- Działanie 2.1. Rozwój zasobów ludzkich oraz podnoszenie świadomości społecznej w sferze ochrony dziedzictwa kulturowego;
- Działanie 2.2. Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego przed nielegalnym wywozem, wywozem i przewozem przez granicę.

Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020, opracowane przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego w 2005 r., zawiera ważny z punktu widzenia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Program Operacyjny „Dziedzictwo kulturowe”.

Priorytet tego Programu dotyczy rewaloryzacji zabytków nieruchomych i ruchomych. Celami tego priorytetu są:

- poprawa stanu zachowania zabytków,
- zwiększanie narodowego zasobu dziedzictwa kulturowego (w tym także liczby stanowisk archeologicznych),
- kompleksowa rewaloryzacja zabytków i ich adaptacja na cele inne niż kulturalne,
- zwiększenie roli zabytków i muzealiów w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości poprzez tworzenie zintegrowanych narodowych produktów turystycznych,
- poprawa warunków instytucjonalnych, prawnych i organizacyjnych w zakresie ochrony zabytków i ich dokumentacji,
- zabezpieczenie zabytków, muzealiów i archiwaliów przed skutkami klęsk żywiołowych, kradzieżami i nielegalnym wywozem za granicę oraz na wypadek sytuacji kryzysowych i konfliktu zbrojnego.

## **5.2 RELACJE GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI Z OPRACOWANIAM WYKONANYMI NA POZIOMIE WOJEWÓDZTWA I POWIATU**

### **PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO NA LATA 2013 – 2016**

Ze względu na fakt, że na chwilę obecną brak opublikowanego w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego aktualnego Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami niniejszy dokument pokrótce wskazuje treść ostatniej przyjętej do realizacji perspektywy.

Program Opieki nad Zabytkami Województwa Świętokrzyskiego na lata 2013 – 2016 został przyjęty Uchwałą XXIX/524/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego. Stanowi on opracowanie strategiczne, które określa cele i działania województwa w zakresie opieki nad zabytkami.

Najważniejszym działaniem jest ochrona dziedzictwa i krajobrazu kulturowego województwa świętokrzyskiego w celu zachowania go dla następnych pokoleń oraz budowania na jego bazie tendencji służących rozwojowi regionu, a także integracja społeczności lokalnych przy pomocy poszerzenia wiedzy o zasobach dóbr kultury i potrzebie ich ochrony.

W dokumencie wyznaczono cel generalny: Ochrona i zachowanie materialnego oraz niematerialnego dziedzictwa kulturowego województwa świętokrzyskiego, w ramach którego wskazano do realizacji następujące cele szczegółowe:

#### **1. Ochrona i zachowanie dziedzictwa oraz krajobrazu kulturowego.**

Kierunki działań:

- 1.1. Rozpoznanie i dokumentacja zasobów zabytkowych.
- 1.2. Ochrona zabytków ruchomych.
- 1.3. Ochrona zabytków nieruchomych.
- 1.4. Ochrona zabytków archeologicznych.

1.5. Ochrona zabytków układów architektonicznych.

1.6. Stworzenie warunków do powstania i rozwoju parków kulturowych oraz ochrona krajobrazu kulturowego.

2. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego.

Kierunki działań:

2.1. Poprawa dostępu do zasobów dziedzictwa.

2.2. Promocja zasobów dziedzictwa kulturowego.

2.3. Wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego w rozwoju regionalnym.

3. Tworzenie warunków do wzmocnienia tożsamości regionalnej w oparciu o dorobek kultury materialnej i niematerialnej.

Kierunki działań:

3.1. Kulturowanie tradycji w oparciu o zasobach dziedzictwa kulturowego.

3.2. Popularyzacja wiedzy o dziedzictwie kulturowym.

Cele działań Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami są zbieżne z celami Programu Wojewódzkiego, nie wskazuje on żadnych konkretnych zapisów w stosunku do zabytków gminy

.

## PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego przyjęty Uchwałą Nr XXIX/399/02 z dn. 26 kwietnia 2002 r. wskazuje na własną, ukształtowaną na przestrzeni dziejów specyfikę kulturową regionu świętokrzyskiego o istotnym potencjale turystycznym, jednakże nie jest on w pełni wykreowany i wykorzystywany.

Podstawową słabością turystyki jest niedoinwestowanie oraz mało skuteczny marketing i promocja regionu, wąski zakres proponowanych usług oraz zbyt niski ich poziom. Autorzy planu zwracają jednocześnie uwagę na ciągle jeszcze tkwiące w zasobach kultury rezerwy w dotychczas nie w pełni przebadany pod kątem zachowanych walorów tradycyjnej zabudowy podmiejskiej, wiejskiej i małej architektury kultowej, wartościowych układów ruralistycznych, komponowanego krajobrazu zabytkowego i harmonijnego krajobrazu kulturowego, pozostałości zabytków techniki, stanowisk archeologicznych, historycznych pól bitewnych, miejsc pamiątkowych związanych z życiem i działalnością postaci historycznych itp.. Rozpoznanie to znacznie poszerzyłoby wiedzę o zabytkach i w konsekwencji dotychczasowy ich zasób zwiększając atrakcyjność kulturową i turystyczną kolejnych gmin.

Głównym celem polityki przestrzennej w zakresie zagospodarowania zasobów dziedzictwa kulturowego powinna być skuteczniejsza ochrona i rewaloryzacja tych zasobów oraz racjonalne ich udostępnienie z myślą o poszerzaniu wiedzy, zwłaszcza młodego pokolenia, świadomości historycznej obywateli, a także wykorzystaniu jako czynnika rozwoju gospodarczego i promocji. Istotnym zadaniem będzie także wykorzystanie dziedzictwa kulturowego w procesie pobudzania i utrwalania tożsamości regionalnej ogółu mieszkańców przy jednoczesnym zachowaniu i kultywowaniu specyfiki lokalnej i subregionalnej.

Biorąc pod uwagę powyższe cele i uwarunkowania samorząd województwa ustalił listę zadań priorytetowych:

- Tworzenie warunków do ochrony krajobrazu kulturowego i pojedynczych zabytków przed zniszczeniem i dewaloryzacją – przestrzenne oddalenie lub likwidacja źródeł dewaloryzacji
- Objęcie ochroną prawną obszarów o najcenniejszych walorach dziedzictwa kulturowego
- Tworzenie warunków do udostępnienia dziedzictwa kulturowego na cele turystyczne i promocyjno-kulturotwórcze
- Wkomponowanie walorów dziedzictwa kulturowego we współczesne struktury funkcjonalno-przestrzenne i środowiskowe



- Utrzymanie i restytucja specyfiki kulturowej województwa, głównego elementu tożsamości regionalnej i wyróżnika regionu w procesie integracji z UE

Gmina Pińczów wg wskazań Planu powinna realizować następujące zasady ochrony dziedzictwa kulturowego:

- respektowanie przepisów i wymagań ochronnych przy rewitalizacji obiektów i zespołów zabytkowych objętych ochroną prawną;
- racjonalne, zgodne z wymogami konserwatorskimi zagospodarowanie, użytkowanie i udostępnianie obiektów zabytkowych, z uwzględnieniem celów kulturowych i turystycznych;
- unikanie przekształceń przestrzennych mogących zagrażać zasobom dziedzictwa kulturowego, np. dysharmonijne lub szkodliwe sąsiedztwo;
- eksponowanie w strukturze przestrzennej, w panoramach i sylwetach miejscowości elementów najcenniejszych;
- komponowanie nowych struktur z uwzględnieniem historycznej zabudowy;
- prowadzenie archeologicznych badań ratunkowych na terenach realizowanych lub przewidzianych do realizacji inwestycji wielkoobszarowych;
- edukacja społeczna w zakresie wartości i znaczenia obiektów kulturowych dla promocji i rozwoju województwa oraz integracji regionalnej.

Jako zasadę realizacji powyższych celów przyjęto:

- respektowanie wymogów ochronnych oraz umożliwienie rewaloryzacji zagrożonych zespołów lub obiektów zabytkowych, objętych rejestrem dóbr kultury;
- zachowanie i rewaloryzacja niszczących obiektów kultowych, dawnych cmentarzy oraz innych miejsc i wyróżników bogatej historii regionu;
- archeologiczne badania ratunkowe na terenach realizowanych lub przewidzianych inwestycji wielkoobszarowych;
- działania ochronno-rewaloryzacyjne dostosowane do lokalnej specyfiki;
- wzrost świadomości społecznej co do znaczenia i wartości obiektów kulturowych dla rozwoju, promocji oraz integracji regionalnej.

## STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

W Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do 2020 r. przyjętej Uchwałą Nr XLII/508/06 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dn. 26 października 2006 r. za główną misję uznano podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców województwa świętokrzyskiego oparte na zintegrowanym rozwoju w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Jednym z celów warunkowych tych działań jest zawarta w strategii ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody i dóbr kultury.

Wśród priorytetów tych działań wyróżniono ochronę i udostępnienie dziedzictwa kulturowego jako istotny element wpływający na pozytywny wizerunek regionu oraz podstawę jego oferty turystycznej. Wskazuje jednocześnie, że udostępnienie obiektów zabytkowych oraz ich promocja przyczyni się zarówno do stworzenia nowych miejsc pracy jak również pozwoli na pozyskanie dodatkowych środków na ich renowację. Podkreślono również konieczność kultywowania tradycji i zasobów kultury niematerialnej połączonej z tworzeniem regionalnych i lokalnych produktów turystycznych.

### POWIATOWY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI POWIATU PIŃCZOWSKIEGO

Na chwilę obecną powiat pińczowski nie posiada opracowanego powiatowego programu opieki nad zabytkami.

## **5. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE OCHRONY ZASOBÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO**

### **5.1 RELACJE GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI Z OPRACOWANIAM WYKONANYMI NA POZIOMIE GMINY**

#### STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY PIŃCZÓW

Gmina Pińczów posiada uchwaloną zmianę Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego, przyjętą Uchwałą Nr XLI/470/2014 Rady Miejskiej w Pińczowie z dnia 24 września 2014 r. Dokument określa ogólne i szczegółowe uwarunkowania i kierunki polityki przestrzennej na analizowanym obszarze. Celem studium jest koordynacja działań przestrzennych na terenie miasta i gminy dla stworzenia warunków do ekorozwoju i harmonijnego współdziałania sąsiadujących terenów.

Dokument składa się z fazy uwarunkowań oraz fazy kierunków zagospodarowania przestrzennego. W fazie pierwszej uwzględniono uwarunkowania wynikające z diagnozy dziedzictwa kulturowego. Krótkiej charakterystyce poddano chronione obiekty i tereny miasta Pińczowa, wpisy do rejestru zabytków, inne obiekty o wartościach kulturowych na terenie miasta Pińczowa, obiekty i tereny zaliczane do dziedzictwa kulturowego z pozostałego obszaru gminy Pińczów i charakterystykę dóbr stanowiących dziedzictwo miasta i gminy Pińczów, obiekty i tereny dziedzictwa kulturowego z pozostałego obszaru gminy oraz charakterystykę dóbr kultury stanowiących dziedzictwo miasta i gminy Pińczów. W części poświęconej kierunkom zagospodarowania przestrzennego analizie poddano obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego, zabytków oraz dóbr kultury współczesnej i krajobrazu kulturowego w oparciu o ogólne zasady ochrony dziedzictwa kulturowego, propozycję ogólnych wytycznych konserwatorskich oraz ustalenia uzupełniające w zakresie zasad ochrony dziedzictwa kulturowego miasta Pińczowa i sołectwa Pasturka oraz sołectwa Włochy.

W dokumencie wyznaczono następujące strefy ochrony konserwatorskiej:

Strefa „A” - objęta jest znaczącym obszarem miasta, tj. rejon miasta lokacyjnego (Stare Miasto), Wzgórze Zamkowe, kaplica Św. Anny i jej otoczenie, Mirów, Dzielnica Żydowska, Nowy Świat, cmentarz parafialny. Praktycznie zasadnicze tereny zainwestowania miejskiego;

Strefa „B” - ochrony konserwatorskiej to strefa, która obejmuje obszar podlegający uzgadnianiu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, co do skali zabudowy i jej architektury. Strefa ta obejmuje obszary przedmieść pochodzących z XIX i XX w., bezpośrednio łączących się z granicami Strefy „A”.

Strefa „E” – ochrony ekspozycji, która obejmuje obszary stanowiące zabezpieczenie warunków eksponowania historycznych terenów i zabytkowych obiektów, punkty widokowe, ważniejsze osie widokowe z wjazdów do miasta. Ochrona powinna dotyczyć zapewnienia ekspozycji: widokowej panoramy miasta z kierunku południowego, krajobrazowej z Góry Św. Anny.

Strefa „K” – ochrony krajobrazu kulturowego (także i zielonego), obejmująca od północy tereny zainwestowania miejskiego, biegnąc po północnej stronie „Gór Pińczowskich”.

Strefa „W” – ochrony archeologicznej. W jej obrębie wszelkie prace ziemne podlegają nadzorowi archeologicznemu, a docelowo powinno się tu prowadzić szeroko zakrojone badania archeologiczne. Obszary objęte strefą „W” ochrony archeologicznej obejmują teren Wzgórza Zamkowego, rejon Rynku (Placu Wolności).

## STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIŃCZÓW DO 2022 ROKU

Strategia została przyjęta Uchwałą Nr VIII/61/15 przez Radę Miejską w Pińczowie 24 czerwca 2015 r. Składa się z następujących rozdziałów: podstawy strategii rozwoju Gminy Pińczów, zidentyfikowane problemy, analiza SWOT, nawiązanie do strategicznych dokumentów dotyczących rozwoju przestrzenno-społeczno-gospodarczego, założenia strategii zrównoważonego rozwoju Gminy Pińczów, planowane projekty na obszarze Gminy Pińczów w latach 2015-2022, system wdrażania strategii rozwoju Gminy Pińczów, sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej strategii rozwoju Gminy Pińczów oraz wykorzystane materiały. Należy tu zaznaczyć, że rozpoczęły się prace nad kolejną perspektywą dokumentu do roku 2030.

Sporządzono analizę SWOT z uwzględnieniem mocnych i słabych stron gminy oraz szans i zagrożeń. Wydzielono 5 obszarów tematycznych, z których to obszar nr 5 nawiązuje do rozwoju turystyki, agroturystyki oraz promocji gminy, które to elementy pośrednio związane są z szeroko rozumianym dziedzictwem kulturowym.

W opracowaniu określono następującą misję: Misją Gminy Pińczów jest poprawa warunków życia mieszkańców, zapewnienie dynamicznego rozwoju Gminy, otwarcie na innowacyjność oraz wzrost atrakcyjności turystycznej. Na jej podstawie wytyczono 5 obszarów priorytetowych, do których następnie zostały przypisane cele strategiczne, operacyjne i zadania. Największe znaczenie dla niniejszego programu ma cel 5 Rozwój turystyki, agroturystyki oraz promocja. W jego ramach do realizacji wskazano następujące zadania:

1. Renowacja i odnowa zabytków zlokalizowanych na terenie gminy.
2. Zachowanie ciągłości kulturowej poprzez pielęgnowanie niematerialnego dziedzictwa kulturowego: tradycji, obrzędów, lokalnego folkloru.
3. Rewitalizacja dworca kolejki wąskotorowej w Pińczowie.
4. Zabezpieczenie historycznego muru zamkowego przy drodze do Kielc.
5. Zabezpieczenie wieloryba miocieńskiego w kamieniołomie jako atrakcji turystycznej.
6. Rewitalizacja samolotu TS - 8 Bies i wyeksponowanie go jako atrakcji turystycznej.

## GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY PIŃCZÓW NA LATA 2015-2022

Ostatnia zmiana Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Pińczów na lata 2015-2022 przyjęta została Uchwałą Nr XXXIX/339/2017 przez Radę Miejską w Pińczowie w dniu 29 listopada 2017 r.

Program zawiera diagnozę czynników i zjawisk kryzysowych. Zawarto analizy w strefach: społecznej, gospodarczej i przestrzenno-funkcjonalnej. Przedstawiono wyniki badań ankietowych wśród społeczności lokalnej oraz opracowano analizę SWOT.

W Programie opisano wizję rewitalizacji Gminy Pińczów: „Ożywienie potencjału Gminy Pińczów opartego o rewitalizację zdegradowanego obszaru, połączone z podniesieniem atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej gminy. Gmina Pińczów, wykorzystując potencjał związany z walorami krajobrazowo-

przyrodniczymi powinna stać się miejscem szczególnie przyciągającym turystów”, a także misję: „Wsparcie równomiernego rozwoju we wszystkich obszarach gminy, jednocześnie zachowując równowagę pomiędzy aktywnością gospodarczą mieszkańców, a ochroną środowiska naturalnego oraz dóbr dziedzictwa kulturowego. Służyć temu winny zintegrowane działania władz Gminy Pińczów, interesariuszy GPR, liderów opinii publicznej i mieszkańców, połączone z akumulacją kapitału publicznego i prywatnego, wspartego funduszami zewnętrznymi”. Określono także cel główny, który brzmi następująco: „Głównym celem Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Pińczów jest podniesienie atrakcyjności Gminy Pińczów, jako miejsca zamieszkania i pracy oraz atrakcji turystyczne, ożywienie społeczne i gospodarcze zdegradowanego obszaru połączone z podniesieniem atrakcyjności przestrzeni gminnej dla turystów i inwestorów”

Wskazano także planowane działania na obszarze rewitalizacyjnym, 8 podstawowych zadań inwestycyjnych, w tym 2, które związane są z obiektami zabytkowymi:

1. Odbudowa zarysu murów zamku oraz budowa tarasu widokowego na Górze Zamkowej.
2. Zagospodarowanie terenu przed dworcem kolejki wąskotorowej wraz z przebudową budynku dworca.

## MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Na terenie gminy obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Poniżej wymieniono obowiązujące MPZP, które uwzględniają ochronę obiektów zabytkowych. Szczegóły na temat planów miejscowych znaleźć można na BIP Gminy Pińczów.

1. **UCHWAŁA Nr XL/372/09 RADY MIEJSKIEJ W PIŃCZOWIE z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Pińczów z późn. zm.**

§ 141. W planie ustala się ścisłą strefę konserwatorską miasta lokacyjnego, oznaczoną na rysunku planu symbolem graficznym, którą uznaje się również jako strefę biernej ochrony archeologicznej, w której obowiązują następujące ustalenia:

- 1) konserwacja poprzez utrzymanie historycznej struktury w niezmienionym kształcie oraz rewaloryzacja poprzez przywrócenie i utrwalenie historycznie ukształtowanych walorów zespołu przestrzennego;
- 2) ochrona reliktyw miasta średniowiecznego i nowożytnego;
- 3) ochrona reliktyw infrastruktury miejskiej;
- 4) ochrona warstw kulturowych;
- 5) ochrona podłoża podmiejskiego w tym lokalizacji lochów, objęcie ochroną poprzez zabezpieczenie, poprawę stanu technicznego oraz wprowadzenie funkcji użytkowych służących obsłudze ruchu turystycznego;
- 6) wszelka działalność inwestycyjna w obrębie strefy podlega uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków i jest podporządkowana wytycznym Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

§142. W planie ustala się strefy będące otoczeniem ścisłej strefy konserwatorskiej miasta lokacyjnego, która obejmuje zespoły urbanistyczno-krajobrazowe o walorach charakterystycznych pod względem funkcjonalno-kompozycyjnym, w których obowiązują następujące ustalenia:

- 1) utrzymanie zasadniczych elementów rozplanowania poprzez rewaloryzację określonych obiektów i obszarów;
- 2) ochrona wartości widokowych zabytków;
- 3) podjęcie prac objętych ustaleniami szczegółowymi określonymi dla tych terenów przy zasięgnięciu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

§143. W ramach stref, o których mowa w § 141 i § 142 niniejszej uchwały utrzymuje się następujące formy ochrony:



1)Obiekty i obszary indywidualnie wpisane do rejestru zabytków, oznaczone na rysunku planu symbolem graficznym, zgodnie z wykazem obiektów i obszarów wpisanych do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

2)Wszelkie prace podejmowane przy obiektach i obszarach zamieszczonych w poniższym wykazie możliwe pod warunkiem zachowania charakteru obszaru czy też obiektu, pod względem kompozycyjnym i architektonicznym;

3)Wszelkie zamierzenia inwestycyjne powinny być uzgadniane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków;

4)Ustala się ochronę i zachowanie zabytków wpisanych do rejestru, zgodnie z wykazem umieszczonym w treści dokumentu;

5)Dla obiektów, o których mowa w § 143 pkt 1, ustala się ochronę poprzez zachowanie charakteru danego budynku z charakterystycznymi elementami architektonicznymi, również w przypadku wymiany zabudowy o złym stanie technicznym; ochronę elementu układu urbanistycznego, dla których obowiązują następujące ustalenia:

a)zakaz likwidacji i wprowadzania zmian w obrębie historycznej sieci dróg, kształtu działek osadniczych;

b)kształtowanie makro i mikro wewnątrz ulic, poprzez uzupełnianie przyległych pierzei i nadanie jej ciągłego charakteru;

c)w odniesieniu do terenu dawnego zamku oraz wzgórza Św. Anny, obowiązuje wyeksponowanie obwodu murów i fos nowożytnych, opracowanie programu docelowego zagospodarowania terenów;

d)tereny i obiekty wpisane do rejestru zabytków, objęte są strefą czynnej ochrony archeologicznej - ewentualne działania służące ekspozycji i ochronie obiektów podlegają na etapie planowania, projektowania i wykonawstwa uzgodnieniom i wytycznym Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;

6) Ustala się ochronę zabytków wpisanych do ewidencji, zgodnie z wykazem zawartym w treści dokumentu;



§144. W zakresie ochrony konserwatorskiej dla obszarów objętych planem, ustala się:

- 1)zakaz prowadzenia działań mogących wpływać destruktywnie na stan zachowania i proces rewaloryzacji historycznego organizmu miejskiego;
- 2)zachowanie i ochronę najistotniejszych i najbardziej reprezentatywnych wartości kulturowych występujących na obszarze miasta;
- 3)wyeksponowanie bądź przywrócenie zatartych walorów historycznego układu, a także wykorzystanie jego wartości przestrzennych i użytkowych - place oznaczone na rysunku planu symbolami: AKDP1, AKDP2, AKDP3;
- 4)uzupełnienie zabudowy na określonych odcinkach ulic w wyznaczonych strefach miasta lokacyjnego i jego otoczenia - w celu utrwalenia linii regulacyjnych i skorygowania zniekształceń przestrzennych;
- 5)zachowanie zwartego układu zabudowy w ramach wnętrza urbanistycznych, które tworzą place i ulice;
- 6)uczytelnienie linii zabudowy wyznaczonych fasadami najstarszych budynków;
- 7)skala zabudowy musi wynikać z kompozycji przestrzennej układu urbanistycznego zaakcentowanego elementami dominant;
- 8)zachowanie wysokości ścian tworzących wnętrza urbanistyczne;
- 9) w dzielnicy Mirów zachowanie parterowej skali zabudowy i atrialnego układu z charakterystycznymi poprzecznymi do pierzei przewiązaniem;
- 10)planowanie posadzek jako elementu przestrzeni publicznej tworzących wnętrza urbanistyczne wraz z uporządkowanym układem zieleni;
- 11)rewaloryzację zabudowy mieszkalnej na obszarze miasta lokacyjnego, a zwłaszcza w strefie rynku i przyległych bloków północno-wschodnich;
- 12)utrzymanie mieszkaniowej funkcji obszaru miasta lokacyjnego z udziałem usług wbudowanych w parterach;

13)ochronę konserwatorską budynków i budowli wpisanych do rejestru zabytków, oraz będących w gminnej ewidencji zabytków;

14)utrwalenie, rekultywację i ochronę elementów topograficznego ukształtowania terenu oraz charakterystycznych form i cech środowiska przyrodniczego stanowiących niepowtarzalny kontekst przestrzenny zabytkowego układu miasta;

15)objęcie ochroną obiektów znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków.

§145. Ustala się następujące zasady dotyczące form zabudowy i zagospodarowania terenów objętych ścisłą strefą ochrony konserwatorskiej:

1)nowe budynki dopełniające układ historycznej zabudowy oraz budynki podlegające przebudowie i adaptacji winny mieścić się w gabarycie 2 kondygnacji z możliwością użytkowego wykorzystania przestrzeni poddasza;

2)w szczególnych warunkach lokalizacji Konserwator Zabytków może wyrazić zgodę na wzniesienie budynku o wysokości trzech kondygnacji. Gabaryty poziome budynków nie mogą przekraczać szerokości podziałów parcelacyjnych charakterystycznych dla konkretnych odcinków pierzei ulic i placów;

3)dachy winny posiadać formę dwuspadową, spadki dachów winny być dostosowane do otaczających budynków zabytkowych;

4)do pokrycia dachów należy stosować materiały tradycyjne;

5)nakaz sytuowania zabudowy w obowiązujących liniach zabudowy - pierzejowy charakter zabudowy tworzony poprzez fasady budynków uzupełniających tradycyjną zabudowę obrzeżną;

6)obiekty budowlane przewidziane do realizacji w partiach narożnych ulic i placów, powinny posiadać szczególnie opracowaną formę architektoniczną odzwierciedlającą cechy lokalnej stylistyki;

7)nowa zabudowa powinna być dostosowana do charakteru wnętrz miejskich określonych przez formy i materiały oraz elementy wynikające z lokalnej tradycji kształtowania zabudowy: gabaryty budynków, podziały elewacji

wpływające na kształt pierzei, proporcje otworów, formy i pokrycie dachów, sposoby wykończenia elewacji, stosowanie materiałów budowlanych oraz powiązań widokowych;

8)preferowana realizacja form architektury współczesnej odpowiednio dostosowanej do zabytkowego otoczenia;

9)zakaz kształtowania elewacji budynków przy pomocy okładzin z tzw. "sidingu";

10)kolorystyka ścian budynków winna być w barwach jasnych, zharmonizowanych z tonacją barw budynków sąsiednich;

11)zakaz stosowania jaskrawej kolorystyki elewacji i dachów;

12)zakaz stosowania prefabrykowanych ogrodzeń betonowych;

13)w toku remontów i adaptacji części istniejącej zabudowy na obszarze strefy, odbiegającej charakterem form architektonicznych od form historycznego otoczenia winny być dokonane odpowiednie korekty form uwzględniające powyższe zasady;

14)formy oświetlenia ulic i placów oraz formy iluminacji wybranych obiektów zabytkowych winny być zaprojektowane dla całego obszaru strefy w oparciu o wytyczne określone przez Konserwatora Zabytków. Dotyczy to również zasad rozmieszczenia elementów reklamy oraz form "małej architektury";

15)wszelkie działania w obiektach objętych ewidencją wymagają opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;

16)weryfikacja obiektów wpisanych aktualnie do ewidencji zabytków, nastąpi we właściwym programie opieki nad zabytkami sporządzonym w trybie przewidzianym w przepisach szczegółowych.

§ 146. Ustala się strefy ochrony archeologicznej, oznaczone na rysunku planu symbolem graficznym, w których obowiązują:

1)przeprowadzenie nadzorów archeologicznych, po wystąpieniu o wydanie pozwolenia na ich prowadzenie do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;

2)nowoodkryte stanowisko archeologiczne należy oznaczyć, zabezpieczyć i powiadomić Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;

3)wszelka działalność musi się odbywać pod nadzorem archeologa, szczególnie prowadzenie inwestycji liniowych;

4)ustalenia pkt 1, 2, 3, mają zastosowanie również dla terenów objętych strefą ochrony archeologicznej czynnej, obejmującej obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków oraz strefy ochrony archeologicznej biernej, obejmującej obszar w granicach miasta lokacyjnego;

5)dla stanowiska archeologicznego nr 21, obejmującego tereny oznaczone na rysunku planu symbolami: BPP1, BPP2, BUH10 - zgodnie z zasięgiem oznaczonym na rysunku planu, stanowiącego o lokalizacji Kościoła Św. Ducha wraz z cmentarzem, ustala się oznaczenie i zachowanie miejsca po dawnym kościele w wybranym miejscu na danym terenie, jako obiektu o znaczeniu kulturowym znaczącym o tożsamości miasta, poprzez umieszczenie tablicy informacyjnej, próbę odtworzenia fragmentu murów, lub lokalizację obiektu małej architektury.

## **2. UCHWAŁA NR LVI/469/14 RADY MIEJSKIEJ W PIŃCZOWIE z dnia 24 września 2014 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Wierciczów na obszarze miasta Pińczowa.**

§13. 1. Ustanawia się strefę ochrony archeologicznej dla stanowisk archeologicznych wraz z otoczeniem, ujętych w ewidencji zabytków archeologicznych (AZP), oznaczoną na rysunku planu. Dziennik Urzędowy Województwa Świętokrzyskiego.

2. W celu ochrony wartości naukowych i poznawczych stanowisk archeologicznych w granicach strefy ochrony archeologicznej obowiązują następujące zasady i wymagania ochrony:

1) nie dopuszcza się przekształcania bądź użytkowania strefy archeologicznej, które mogłoby powodować degradację ich wartości użytkowej, naukowej i kulturowej,

2)podejmowanie działań inwestycyjnych wymagających prowadzenia robót ziemnych w granicach strefy archeologicznej wymaga postępowania zgodnie

z obowiązującymi przepisami w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

§ 14. 1. W granicach obszaru objętego planem nie występują zabytki nieruchome inne niż wymienione, wymagające określenia zasad ich ochrony.

2. W granicach obszaru objętego planem nie występują obiekty dóbr kultury współczesnej wymagające określenia zasad ich ochrony.

§ 15. Ustala się zasady i warunki sytuowania w zakresie nośników reklamowych i informacji wizualnej: dopuszcza się stosowanie nośników reklamowych i informacji wizualnej o wymiarach nieprzekraczających wielkości dla nośników płaszczyznowych – maksymalnie powierzchnia 6 m<sup>2</sup>.

**3. UCHWAŁA Nr XL/373/09 RADY MIEJSKIEJ W PIŃCZOWIE z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego sołectwa Brzeście.**

§ 31. Ustala się strefę ochrony archeologicznej, oznaczoną na rysunku planu symbolem graficznym, w której obowiązuje:

- 1) przeprowadzenie nadzorów archeologicznych, po wystąpieniu o wydanie pozwolenia na ich prowadzenie do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;
- 2) nowoodkryte stanowisko należy oznaczyć, zabezpieczyć i powiadomić Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;
- 3) wszelka działalność musi się odbywać pod nadzorem archeologa.

**4. UCHWAŁA Nr XL/374/09 RADY MIEJSKIEJ W PIŃCZOWIE z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego sołectwa Pasturka.**

§ 27. Ustala się strefę stanowisk archeologicznych, oznaczoną na rysunku planu symbolem graficznym, w której obowiązuje:

- 1) przeprowadzenie nadzorów archeologicznych, po wystąpieniu o wydanie pozwolenia na ich prowadzenie do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;

2)nowoodkryte stanowisko należy oznaczyć, zabezpieczyć i powiadomić Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;

3)wszelka działalność musi się odbywać pod nadzorem archeologa.

**5. UCHWAŁA Nr XL/375/09 RADY MIEJSKIEJ W PIŃCZOWIE z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego sołectwa Skrzypiów z późn. zm.**

§ 26. Ustala się strefę ochrony archeologicznej, oznaczoną na rysunku planu symbolem graficznym, w której obowiązuje:

1)przeprowadzenie nadzorów archeologicznych, po wystąpieniu o wydanie pozwolenia na ich prowadzenie do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;

2)nowoodkryte stanowisko należy oznaczyć, zabezpieczyć i powiadomić Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;

3)wszelka działalność musi się odbywać pod nadzorem archeologa.

**6. UCHWAŁA Nr XIX/147/2000 Rady Miejskiej w Pińczowie z dnia 2 czerwca 2000 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Terenu Górniczego "Dolina Nidy II" z późn. zm.**

§ 11. W zakresie ochrony środowiska kulturowego obowiązują następujące zasady:

1)zachowanie elementów dziedzictwa kulturowego i przenoszenie się na inne miejsca w przypadku zagrożenia eksploatacyjnego,

2)pełna ochrona stanowisk archeologicznych, wyrażająca się obowiązkiem przeprowadzenia na koszt inwestora, wyprzedzających badań archeologicznych w przypadku prac górniczych, budowlanych i innych, związanych z robotami ziemnymi na obszarach, oznaczonych na rysunku planu, stanowisk archeologicznych oraz w ich rejonie.

## 5.2 CHARAKTERYSTYKA ZASOBÓW I ANALIZA STANU DZIEDZICTWA I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

Gmina Pińczów położona jest w południowej części województwa Świętokrzyskiego. Wchodzi w skład regionu Ponidzie. Z Pińczowa do Kielc – odległość z centralnych części miejscowości wynosi w linii prostej ok. 39 km, a do Krakowa ok. 65 km. Pińczów to siedziba powiatu pińczowskiego. To jedna z 2 gmin miejsko-wiejskich spośród wszystkich 5 gmin powiatu. Sieć osadniczą gminy tworzy jednostka miejska – Pińczów o współrzędnych geograficznych 50.5333°N, 20.5333°E, oraz pozostałe miejscowości wiejskie. Jednostka samorządowa zajmuje obszar o powierzchni 213 km<sup>2</sup> (34,9 % powierzchni powiatu), granicząc z 9 gminami:

- od północy – z gminą Kije (powiat pińczowski);
- od północnego-wschodu – z gminą Chmielnik (powiat kielecki);
- od wschodu – z gminą Busko-Zdrój (powiat buski);
- od południowego-wschodu – z gminą Wiślica (powiat buski);
- od południa – z gminą Złota (powiat pińczowski), gminą Czarnocin (powiat kazimierski);
- od południowego-zachodu – z gminą Działoszyce (powiat pińczowski);
- od zachodu – z gminą Michałów (powiat pińczowski);
- od północnego-zachodu – z gminą Imielno (powiat jędrzejowski).

Najbardziej skrajne odległości na terenie gminy oddalane są od siebie w odległości ok. 25 km w linii północny – wschód – południowy - zachód. Gmina tworzy jednostki pomocnicze – sołectwa (41): Aleksandrów, Bogucice I, Bogucice II, Borków, Brzeście, Bugaj, Byczów, Gacki, Grochowiska, Chrabków, Chruścice, Chwałowice, Kopernia, Kowala, Kozubów, Krzyżanowice Dolne, Krzyżanowice Średnie, Leszcze, Marzęcin, Młodzawy Duże, Młodzawy Małe, Mozgawa, Orkanów, Pasturka, Podłęże, Sadek, Skowronno Dolne, Skowronno Górne, Skrzypiów, Szarbków, Szczypiec, Uników, Winiary, Włochy, Wola Zagojska Dolna, Wola Zagojska Górna, Zagórzycze, Zagość Nowa, Zagość Stara, Zakrzów, Zawarża. i osiedle Gacki.

Pod względem fizyczno-geograficznym wg Kondrackiego teren gminy Pińczów znajduje się w prowincji Wyżyny Polskie. Opisywany obszar mieści się w podprowincji Wyżyny Małopolskiej, w makroregionie Niecka Nidziańska. W układzie mezoregionalnym gmina znajduje się w obszarze aż 5 jednostek:



- Niecki Połanieckiej;
- Garbu Pińczowskiego;
- Doliny Nidy;
- Niecki Solekiej;
- Garbu Wodzisławskiego.

Naprzemienne występowanie dolin i niecek, a także płaskowyżu sprawia, że obszar Gminy jest zróżnicowany krajobrazowo oraz wysokościowo. Przez centralną część Gminy Pińczów, w tym przez miasto Pińczów przepływa rzeka Nida w kierunku północny-zachód - południe. Jej długość wynosi 154 km, a przez Gminę przepływa jej część - ok. 12 km. Do mniejszych cieków należy zaliczyć: Strugę Podlęską, Bogucankę i Mozgawiankę. Na terenie Gminy występują również zbiorniki wodne, stawy rybne, drobne ciek i kanały, nie ma natomiast większych jezior. Warto odnotować, iż jezioro Pleban położone na terenie leśnictwa Włochy, w pobliżu Szarbkowa jest jednym z nielicznych naturalnych jezior w województwie świętokrzyskim. Jego powierzchnia wynosi ok. 1 ha. W obszarze charakteryzowanej jednostki wysokość nad poziomem morza waha się od ok. 180 (dolina rzeki Nidy) do ok. 320 (południowo-zachodnia część Gminy). Najwyższym wzniesieniem na jest tzw. Góra Gołąb – 322,8 m n.p.m. na obszarze Garbu Wodzisławskiego w pobliżu miejscowości Zagaje Dębiańskie (Gmina Działoszyce). Obszar miasta położony jest na wysokości 180 – 275 m n.p.m (Góry Pińczowskie).

Powierzchnia gminy wynosi (według stanu na 2021 r.) 8 594 ha. tj. zajmuje 0.73% ogólnej powierzchni województwa świętokrzyskiego, a 20,3% powierzchni powiatu pińczowskiego. Spośród wszystkich gmin miejsko-wiejskich w województwie świętokrzyskim gmina Pińczów, pod względem wielkości, plasuje się na 21 miejscu (na 26 gmin miejsko-wiejskich województwa).

Wg danych statystycznych Głównego Urzędu Statystycznego gminę (stan na koniec listopada 2022 roku) zamieszkiwało 19 556 osób. Największy potencjału ludnościowy skupia miasto Pińczów – 9 777 mieszkańców.

Pierwsze wzmianki pochodzą z XIV w. W 1424 r. Pińczów występował jako oppidum, czyli przejściowa jednostka między miastem w wsią. Między 1424 r. a 1428 r. Pińczów wraz z okolicznymi wsiami kupił kardynał Zbigniew Oleśnicki. 21 września 1428 r. Władysław Jagiełło, nadał prawa miejskie, na prawie magdeburskim, nadnidziańskiej wiosce „Pyandzyczow” (Piędziczów- pierwotna



nazwa Pińczowa), dzięki czemu miasto uzyskało szereg przywilejów. W 1431 r. w mieście wzniesiono kościół- kolegiatę pw. św. Jana., gdzie w 1436 r. umieszczono paulinów, w nowo wybudowanym klasztorze. W dokumencie z 1449 r. wymieniane są młyny i łaźnia miejska. Na wzgórzu nad miastem wzniesiono wspianą rezydencję magnacką. Miasto było ośrodkiem rozkwitającego rzemiosła, handlu, rolnictwa, ale także ogrodnictwa. Bogaciło się także dzięki mecenatowi Oleśnickich.

W połowie XVI w. spokój zakłóciły spory religijne epoki reformacji. Ostatni z Oleśnickich- Mikołaj, który przeszedł na kalwinizm, wygnał paulinów i stworzył w Pińczowie najważniejszy ośrodek reformacji. W 1562 r. nastąpiło wyodrębnienie arianizmu. W 1586 r., po wykupieniu miasta przed biskupa krakowskiego- Piotra Myszkowskiego, nastąpiła rekatolizacja Pińczowa. Do klasztoru wrócili paulini. Myszkowscy okazali się dobrymi gospodarzami i mecenasami miasta. Rozrosło się ono i rozbudowało wzdłuż rzeki. Rynek otoczyły murowane podcieniowe kamienice. W 1598 r. miasto zbudowało wodociąg dostarczający wodę zdrojową do miasta z pobliskich wzgórz. Teren podmiejski, od wschodu, nadany Żydom przez Oleśnickich, stał się początkiem dzielnicy żydowskiej, który dzięki wsparciu Myszkowskich, rozwijał się. Potwierdzeniem tego, jest wzmianka z 1748 r. o trzech bożnicach w mieście. W 1592 r. Myszkowscy założyli, na wschodnim skraju miasta, odrębną administracyjnie, nową osadę Mirów, z własnym wójtem. Tworzyła ona z Pińczowem jeden organizm gospodarczy, który w 1630 r. otoczony został wspólnym wałem i palisadą z bramami z 1683 r.

Dzięki rozwijającemu się kamieniarstwu, przez sprowadzonych z Włoch muratorów, miasto stawało się bogatym ośrodkiem ordynacji Myszkowskich. Bogaciło się także poprzez różnego rodzaju rzemiosło i handel, który pozostawał w rękach Żydów, którzy wciąż otaczani byli opieką przez Myszkowskich. Działały wodociągi, miasto miało trzy fontanny. Na terenie Mirowa, biskup krakowski Piotr Myszkowski, ufundował w 1587 r. kościół z przeznaczeniem na kolegiatę. Budowę rozpoczęto jednak długo po śmierci biskupa. W 1605 r. Zygmunt Myszkowski sprowadził tu z Rzymu pierwszych reformatów. Zbudowano dla nich prowizoryczną drewnianą kaplicę, a zamieszkali w wynajętym przez dziedzica domu. W 1610 r. pińczowscy reformaci zostali wydalenii z Mirowa, by powrócić dopiero w 1683 r. W 1684 r. przebudowano dawną kolegiatę, usunięto dwie wysokie wieże, według zaleceń reformatów. W latach 1686- 1706, obok kościoła na Mirowie, wzniesiono klasztor reformatów. Od 1700 r. w Pińczowie istniało gimnazjum, zwane

Kolonią Akademii Krakowskiej, zlokalizowane w północno- wschodnim narożniku miasta. W 1738 r. dzielnica Mirów, została zniszczona przez pożar.

W czasie mecenatu, miasto od 1727 r. znalazło się w rękach rodu Wielopolskich, których fortuna wkrótce upadła. Jednak miastu udało się utrzymać znaczenie ekonomiczne, głównie dzięki dobrze rozwiniętemu handlowi. W 1769 r., w czasie konfederacji barskiej, Rosjanie ufortyfikowali Pińczów i odpierali stąd wpływy konfederatów. Wielopolscy przenieśli się z zamku, do zbudowanego u stóp góry pałacu. Niedługo po tym zamek został opuszczony. Zaniehbany, popadł w ruinę i około 1800 r. został rozebrany.

Na początku XIX w. nastąpiła kolejna zmiana właściciela miasta. W wyniku ordynacji, Pińczów stał się własnością zdolnego prawnika, światłego polityka- Jana Olrycha Szanieckiego. Zniósł on obowiązujące jeszcze powinności feudalne, przywrócił świetność szkoły średniej, którą hojnie wyposażył. Podjął nawet starania, aby przenieść stolicę województwa z Kielc do Pińczowa. W 1827 r. ukazało się zarządzenie zlecające likwidację podcieni w miastach Królestwa Polskiego. Zniesiono wówczas część podcieni przy rynku i dawnej ul. Krakowskiej. W 1829 r. zlikwidowano ratusz stojący od 1572 r. w północno-zachodnim narożniku rynku, który był w bardzo złym stanie technicznym. Podjęto próbę regulacji urbanistycznej miasta.

Po powstaniu listopadowym, skonfiskowano majątek Szanieckiego, który wyemigrował. Pińczów dotknęła stagnacja gospodarcza, którą przerwało dopiero wyzwolenie w 1918 r. W latach międzywojennych, miasto stopniowo rozwijało się. Otrzymało wówczas między innymi połączenie z kolejką wąskotorową z niedalekim Jędrzejowem. We wrześniu 1939 r. hitlerowcy spalili Pińczów. Rabunkowa gospodarka i eksterminacja Żydów, wyniszczyły miasto. Na krótko, w 1944 r., miasto odzyskało wolność, dzięki słynnej, dwutygodniowej Republice Pińczowskiej. Po ostatecznym opuszczeniu miasta przez Niemców, w 1945 r. miasto pozostawało w gruzach. W 1958 r. rozpoczęto jego niekontrolowaną, chaotyczną odbudowę.

Warto również wspomnieć krótką historię Żydów, którzy niegdyś zamieszkiwali Pińczów. Pierwsi Żydzi zamieszkiwali Pińczów już w I połowie XVI wieku, od 1576 płacili podatki. Tutejszy Kahał powstał pod koniec XVI wieku. W 1594 Żydzi otrzymali przywileje od właściciela miasta, Zygmunta Myszkowskiego, w tym zezwolenie na budowę bożnicy. Powstały tu szkoły

żydowskie, drukarnie i biblioteki. W XVIII wieku Pińczów stał się jednym z ważniejszych ośrodków żydowskich w Małopolsce. W 1765 roku zamieszkiwało tu 2862 Żydów, w 1856 - 2877 (co stanowiło 70% ludności). Kapitał żydowski przyczynił się do rozwoju gospodarczego miasta w XIX wieku. Powstała fabryka sukna Rosenberga, fabryka wyrobów bawełnianych i farbiarnia Berensteina. W radzie miejskiej w latach 1927-1930 zasiadało 15 Polaków i 15 Żydów, a przewodniczył jej miejscowy proboszcz (żeby uniknąć pata). W 1939 roku w Pińczowie mieszkało 3500 Żydów. W październiku 1942 Niemcy deportowali 3000 Żydów do obozu zagłady w Treblince.

Miasto Pińczów od 1795 roku znajdowało się pod zaborem austriackim, od 1809 roku weszło w skład Księstwa Warszawskiego, a od 1815 r. do Królestwa Polskiego. W 1867 roku Pińczów uzyskał rangę miasta powiatowego guberni kieleckiej (zabór rosyjski). Po II wojnie światowej gmina należała do województwa kieleckiego. Od 1 czerwca 1975 r. Gmina Pińczów należała do zmniejszonego obszarowo województwa kieleckiego, a Kompetencje Urzędu Rejonowe przydzielono pobliskiemu Buskowi-Zdroju. Od stycznia 1999 r. Gmina Pińczów należy do powiatu pińczowskiego w województwie świętokrzyskim.

## KRAJOBRAZ KULTUROWY GMINY

Na krajobraz kulturowy wpływa wiele elementów, które wyróżniają daną jednostkę terytorialną na tle innych. Za krajobraz kulturowy uważa się krajobraz przekształcony przez człowieka w wyniku rozwoju cywilizacyjnego.

Działalność antropogeniczna na przestrzeni wieków pozostawiła na terenie Gminy Pińczów wiele śladów (tzw. spuścizna historyczno - kulturowa). Obecnie można dostrzec historyczne kształty (układy) jednostek przestrzennych, w których mieszkali dawni mieszkańcy z terenu analizowanej gminy. Wsie Gminy Pińczów reprezentują różne typy układów przestrzennych. Wsie częściowo zatraciły swoje pierwotne układy wskutek ekspansji budownictwa mieszkalnego w atrakcyjnych lokalizacjach - głównie przy ciągach komunikacyjnych. Przekształcenia układów zabudowy wiejskiej nastąpiły w wielu miejscowościach. Wiele zespołów dworsko-parkowych uległo zatarciu, czego skutkiem jest pozostawienie jedynie pozostałości parków dworskich na obszarach wiejskich. Jednakże można dostrzec kilka wsi, w których pierwotne układy przestrzenne są nadal widoczne. Obszar Gminy Pińczów charakteryzuje się stosunkowo dużym udziałem wsi o układzie

przestrzennym tzw. ulicówki (street village), które charakteryzują się układem jednodrożnym o zwartej zabudowie po obu stronach drogi (np. wieś Włochy). Odnotować należy także rzędówki – wsie, które cechuje luźna zabudowa wzdłuż drogi tylko po jednej stronie (np. Krzyżanowice), czy też wielodrożnice - wsie kupowe/zwarte (compact village), które charakteryzują się bezładną i chaotyczną zabudową z nieregularnym przebiegiem dróg (np. Młodzawy Duże).

Na obszarze Gminy Pińczów występują 2 główne typy osadnictwa wiejskiego, według podziału Kielczewskiej-Zaleskiej, 1965:

- sieć osadnictwa skupionego, sieć wsi średniej wielkości (20-100 domów mieszk.), o śródpolnym położeniu zabudowań i węzłowym układzie dróg;
- sieć osadnictwa skupionego z domieszką osiedli rozproszonych, sieć wsi średniej wielkości skupionych, o układzie węzłowym dróg, starszego pochodzenia, z domieszką osiedli rozproszonych i rzędówek nowszego pochodzenia (XIX i XX w.).

Na terenie Gminy Pińczów nie występują układy ruralistyczne wpisane do rejestru zabytków. Wpisany natomiast został urbanistyczny układ Pińczowa. Warto go scharakteryzować w kilku zdaniach. Obecnie można dostrzec historyczny kształt (układ) jednostki przestrzennej, w której mieszkali dawni mieszkańcy Pińczowa.

Układ urbanistyczny miasta Pińczów jest wpisany do rejestru zabytków - rejestr nr A.652 z dnia 22.01.1947 r. Układ ten ma plan wydłużony, soczewkowaty, rozciągający się od północnego- zachodu na południowy- wschód, poszerzony od południowego- wschodu o nowe osiedla-Grodzisko i Podgórze. W planie, mimo wielu zniszczeń wojennych i zakłóceń przestrzeni, jakie spowodowała wielkogabarytowa zabudowa, czytelne są kolejne fazy rozwoju miasta- od lokacyjnej- XV- wiecznej, przez renesansową (Mirów), aż do XIX- XX-wiecznej. Najstarsza część miasta to duży, kwadratowy rynek z kwartałami przyrynkowej zabudowy. W narożnikach wybiegają z rynku po dwie ulice. W północno-wschodnim narożniku, reguła ta została naruszona. Znajduje się tam zespół kościoła i klasztoru paulińskiego i wybiega stamtąd ul. Piłsudskiego (d. ul. Kielecka)- jedna tylko pierwotnie ulica, zmierzająca ku północy. Duży rynek, przeznaczony był na plac targowy. Otoczony był domami szczytowymi z podcieniami. Średniowieczna zabudowa, była prawdopodobnie w większości drewniana. Zabudowa zmieniła się w XVI w. Pierzeje rynku i sąsiednie ulice, odbudowane były zabudową zwartą-

kamieniczkami mieszczańskimi, od drugiej poł. XVI w. murowanymi-podcieniowymi, szczytowymi nadal aż do XVIII w. Obecna ul. Legionistów (d. ul. Krakowska) i ul. Piłsudskiego, które stanowiły fragment głównej drogi- północ-południe na terenie miasta, poszerzały się na wylotach z niego przyjmując kształt trójkątnych placyków. W okresie renesansu, placyki te, obudowano również zwartą zabudową. Oba poszerzenia głównych ulic, przy wylocie z miasta, służyły jako place postojowe przy wjeździe lub wyjeździe podczas jarmarków. Szczególne znaczenie miał tu placyk postojowy przy ul. Legionistów- zamknięty od południa pierzeją, miejsce postojowe przed wjazdem na most. Ten placyk, o miejskim charakterze, miał w XVIII w. we wnętrzu kapliczkę św. Jana Nepomucena, która stoi do dziś. Wprowadzona została jako barokowy element kompozycji urbanistycznej. Na północ, od starego miasta, znajdował się obszar luźnej zabudowy, a następnie teren dawnego ogrodu zamkowego z XVIII- wieczną rezydencją Wielopolskich. Nad mini wznosiła się skarpa wzgórza, na której mieścił się zamek Oleśnickich. Po wschodniej stronie powstał Mirów, z odrębnym placem rynkowym. Mirów nosi cechy miasta renesansowego, którego autorstwo przypisuje się Włochom: Santi Gucciemu, Andreo Boccjemu. Obecnie, kompozycja Mirowa nie jest w pełni czytelna. Do dziś, ob. na ul. Batalionów Chłopskich 32, mieści się renesansowy budynek z XVI w- Dom Wójta, zwany także Drukarnią Ariańską. Na terenie Mirowa, Myszkowscy ufundowali kolegiatę w 1587 r., którą wzniesiono znacznie później. W jednej z części rynku mirowskiego, stała jedna z trzech fontann. Między Mirowem a starym miastem, na wschodnim skraju Pińczowa, rozciągała się dzielnica żydowska, która tworzyła się od XVI w. Dziś jedynym jej śladem jest stara synagoga z XVI/ XVII w., mieszcząca się przy ul. Klasztornej. Obok znajdowała się łaźnia rytualna. W wizytacji parafii katolickiej z 1748 r. odnotowano istnienie między innymi kilku chederów. W 1748 r. w mieście znajdowały się 3 synagogi. W zachodniej części Pińczowa, znajdowała się dzielnica gospodarcza. Zlokalizowany był tam targ koński, folwark, browar. Dzielnica ta nazywała się Nowym Światem i włączona została w obręb miasta. Dziś istnieje pod nazwą Placu Konstytucji 3 Maja, pełniąc funkcję reprezentacyjną w mieście. W XIX w. nastąpiły przemiany urbanistyczne, które regulowały miasto. W 1825 r. wykonano projekt regulacyjny sieci ulic. Było to typowe, geometryczne prostowanie linii regulującej ulice, przebicie dalszych odcinków istniejących ulic, regulacje pieszych uliczek na terenie Mirowa. Najważniejszym wydarzeniem było przebicie ul. Buskiej (ob. ul. Batalionów Chłopskich) do starego rynku- po południowej stronie kościoła parafialnego. W XIX

w. zlikwidowano podcienie rynkowe. Pod koniec XIX w. zabudowa wypełniła wolne tereny Nowego Świata, ob. ul. 1 Maja i ul. 3 Maja oraz ich przecznice. Były to skromne parterowe domki lub dwukondygnacyjne kamieniczki. Od północy, miasto obejmowało ogrody i zieleń cmentarza, od wschodu rozwijało się przedmieście Mirowa, a od południa rozciągały się nadnidziańskie łąki i płynęła Nida. Przeprowadzenie kolei wąskotorowej z Jędrzejowa do Wiślicy, na pocz. XX w., wpłynęło na dalszy rozwój miasta od zachodu. Zbudowano dworzec kolejki (ob. przy ul. 3 Maja 21), a na północny- wschód od niego wybudowano niewielkie osiedle dla pracowników. Zniszczenia z czasów II wojny światowej i powojenna odbudowa, spowodowały duże przekształcenia nie tylko przestrzeni, ale także planu miasta. Zniknęła duża część ulic w południowo- wschodniej części miasta, którą zastąpiono wielkimi blokami. Odbudowano także, dość dowolnie, pierzeje rynkowe. Nowe dzielnice powstały we wschodniej i zachodniej części miasta. Dzięki wyjątkowo, otwartemu przedpolu, jakie stanowi dolina Nidy, miasto posiada wspaniałą ekspozycję od południa, tym bardziej, że zabudowa, wznosi się na stoku, założona na tarasach gór. Miasto posiada dominantę, jaką jest bryła kościoła popaulińskiego z dzwonnica (ob. przy Pl. Wolności 26). Wyjątkowy charakter zyskuje także dzięki, górującej nad miastem renesansowej kaplicy św. Anny z XVI w., która usytuowana jest na wzgórzu.

## ZABYTKI NIERUCHOME

Najcenniejsze obiekty zabytkowe na terenie gminy wpisane są do rejestru zabytków województwa świętokrzyskiego. Zostały one opisane dokładniej w podrozdziale dot. najważniejszych zabytków gminy. Zestawienie obiektów w gminnej ewidencji zabytków znajduje się na końcu opracowania. Ogólny stan obiektów należy uznać za zadowalający, większość obiektów znajduje się w rękach osób fizycznych lub prawnych, zatem gmina Pińczów ma tutaj ograniczone pole wpływu na działania rewaloryzacyjne.

Gminna ewidencja zabytków zawiera blisko 200 pozycji, w tym obiekty znajdujące się w rejestrze zabytków i ewidencji wojewódzkiej. Wśród nich znajdują się m. in. układy urbanistyczne, obiekty architektury i budownictwa (w tym obiekty rezydencjonalne oraz architektury sakralnej), zabytkowa zieleń i założenia cmentarne, a także zabytki techniki.



Największą grupę obiektów budowlanych stanowi budownictwo mieszkalne zgrupowane przede wszystkim w Pińczowie. Budynki murowane są reprezentatywne dla rozwoju architektury wiejskiej i miejskiej, oraz form funkcjonalno-przestrzennych budynku w cyklu rozwoju, w czasie od XIX wieku do pierwszej połowy XX wieku. Celem zachowania wartości kulturowych tego typu budynków, nie należy tynkować elementów ceglanych i kamiennych pierwotnie jedynie fugowanych, a zasadnicze znaczenie ma niezmiennianie gabarytów bocznych i wysokościowych otworów. Część obiektów utraciła większość walorów zabytkowych poprzez przebudowy, zmiany bryły budynku lub degradację detalu architektonicznego i należy rozważyć wykreślenie ich z GEZ.

Zabytkami techniki o dużym znaczeniu dla tradycji, przemysłu i eksploatacji kopalin mineralnych gminy, są zabudowania zakładu przerobu kamienia i młyn w Pińczowie. Ważnymi obiektami, tak ze względu na dzieje techniki, jak i formy architektoniczno budowlane, są młyny. Najlepiej utrzymany młyn w Pińczowie winien być zachowany jako przykład kompletnego założenia. Budynek młyna w Pińczowie jest obiektem o dużym znaczeniu dla przestrzeni architektonicznej miejscowości. Jest też przykładem stosowania stylistyki funkcjonalnej w dziejach budownictwa przemysłowego. Do zabytków techniki należy zaliczyć także 2 odcinki Jędrzejowskiej Kolej Dojazdowej oraz budynek dworca, a także zabytkowy most kolejowy nad Nidą.

Cmentarze stanowią specjalną formę obiektów zabytkowych. Ze względu na przynależność religijną różnią się od siebie w wielu aspektach. Łącznie na terenie gminy odnotowano 14 cmentarzy, w tym 6 wpisanych do rejestru zabytków. Nekropolie z terenu Gminy Pińczów znajdują się na obszarze 5 miejscowości: Bogucice – 2, Krzyżanowice Dolne – 2, Młodzawy Małe – 2, Stara Zagość – 2 i Pińczów – 6. Po dawnych cmentarzach przykościelnych pozostawały pojedyncze nagrobki, bądź wcale nie można odnaleźć ich śladów. Najstarsze pochodzą z XII w. i znajdują się w Starej Zagości i Krzyżanowicach Dolnych. Wszystkie cmentarze parafialne są czynne i odbywają się na nich pochówki zmarłych. Na terenie Pińczowa zlokalizowane były również 2 cmentarze żydowskie (przy ul. Grodziskowej oraz przy ul. Słabskiej). Cmentarz przy ul. Słabskiej objęty jest procedurą wpisu do rejestru zabytków nieruchomości województwa świętokrzyskiego oraz do Gminnej Ewidencji Zabytków – szczegółowe nr działek w zestawieniu na końcu opracowania. Cmentarz żydowski przy ulicy Słabskiej został

wpisany do rejestru zabytków nieruchomości decyzją ŚWKZ w Kielcach z dnia 11.03.2021 r. Po udostępnieniu decyzji właścicielom działek część z nich złożyła odwołanie od decyzji do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Minister uchylił decyzję ŚWKZ w Kielcach i przekazał ją do ponownego rozpatrzenia (decyzja MKiDN z dnia 21.12.2021 r). W chwili obecnej trwa ponowna procedura wpisania cmentarza po weryfikacji jego granic.

Jeśli chodzi o architekturę sakralną, to reprezentują ją obiekty takie jak: kościoły w Krzyżanowicach Dolnych, Młodzawach, oba stare kościoły w Pińczowie, kościół w Zagości. Stanowią one najcenniejsze obiekty zabytkowe na tym terenie i są reprezentatywne dla historii sztuki w Polsce. Kościół parafialny w Zagości jest wymieniany w podręcznikach historii sztuki ze względu na zachowane romańskie rzeźby architektoniczne. Bogucice, Krzyżanowice Dolne, Młodzawy, Pińczów – stanowią dobre przykłady sztuki barokowej o klasie znaczenia krajowego. Zwłaszcza kościół parafialny w Młodzawach stanowi jeden z najlepszych krajowych realizacji pierwowzoru rzymskiego kościoła „Il Gesu”, o wyjątkowej skali. Kościół popauliński w Pińczowie posiada wyjątkowo dobrze zachowany zespół wyposażenia barokowego wnętrza. Obiekty sakralne w większości są w stanie dobrym i wymagają jedynie remontu bieżącego. Do obiektów sakralnych należy również synagoga w Pińczowie, będąca podręcznikowym przykładem jednej z najstarszych zachowanych synagog. Jest to późnorenesansowy obiekt, jeden z pierwszych, w którym uwzględniono wydzieloną część dla kobiet tzw. „babiniec”.

Na terenie gminy znajdują się również zachowane w różnym stanie przykłady architektury rezydencjonalnej. Dobrze zachowany jest dwór w Krzyżanowicach i pałac w Pińczowie. Parki w Brześciu (park dworski, XVIII w., gruntownie przekomponowany w XIX w.), Chrabkowie są pozbawione architektury, tereny tych założeń winny być jednak poddane ochronie przez niezabudowywanie i znalezienie inwestora chcącego zrewaloryzować architekturę form rezydencjonalnych. Obiekty dworskie w mieście i gminie Pińczów reprezentują architekturę XVIII i XIX wieku. Duże znaczenie dla krajobrazu kulturowego mają zanikające już założenia parkowe.

Duża liczba obiektów ujętych w GEZ to kapliczki przydrożne oraz miejsca pamięci. Obecne są one zarówno w Pińczowie, ale także i w innych miejscowościach



gminnych. Najczęściej są na bieżąco pielęgnowane i zachowane w dobrym stanie, szczególną uwagę należy natomiast poświęcić figurom upamiętniającym świętych.

## ZABYTKI RUCHOME

Na terenie Gminy Pińczów zlokalizowane są następujące obiekty wpisane do rejestru zabytków ruchomych (księga B).

- zespół zabytków ruchomych stanowiący wystrój i wyposażenie założenia klasztornego OO. Franciszkanów w Pińczowie (kościół i klasztor), nr rejestru 24 B, data wpisu: 16.10.2000 r., w tym dwie figury na dziedzińcu klasztornym, tamże: krucyfiks na kolumnie, barokowy z pocz. XVIII w. oraz Św. Jana Nepomucena z ok. poł. XVIII w. (106 pozycji);
- wystrój i wyposażenie zespołu kościoła parafialnego p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Pińczowie, nr rejestru: 262 B, data wpisu: 21. 06. 1994 r. (101 pozycji);
- zespół zabytków ruchomych stanowiących pozostałości wystroju i wyposażenia synagogi w Pińczowie, nr rejestru 25 B, data wpisu: 13.11.2000 r. (8 pozycji: Aron ha kodesz, portale, obramienie skarbonki, sztukaterie, malowidła);
- wystrój rzeźbiarski fasady pałacu Wielopolskich w Pińczowie (płaskorzeźby) nr rejestru 263 B, data wpisu: 15.14.1991 r.;
- 38 nagrobków znajdujących się na cmentarzu parafialnym w Pińczowie, pochodzących z 2 poł. XIX i pocz. XX w., nr rejestru: 94 B, data wpisu: 22.01.2008 r., oraz 97 B, data wpisu: 8.04. 2008 r.;
- figura św. Jana Nepomucena, późnobarokowa z 2 poł. XVIII w., przy ul. Łąkowej w Pińczowie, nr rejestru: 405 B, data wpisu: 14.04.2017 r.;
- zespół zabytków ruchomych stanowiących wystrój i wyposażenie zespołu kościoła parafialnego w Bogucicach, nr rejestru zabytków: 264 B, wpis dn. 28.06.1971 r. oraz 15.06.2009 r. (27 pozycji);

- zespół zabytków ruchomych stanowiących wystrój i wyposażenie zespołu kościoła parafialnego w Krzyżanowicach, nr rejestru zabytków: 265 B, wpis dn. 05.07.1971 r. (45 pozycji);
- zespół zabytków ruchomych stanowiących wystrój i wyposażenie zespołu kościoła parafialnego w Zagości, nr rejestru zabytków: 268 B, wpis dn. 05.07.1971 r., 19.07.1996 r. i z dn. 7.12.2015 r. (44 pozycje);
- zespół zabytków ruchomych stanowiących wystrój i wyposażenie zespołu kościoła parafialnego w Młodzawach, nr rejestru zabytków: 266 B, wpis dn. 18.09.1972 r., 24.02.2012 r. i z dn. 20.01.2016 r., 162 pozycje, w tym dwie figury Matki Bożej na cmentarzu przykościelnym oraz kapliczka z płaskorzeźbami Męki Pańskiej i wystrój fasady a także dwa dzwony w dzwonnicy) oraz starodruki będące w posiadaniu tejże parafii nr rejestru zabytków 267B, wpis z dn. 18.09.1971 r.;
- figura przydrożna św. Jana Kantego z 1735 r., w miejscowości Młodzawy Małe, data wpisu 14.12.2011 r., nr rejestru zabytków: 287B;
- figura przydrożna św. Jana Nepomucena z 1735 r., w miejscowości Młodzawy Małe, data wpisu 14.12.2011 r., nr rejestru zabytków: 285 B;
- krucyfiks przydrożny z 1705 r., w miejscowości Młodzawy Małe, data wpisu: 14.12.2011 r., nr rejestru zabytków: 286 B;
- Pomnik Panegiryczny z 1609 r. w miejscowości Włochy, data wpisu: 23.09.1991 r., nr rejestru zabytków: 292 B;
- kapliczka przydrożna z 1827 r., o charakterze barokowo-klasycystycznym, latarniowa z płaskorzeźbami Matki Bożej Częstochowskiej, św. Barbary, św. Marii Magdaleny i św. Wojciecha, położona w Młodzawach Dużych, gm. Pińczów, na działce nr ewid. 644 (jedn. ewid. 260804\_5, obręb 0020 Młodzawy Duże), stanowiącej własność Powiatu Pińczowskiego, wpis z dn. 14.02.2018 r., nr rejestru 412B;
- Skowronno Dolne, Figura przydrożna św. Agaty z pocz. XIX w. nr rej. 418 B z 19.07.2019;

- Figura św. Jana Nepomucena w Brześciu przy nr 107 -2 poł. XVIII w. ,  
postument - 2 poł. XIX w. lub pocz. XX w. nr rej. 4126 B z 14.03.2019 r.

Oprócz zabytków ruchomych wskazanych w rejestrze zabytków, w krajobrazie gminy znajdują się objęte ewidencją konserwatorską obiekty małej architektury sakralnej, takie jak kapliczki, krzyże i figury przydrożne odnoszące się do lokalnej tradycji i historii oraz miejsca pamięci:

- Brzeście, Krucyfiks przydrożny 4 dw. XIX w., w pobliżu domu 134;
- Krzyżanowice, Figura przydrożna Chrystusa Frasobliwego z 1918 r. ;
- Krzyżanowice, Figura przydrożna św. Józefa z przełomu XVIII/XIX w.,  
między szkołą a kościołem;
- Krzyżanowice, Figura przydrożna św. Jana Nepomucena, późnobarokowa  
z 1768 r. (przy drodze do kościoła);
- Młodzawy, Figura przydrożna św. Anny z Marią Niepokalanie Poczętą,  
z 1858 r. (przy drodze do Mozgawy);
- Młodzawy, Krucyfiks przydrożny, z 1871 r. (przy drodze do Pińczowa);
- Młodzawy, Krucyfiks przydrożny, z 1849 r. (przy drodze do Chrobrza);
- Młodzawy, Kapliczka przydrożna latarniowa z 1827 r. (przy drodze do  
Pińczowa);
- Mozgawa, Krucyfiks przydrożny z 1846 r.;
- Mozgawa, Krucyfiks przydrożny z 1874 r.;
- Nowa Wieś, Krucyfiks przydrożny, z 2 poł. XVIII w.?, (przy drodze Nowa  
Wieś - Włochy);
- Pasturka, krucyfiks przydrożny z 1872 r. (przy drodze do Buska);
- Skowronno Górne, Krzyż przydrożny z 1831 r. (przy drodze do Skowronna  
Dolnego);
- Skowronno Górne, Krzyż przydrożny z 1909 r. (obok domu nr 2);

- Skowronno Górne, Figura przydrożna Marii Panny Niepokalanie Poczętej, z 1919 r. (obok domu nr 32);
- Skowronno Dolne, Figura przydrożna św. Floriana z pocz. XIX w. (przy drodze Skowronno Dolne – Skowronno Górne);
- Skowronno Dolne, Figura przydrożna św. Jana Nepomucena z 2 poł. XVIII w. (niedaleko dworu);
- Skowronno, Figura przydrożna Chrystusa Frasobliwego z 1918 r., fundacji Kazimierza Raduraka;
- Włochy, Krucyfiks przydrożny z 1931r. – nieopodal domu nr 8;
- Włochy, Krucyfiks przydrożny z 1906 r. – nieopodal domu nr 16;
- Zagość, Figura przydrożna z przedstawieniem Anioła Stróża, z 1827 r. (w pobliżu cmentarza kościelnego);
- Zagość, Figura przydrożna z rzeźbą NMP Niepokalanie Poczętej z 1735 r.

## ZABYTKI ARCHEOLOGICZNE

Zabytek archeologiczny jest zabytkiem nieruchomym, będącym powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów, względnie zabytek ruchomy, będący ich wytworem.

Podstawową i wiodącą metodą ewidencjonowania stanowisk archeologicznych jest ogólnopolski program badawczo - konserwatorski Archeologiczne Zdjęcie Polski (AZP). Systematyzuje on dotychczasowy zasób wiedzy o rozpoznaniu archeologicznym terenu, poprzez obserwację archeologiczną oraz uwzględnianie informacji zawartych w archiwach, zbiorach muzealnych, instytucjach, a także publikacjach naukowych, popularno-naukowych oraz artykułach prasowych. Należy jednak pamiętać, że zbiór dokumentacji AZP, reprezentujący ewidencję zasobów archeologicznych jest otwarty i ciągle uzupełniany w procesie archeologicznego rozpoznania terenu. Do zbioru włączane są informacje o wszystkich sukcesywnie odkrywanych reliktach przeszłości niezależnie od charakteru badań, a także wszystkie bieżące informacje weryfikujące

lub uzupełniające dotychczasowe dane. w ten sposób dokumentacja stanowisk archeologicznych utworzona metodą AZP jest źródłem najbardziej aktualnej wiedzy o terenie.

Gmina położona jest na obszarze następujących arkuszy AZP, na których znajdują się stanowiska archeologiczne: 92-61, 92-62, 92-63, 93-61, 93-62, 93-63, 94-61, 94-62, 94-63, 95-61, 95-62, 95-63. GEZ w formie zbioru kart adresowych zabytków archeologicznych wykonana została we wrześniu 2013 r., zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. i została pozytywnie zaopiniowana przez Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Zgodnie z ZARZĄDZENIEM NR 116/2018 BURMISTRZA MIASTA I GMINY PIŃCZÓW z dnia 15 listopada 2018 r. w sprawie wprowadzenia zmian w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Pińczów ewidencja została poszerzona o 1 stanowisko, które znajduje się w miejscowości Byczów (osada-kultura łużycka-epoka brązu AZP 94-61 nr St. 1/1). Ponadto w przypadku stanowisk nr 34/109 i 33/108 na AZP 94-62 zmianie uległa przynależność terytorialna – w kartach stanowiska zlokalizowane były w miejscowości Marzęcin – obecnie w miejscowości Bogucice. GEZ zawiera obiekty znajdujące się w rejestrze zabytków oraz ewidencji wojewódzkiej w liczbie 372 kart adresowych.

Najcenniejsze stanowiska wpisane zostały do rejestru zabytków województwa świętokrzyskiego. Są to:

1. Stan. nr 6 w m. Pińczów na obszarze 93-62/6 - grodzisko-zamek (chronologia - XIII – k. XVIII w.) – nr rejestru -652/818 z dn. 01.09.1986
2. Stan. nr 5 w m. Skowronno na obszarze 92-61/78 - grodzisko (chronologia – prahistoria lub wczesne średniowiecze) – nr rejestru -10 z dn. 18.09.1986

Stanowisko we wsi Skowronno to grodzisko prehistoryczne położone na brzegu wysoczyzny. Mogła być to twierdza lub grodzisko zamieszkiwane przez bardzo liczną społeczność. Grodzisko nazywane przez archeologów Okrąglicą leży na zachodnim cyplu wzniesień zwanych Garbem Pińczowskim. Rozciąga się stąd rozległa panorama rozlewisk Nidy i wzniesień na drugim brzegu rzeki. Archeolodzy, którzy ponownie badali stanowisko w 2017 r. przyjmują, że grodzisko istniało między VIII a XIII wiekiem naszej ery. Było założeniem obronnym z racji położenia i otaczała go fosa. Niewykluczone, że jego zachodnia część, wyłączona

obecnie z użytkowania rolnego, była grodziskiem stożkowym otoczonym wałem ziemnym i palisadą.

Z kolei stanowisko w Pińczowie związane jest z kamieniołomem, który istniał tutaj w XII wieku. Bezpieczeństwa górników strzegł niewielki gród obronny, zniszczony prawdopodobnie przez Tatarów w 1241. W I poł. XIV w. na jego miejsce wzniesiono gotycki zamek, u stóp którego rozwinęła się osada.

Dla wszystkich stanowisk archeologicznych przeznaczonych do trwałego zachowania sugerowanym docelowym przeznaczeniem terenu jest utworzenie obszaru zieleni urządzonej, zwłaszcza niskiej (głównie dla stanowisk archeologicznych o własnej formie terenowej), ewentualnie użytku zielonego (dla stanowisk archeologicznych płaskich). Rozrost systemu korzeniowego dużych drzew uszkadza bowiem nawarstwienia kulturowe oraz obiekty i ruchome zabytki archeologiczne. W przypadku stanowisk archeologicznych znajdujących się na terenach leśnych, należy sformułować zasady prowadzenia gospodarki leśnej uwzględniające potrzebę ochrony zabytku.

W przypadku, gdy obszar stanowiska archeologicznego o własnej formie terenowej lub wpisanego do rejestru zabytków objęty został miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego dopuszczającym zainwestowanie lub zagospodarowanie, należy dążyć do zmiany tego planu, aby wyeliminować lub zminimalizować zagrożenie dla zabytku. Szczególny priorytet należy przyznać stanowiskom archeologicznym o własnej formie terenowej, z obszarów których należy usuwać wszelkie funkcje stwarzające zagrożenie dla substancji zabytku.

W przypadku kolizji z wszystkimi stanowiskami archeologicznymi należy wprowadzić zapisy umożliwiające przeprowadzenie niezbędnych badań archeologicznych zagrożonych zniszczeniem, na które należy uzyskać pozwolenie od wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Obecnie na terenie gminy znajdują się zinwentaryzowane stanowiska archeologiczne, ujęte w WEZ. Podkreślenia wymaga jednak, że ewidencja ta nie jest zbiorem zamkniętym i nie można wykluczyć, że w wyniku dalszej weryfikacji lub prowadzonych prac ziemnych uda się zidentyfikować nowe ślady osadnicze.

## ZABYTKI W ZBIORACH MUZEALNYCH I INNYCH

Na terenie Gminy Pińczów znajduje się Muzeum Regionalne w Pińczowie gromadzące obiekty związane z dziejami miasta i etnografią regionu.

Muzeum powstało w 1963 r. Początkowo otrzymało jedno pomieszczenie w popaulińskim, barokowym klasztorze. Początki wznoszenia obiektu sięgają lat 1431-1449, a zachowaną do chwili obecnej formę jednolitej czterobocznej bryły z wirydarzem po środku, otrzymał zapewne podczas przebudowy w latach 1630-1642. Po uzyskaniu kolejnych pomieszczeń, od 1970 r. rozpoczęto działalność wystawienniczą. Obecnie muzeum zajmuje część zachodniego, północnego oraz wschodnie skrzydła parteru. Zbiory muzeum pochodzą z Ponidzia i dokumentują tradycje, historię i kulturę regionu od czasów najdawniejszych po współczesne. Najważniejsze działy:

- dział archeologiczny - detale architektoniczne, ceramika grobowa i użytkowa, przedmioty z krzemienia, brązu i żelaza, monety i inne. Pozyskane z darowizn, zakupów, wykopalisk;
- dział artystyczno - historyczny, judaika;
- starodruki (rękopisy, dokumenty, książki, mapy, przedmioty użytkowe, numizmaty, pieczęcie, militaria i inne). Pozyskane w drodze darowizn i zakupów;
- dział etnograficzny;
- przedmioty użytkowe z drewna, metalu, wikliny a także tkaniny i oleodruki.

Do zwiedzania udostępniona jest również synagoga oraz Dom Ariański, dostępne po wcześniejszym uzgodnieniu telefonicznym.

## DZIEDZICTWO NIEMATERIALNE

UNESCO definiuje dziedzictwo niematerialne jako zwyczaje, przekaz ustny, wiedzę i umiejętności, które są uznane za część własnego dziedzictwa przez daną wspólnotę, grupę lub jednostki. Ten rodzaj dziedzictwa jest przekazywany z pokolenia na pokolenie i ustawicznie odtwarzany przez wspólnoty i grupy w relacji z ich środowiskiem, historią i stosunkiem do przyrody. Jest to pojęcie trudno definiowalne w stosunku do konkretnych wytworów kultury, jednak jego waga dla lokalnej społeczności jest ogromna, gdyż jest ono źródłem poczucia tożsamości i kulturowej ciągłości.



Dziedzictwo niematerialne obejmuje także przejawy zachowań kulturowych i ich wytworów, takie jak: tradycje i przekazy ustne (w tym język jako narzędzie przekazu), spektakle i widowiska, zwyczaje, obyczaje i obchody świąteczne, wiedzę o wszechświecie i przyrodzie oraz związane z nią praktyki, a także rzemiosła.

Pińczów jest położony na Ponidziu – regionie historyczno-etnograficznym w południowej części województwa świętokrzyskiego. Można zauważyć pewne cechy, które wyróżniają ten obszar na tle pozostałych.

Jednym z charakterystycznych wyróżników mieszkańców Ponidzia był ich język. Ponieważ Ponidzie, podobnie jak cała Kieleccyzna, historycznie i etnicznie należy do Małopolski, toteż jego język mówiony jest zaliczany do dialektu małopolskiego, który ma szereg odmian, w tym także gwarę kielecką.

W Gminie Pińczów odnotować można wiele organizacji pozarządowych. Część z nich swoją działalność poświęca kulturze, tradycji, historii i szeroko rozumianemu dziedzictwu kulturowemu. Żywe formy aktywności ludowej na terenie gminy utrzymywane są przez koła gospodyń wiejskich oraz działalność zespołów ludowych.

Charakterystyczna jest również lokalna kuchnia. Potrawy Ponidzia oparte były przede wszystkim na mące, ziemniakach oraz mleku.

Elementem wyróżniającym Ponidzie jest strój ludowy. Przynależność etniczna do tzw. Krakowiaków wschodnich zdecydowała o charakterystycznym stroju, który miał wiele wspólnych cech z klasycznym strojem krakowskim. Męski i kobiecy strój przypomina klasyczny strój krakowski. Reliktowo utrzymywał się jeszcze na Ponidziu do połowy XX wieku.

Wartymi odnotowania wydarzeniami na terenie gminy, które nawiązują do elementów ludowych, tradycji, historii i niematerialnego dziedzictwa są:

- Święto Regionu –Dni Ponidzia
- -Dożynki Gminne
- -Rocznica Bitwy pod Grochowiskami
- -Spotkania Historyczne w rocznicę nadania praw miejskich Pińczowowi

- - jarmarki Bożonarodzeniowe
- - imieninowy rajd pieszy Józefa Piłsudskiego

Historyczne pochodzenie ma herb miejski Pińczowa. Obecny herb jest bardzo podobny do XV-wiecznej pieczęci. Znajduje się w nim rozszczepiona strzała koloru żółtego na tle niebieskim. Całość wkomponowana jest w tarczę typu hiszpańskiego, która otoczona jest czarnym obrysem. Herb Gminy Pińczów stanowi załącznik nr 2 do Statutu Gminy Pińczów, przyjętego Uchwałą Nr VIII /68/03 Rady Miejskiej w Pińczowie z dnia 12 czerwca 2003 roku. Stworzony i umieszczony na gminnej stronie internetowej został system identyfikacji wizualnej gminy, który określa zasady używania herbu.

*Dane dotyczące charakterystyki, historii oraz zabytków gminy opierają się na informacjach zawartych w poprzednich perspektywach programu opieki nad zabytkami oraz danych UG Pińczów, WUOZ w Kielcach oraz NID w Warszawie, a także na opracowaniu własnym.*

### **5.3 ZABYTKI OBJĘTE PRAWNYMI FORMAMI OCHRONY**

Formami ochrony prawnej zabytków są: wpis do rejestru zabytków, wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa, uznanie za pomnik historii, utworzenie parku kulturowego, ustalenie ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego oraz ustalenia ochrony w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzji o warunkach zabudowy.

Na terenie gminy Pińczów brak obiektów wpisanych na Listę Skarbów Dziedzictwa lub Pomników Historii, nie ma też utworzonych parków kulturowych. Do rejestru zabytków województwa świętokrzyskiego wpisano następujące obiekty:

#### **Bogucice**

- kościół par. pw. Nawiedzenia NMP, 1630, nr rej.: A.645 z 16.10.1956 i z 21.06.1967
- cmentarz parafialny, ok. poł. XIX, nr rej.: A.646 z 23.12.1992

#### **Krzyżanowice Dolne**

- kościół par. pw. św. Tekli, nr rej.: A.647 z 16.10.1956 i z 21.06.1967

- cmentarz par. rzym.-kat., poł. XIX, nr rej.: A.648 z 15.12.1992
- park, XVIII, nr rej.: A.649 z 4.12.1957

### **Młodzawy Małe**

- kościół par. pw. Świętego Ducha i BM Bolesnej, 1716, 1779, nr rej.: A.650/1-2 z 2.10.1956 i z 21.06.1967
- dzwonnica, nr rej.: j.w.
- cmentarz parafialny, 1 poł. XIX, nr rej.: A.651 z 14.12.1992

### **Pińczów**

- miasto (zespół urbanistyczny), nr rej.: A.652 z 22.01.1947
- zespół klasztorny Paulinów, ul. Piłsudskiego 2, nr rej.: A.653/1-2 z 21.06.1967:
  - kościół par. pw. św.św. Janów Apostoła i Ewangelisty, 1 poł. XV, XVII
  - dzwonnica, 4 ćw. XVII, nr rej.: j.w.
  - klasztor, ob. centrum kultury, wraz z terenem w granicach działki poł. XV, 1630-42, 1881-86, nr rej.: A-1 z 31.01.2002
- zespół klasztorny reformatów, nr rej.: A.654/1-3 z 21.06.1967:
  - kościół pw. Nawiedzenia NMP, 1587-1619, 2 poł. XVII
  - klasztor, 1686-1706, 1906
  - dziedziniec z bramami i krużgankami, 2 poł. XVII, 1738
  - kaplica św. Anny z pozostałościami obwarowań ziemnych, 1600, XIX, nr rej.: A.655 z 21.06.1967
- synagoga, k. XVI, XVII, 1947, nr rej.: A.656 z 21.06.1967
- cmentarz parafialny, pocz. XIX, nr rej.: A.657 z 22.12.1992
- cmentarz na „Zawężeniu” – Miejsce Pamięci Narodowej, ul. 11 Listopada, nr rej.: A.658 z 30.09.1996

- cmentarz wojenny z I wojny światowej, nr rej.: A.659 z 12.02.1993
- zespół zamkowo-pałacowy, nr rej.: A.660/1-8 z 16.10.1957, z 19.12.1957 i z 14.01.1972:
  - pozostałości zamku, 1424-54, k.. XVI
  - pałac Wielopolskich, 1773-84
  - baszta ogrodowa, k. XVI
  - ogrodzenie, mur., fragmenty muru z basztami przy d. zwierzyńcu, k. XVI
  - budynek gospodarczy I, 1880
  - budynek gospodarczy II, 1880
  - pozostałości muru z basztami wokół dawnego zwierzyńca o ogrodu zamkowego
  - park, k. XVIII
- budynek stacyjny, po 1918, nr rej.: A.661 z 20.02.1995 (dec. Jędrzejowska Kolej Dojazdowa)
- Jędrzejowska kolej dojazdowa w obrębie Gminy Pińczów na trasie Jędrzejów – Umianowice – Pińczów ze wszystkimi torami, rozjazdami, przepustami i obiektami inżynieryjno-technicznymi nr rej. 1185/1 i 3 z 20.02.1995
- dom „na Mirowie”, ul. Batalionów Chłopskich 32, XVII/XVII, 1947, nr rej.: A.662 z 1.12.1956 i z 21.06.1967,

### **Winiary Zagojskie**

- rezerwat flory stepowej, nr rej.: 126 b z 11.06.1948

### **Zagość Stara**

- kościół par. pw. św. Jana Chrzciciela, 3 ćw. XII, 1353, 2 poł. XX, nr rej.: A.663 z 15.01.1957 i z 21.02.1966

Są to jedne z najcenniejszych elementów krajobrazu kulturowego na terenie gminy. Obiekty te objęte są wszelkimi rygorami prawnymi wynikającymi z treści odpowiednich aktów prawnych, w tym przede wszystkim – rygorami ochrony konserwatorskiej wynikającymi z przepisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Wszelkie działania podejmowane przy tego typu obiektach wymagają pisemnego pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków. Właściciel zabytku wpisanego do rejestru zabytków posiada szereg obowiązków i praw, wynikających z ustawy i ochrony zabytków i opiece nad zabytkami.

Art. 5 stwierdza, że opieka nad zabytkiem sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków:

- 1) naukowego badania i dokumentowania zabytku;
- 2) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;
- 3) zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
- 4) korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;
- 5) popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

W art. 28 zawarte są pouczenia dla właścicieli zabytków, w jakim terminie zobowiązani są do zawiadomienia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w przypadku jakichkolwiek zmian w strukturze własnościowej zabytku, jego zniszczeniu, kradzieży przeniesieniu itp. Dotyczą one zarówno obiektów wpisanych do rejestru zabytków, jak i na Listę Skarbów Dziedzictwa.

Z kolei art. 36 ust. 1. wskazuje, jakie prace wymagają pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków (np. prowadzenie robót przy zabytku wpisanym do rejestru lub w jego otoczeniu, badań architektonicznych, archeologicznych i konserwatorskich, przenoszenie, podziały, zmiany przeznaczenia obiektu oraz wszelkich działań naruszających substancję zabytkową).

Art. 38 ustawy stwierdza, że wojewódzki konserwator zabytków lub działający z jego upoważnienia pracownicy wojewódzkiego urzędu ochrony zabytków prowadzą kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Zobowiązuje to właściciela obiektu do udzielenia wszelkich informacji na temat stanu obiektu, dokumentacji budowlanej itp., a także zezwolenia na kontrolę nadzoru konserwatorskiego włącznie z wpuszczeniem osób kontrolujących na teren obiektu. Zakres kar wskazany jest w art. 107a.

W art. 74-78 zawarte są wyczerpujące informacje na temat możliwości przekazywania dotacji na obiekty wpisane do rejestru zabytków lub na Listę Skarbów Dziedzictwa.

Z kolei zapisy w artykule 108 dotyczą przede wszystkim kar za brak odpowiedniej dbałości o zabytek wpisany do rejestru, wskazuje sankcje za zniszczenie zabytku umyślne lub nieumyślne, a także precyzuje wysokość nawiązki na rzecz NFOZ. Dodatkowo w art. 7 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych zawartych jest szereg zwolnień od podatku od nieruchomości. Jednym nich jest zwolnienie gruntów i budynków wpisanych indywidualnie do rejestru zabytków, pod warunkiem ich utrzymania i konserwacji zgodnie z przepisami o ochronie zabytków, z wyjątkiem zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej.

## **5.4 ZABYTKI W GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW**

Ewidencja jest podstawą do sporządzania programów opieki nad zabytkami na szczeblu wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Wykaz obiektów zabytkowych występuje w dokumentach strategicznych oraz w zapisach prawa miejscowego, gdzie wpisane są konkretne zalecenia, odnoszące się do ochrony obiektów nie wpisanych do rejestru zabytków. Znajduje się też na końcu niniejszego dokumentu.

Do obowiązków samorządu lokalnego należy ochrona zabytków, które znajdują się na terenie gminy. Zadania te precyzuje art. 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. Gminy mają dbać między innymi o: „zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie” oraz zapobiegać „zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek

dla wartości zabytków”. Do obowiązków nałożonych przez ustawę na gminę należy: „uwzględnienie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska”, czemu ma służyć gminna ewidencja zabytków.

Art. 22.4. ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami wskazuje, że „wójt (burmistrz, prezydent miasta) prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy”. Jest to zbiór informacji o zasobach zabytków nieruchomych, znajdujących się na terenie gminy, w którym powinny być ujęte wymienione w następnym podpunkcie art. 22 ustawy:

- 1) zabytki nieruchome wpisane do rejestru;
- 2) inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków;
- 3) inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Szczegółowe wytyczne na temat opracowania i prowadzenia gminnej ewidencji zabytków zostały określone w Rozporządzeniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (t.j. Dz. U. z 2021 poz. 56). Konsekwencją ujęcia obiektów lub obszarów niewpisanych do rejestru zabytków w gminnej ewidencji zabytków, jest obowiązek uzgodnienia z wojewódzkim konserwatorem zabytków planowanych przy nich działań za pośrednictwem właściwego organu gminy lub organu administracji architektoniczno - budowlanej.

Uzgodnienia z wojewódzkim konserwatorem zabytków w odniesieniu do ww. ustawy obiektów prowadzone są na etapie wydania decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego (art. 53. ust. 4 pkt 2, art. 60 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r.) oraz na etapie wydania decyzji o pozwoleniu na budowę lub rozbiórkę obiektu



budowlanego wydaje organ administracji architektoniczno - budowlanej w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków (art. 39 ust. 3 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane).

Art. 81 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami wskazuje, że:

1. W trybie określonym odrębnymi przepisami dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków może być udzielona przez organ stanowiący gminy, powiatu lub samorządu województwa, na zasadach określonych wpodjętej przez ten organ uchwale.

2. Dotacja, w zakresie określonym w art. 77, może być udzielona w wysokości do 100% nakładów koniecznych na wykonanie przez wnioskodawcę prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków.

Tematykę ochrony zabytków archeologicznych poruszają przede wszystkim art. 31 (utracił moc), oraz 32. Art. 32 precyzuje obowiązki inwestora lub osoby, która w trakcie prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych, odkryła przedmiot, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem, a także określa sposób postępowania wójta (burmistrza, prezydenta miasta) oraz służb ochrony zabytków w przypadku ww odkrycia. Artykuł wskazuje terminy oraz kolejność działania odpowiednich organów, a także ich obowiązku w stosunku do inwestora i odwrotnie. Na mocy art. 35 zabytki archeologiczne stanowią własność Skarbu Państwa, który wskazują m.in. ich miejsce deponowania.

Art. 36 wskazuje działania w stosunku do zabytków archeologicznych, an które niezbędne jest pozwolenie wojewódzkiego konserwatora zabytków, określa on również zasady oraz tryb udzielania pozwoleń. Warto podkreślić, że osoba, która bez pozwolenia albo wbrew warunkom pozwolenia poszukuje ukrytych lub porzuconych zabytków, w tym przy użyciu wszelkiego rodzaju urządzeń elektronicznych i technicznych oraz sprzętu do nurkowania, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2 (art. 109 c. ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami). Sankcje oraz ich uzasadnienia wskazane są również w art. 108, który odnosi się również do innych typów zabytków, a także w art. 110 i 115 ustawy.

Ochrona właściwa zabytkom archeologicznym powinna być przypisana również do zabytkowych układów urbanistycznych i ruralistycznych historycznych miast i wsi, nawet jeśli nie zostały one osobno ujęte w ewidencji zabytków archeologicznych. Obszary te z natury rzeczy spełniają kryterium zabytku archeologicznego przewidzianego w art. 6 ust. 1 pkt 3 lit. a ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, tj. pozostałości terenowej historycznego osadnictwa. Wszelkie zamierzenia budowlane na obszarze historycznego miasta bądź wsi winny być objęte obowiązkiem przeprowadzenia niezbędnych badań archeologicznych.

## **6.5 ZABYTKI O NAJWYŻSZYM ZNACZENIU DLA GMINY**

Jak już wspomniano, największe znaczenie dla gminy mają zabytki wpisane do rejestru zabytków województwa świętokrzyskiego, ale cenny jest również zasób zabytkowy znajdujący się w gminnej ewidencji zabytków. Spośród szczególnie ważnych obiektów, posiadających wartości historyczne, artystyczne i naukowe wyróżniające je spośród zabytków gminy i regionu warto wskazać:

### **Zespół klasztorny franciszkanów (d. reformatów) w Pińczowie.**

Czas powstania zespołu: 1587- 1706 r., położony jest we wschodniej dzielnicy Pińczowa-Mirowie. Zajmuje rozległe terytorium o planie nieregularnym, prawie ze wszystkich stron otoczony murem, z kamienia łamanego na zaprawę wapienną, w części oszkarpowany, na niewielkich odcinkach otynkowany, pod daszkami pulpitowymi. Kościół pw. Nawiedzenia NMP, znajduje się w północnej części zespołu klasztornego, datowany na lata 1587- 1619 r., orientowany, oszkarpowany, wewnątrz otynkowany cały, na zewnątrz częściowo. Jednonawowy z pięcioprzęślową nawą, do której przylega jednonawowe prezbiterium. Przy wschodnim przęśle nawy- po obu stronach, bliźniacze kaplice, fasadę zachodnią poszerzają ryzality. Nad głównym korpusem kościoła dwa dachy dwuspadowe. Nad kaplicami dachy kopulaste trójpołaciowe. Pod kościołem krypty.

Klasztor, znajduje się w południowej części zespołu klasztornego, datowany na lata 1684- 1706 r., tworzą go cztery skrzydła zgrupowane wokół prostokątnego wirydarza. W północnym skrzydle, przyległym do kościoła, piętrowy krużganek, w pozostałych układ: na parterze jedno- i półtraktowy, na piętrze dwu-

i półtraktowy. Pierwotny układ pomieszczeń z korytarzami obiegającymi gmach, wokół zakłócony przez podzielenie budynku ściankami działowymi między dwóch użytkowników: zakoni szpital. Dachy nad skrzydłami dwuspadowe. W wirydarzu, pośrodku kamienna studnia, otynkowana.

Między kościołem a klasztorem mały dziedzińczyk, wewnętrzny, prostokątny, wybetonowany, podzielony w poprzek na dwie nierówne części, półkolistą murowaną arkadą.

Przed fasadą kościoła i przyległym od południowej strony przedsionkiem klasztoru, znajduje się cmentarz, wydłużony na linii północ- południe, otoczony ze wszystkich stron nieotynkowanym murem, z licem od wewnątrz, rozczłonkowanym licznymi wnękami. Na cmentarzu figury kamienne z piaskowca: w narożniku pół.- wsch. NMP z dzieciątkiem, w pół.- zach. części św. Franciszek, w pół.- zach. części św. Antoni, przed kruchtą krucyfiks na korynckiej kolumnie. Wzdłuż całego odcinka muru zach.- krużganek, murowany, piętnasto- arkadowy, filarowy na pomieszczenie Stacji Męki Pańskiej, osłonięty daszkiem pulpityowym, z dachówki ceramicznej.

Od zach. strony klasztoru, szpitalna część podwórza klasztorowego. Od wewnątrz, budynek portierni szpitalnej (ob. budynek zakładu pogrzebowego)- otynkowany, pod dachem pulpityowym, z blachy ocynkowanej. Zaraz obok budynek dawnej trupiarni, stacji krwiodawstwa, ob. kaplica pogrzebowej- otynkowany, pod dachem pulpityowym, z blachy ocynkowanej, o skromnym eklektycznym wystroju elewacji.

### **Zespół klasztorny paulinów, ob. zespół kościoła parafialnego św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Pińczowie.**

Czas powstania zespołu: 1 ćw. XV w., po 1431 r., 1692 r., 1740 r., terytorium zespołu popaulińskiego znajduje się między ulicami: Pl. Wolności i kaplicą na górze św. Anny. Terytorium zespołu zachowany prawie w całości oprócz znacznie przekształconego urbanistycznie terenu d. folwarku. Kościół poklasztorny, ob. parafialny pw. św. Jana Apostoła i Ewangelisty, znajduje się w centralnej części zespołu, datowany na: 1 ćw. XV w., XVI w., 1642- 1655 r., murowany z ciosów wapienia pińczowskiego, obustronnie tynkowany.

Bezwieżowa bazylika trójnawowa ze skarpami, czteroprzęsłowa, filarowa z wyodrębnionym przęsłowym prezbiterium, zamkniętym absyda, z kaplicą pw. Anioła Stróża oraz przybudówkami od zach. i pół. Nawa główna z sygnaturką, prezbiterium i przybudówką zach., przykryte dachem dwuspadowym. Nawy boczne i przybudówka pół. przykryte dachem jednospadowym, a kaplica- kopułą z latarnią. Pod kościołem krypty. Wolnostojąca, dzwonnica bramna, znajduje się w zachodniej części zespołu, datowana na: 1685- 1692 r., murowana z ciosów wapienia pińczowskiego, otynkowana na zewnątrz. Monumentalna budowla, niemal kwadratowa, przykryta łamanym dachem czterospadowym, poprzedzona od wsch. szerokimi schodami. Wewnątrz trzy dzwony, mechanizm zegarowy.

W pół.- wsch. części narożnika Pl. Wolności, znajduje się cmentarz przykościelny, obwiedziony niskim murem z czterema przejściami, zarys zbliżony do owalu. Przy pół. ścianie dzwonnicy, w zach. części ogrodzenia, główna brama słupowa, przy której usytuowana jest kamienna figura NMP Niepokalanie Poczętej na kolumnie oraz kamienna postać św. Floriana na cokole.

Budynek klasztoru popaulińskiego, ob. muzeum regionalne z informacją turystyczną, datowane na: 1431- 1449 r., 1630- 1642 r., 1881- 1886 r., znajduje się w pół.- wsch. narożniku cmentarz przykościelny i prezbiterium świątyni. Budynek na rzucie niemal prostokątnego czworoboku, budynek piętrowy, częściowo podpiwniczony. Murowany z ciosów wapienia pińczowskiego na zaprawie wapiennej, ściany obustronnie tynkowane, przykryte sklepieniami. Wieżba krokwiowa z dwoma ścianami stolcowymi. Pokrycie dachów- blacha miedziana. Stolarka okienno- drzwiowa- współczesna.

### **Dom na Mirowie, tzw. drukarnia ariańska w Pińczowie.**

Obiekt datowany na XVI/ XVII w., budynek w kształcie litery L, z częścią frontową prostokątną. Budynek murowany z wapienia pińczowskiego, elewacje otynkowane, oprócz fasady i części elewacji płd. głównego korpusu. Wszystkie opasane gzymsem wieńczącym, nad fasadą rozszerzonym w pełne belkowanie. Fasada w kształcie leżącego prostokąta, do linii architrawu pokryta rystyką zachodzącą na narożniki. Oblicowana na przemian prostokątnymi i kwadratowymi płytami kamiennymi w pasy. Wieżba dachowa krokwiowo-jątkowa z dwoma ścianami stolcowymi, nakryty dwuspadowym dachem o nieco odciętych połaciach z dwoma wysokimi szczytami.

## **Kaplica św. Anny w Pińczowie**

Datowana na ok. 1600 r., znajduje się na szczycie wzgórza, zwanego Klasztornym lub Górą św. Anny. Kaplica stoi w pld.- zach. narożniku platformy stanowiącej dawne obwarowania miejskie. Budowlana na planie kwadratu z dostawionym od zach. mniejszym aneksem przedsionka- również zbliżonym do kwadratu. Murowana z regularnie obrobionych ciosów kamienia pińczowskiego, jedynie wewnątrz otynkowane. Przed kruchtą posąg św. Pawła Pustelnika, nieco dalej rzeźba kamienna św. Tekli i św. Michała Archanioła.

## **Synagoga w Pińczowie.**

Datowana na XVI/ XVII w., znajduje się pld.- wsch. części Pińczowa, przy ul. Klasztornej. Synagoga renesansowa, zbudowana na planie prostokąta, murowana z kamienia łamanego, na zaprawę wapienną, oszkarpowana, o ścianach obustronnie tynkowanych. Wokół synagogi placik o analogicznym kształcie. Ogrodzenie wokół, na podmurówce z kamieni łamanego, z balustradą z metalowych kształtek. W pół. odcinku ogrodzenia, w postaci wysokiego muru oporowego, wmurowano fragmenty żydowskich, kamiennych nagrobków.

## **Pozostałości zespołu zamkowego w Pińczowie.**

Datowane na: 1 pół. XV w.- do pół. XVII w., usytuowane na pół. obrzeżu Pińczowa, na wzniesieniu zwanym Górą Zamkową lub Winnicą. W najwyższej, pld. części wzgórza, teren jest nierówny, z licznymi pagórkami i zagłębieniami, w których widoczne są relikty fundamentów dawnego zamku. Nieco dalej na pół., pozostałości murów wieży bramnej, poniżej podstawa filara podtrzymującego dawniej wjazd do zamku. Nieznaczne przewężenie i zagłębienie, ślad po fosie, oddziela teren zamku od d. przedzamcza. Obszar ten ma formę płaskiej, równej platformy, zarośniętej brzoza, pozbawionej widocznych pozostałości d. murów. Po str. wsch. przedzamcza, odcinek pół. muru d. "zwierzyńca", który zajmował cały pld., wsch. i zach. obszar u stóp zamku. Mur wzniesiony był z kamienia łamanego.

## **Zespół zamkowo- pałacowy w Pińczowie.**

Datowany na od 1774 r. do 2 pół. XIX w., z relikdami zespołu zamkowego z k. XVI w., teren użytkowany obecnie przez szkołę i liceum, usytuowany w pół.- zach. części Pińczowa, u stóp Góry Zamkowej- Winnicy. Zespół powstał na terenie

płd. obszaru dawnego zespołu zamkowego Myszkowskich. Pałac w zespole, datowany na 1773- 1784 r., znajduje się w pół.- wsch. części obszaru. Budynek murowany, otynkowany, pod dachem pokryty blachą miedzianą. Wzniesiony na planie w kształcie litery L, tworzy główny korpus z przyległym od pół. skrzydłem zach. Główny korpus ma plan prostokąta, wydłużonego na linii wsch.- zach., usytuowany między parkiem a prostokątnym dziedzińcem. Nakryty czterospadowym dachem, fasada zwrócona w stronę parku.

Od strony pół. przyległy do skrzydła pałacu, murowany, otynkowany, parterowy budynek- kuchnia i stołówka, pod dachem dwuspadowym, pokrytym blachą ocynkowaną. Po str. pół. dziedzińca, znajduje się wolnostojący, otynkowany, murowany budynek, pod dachem naczółkowym, pokrytym dachówką, osadzony w skarpie. W budynku tym dwie kondygnacje: odsłonięte tylko od płd. piwnice i wysoki parter ( sala gimnastyczna).

Na terenie zespołu, znajduje się także park, ogrodzony murowanym z kamienia pińczowskiego, ogrodzeniem z wysoką podmurówką, na której znajdują się filary zwieńczone rzeźbionymi, kamiennymi wazonami. Między filarami kraty z prostych prętów. Na krańcu ogrodzenia, tuż przy pałacu, wąska furtka na terenie parku. Park ma kształt wydłużonego na linii pół.- płd. prostokąta. Elementy komponujące wnętrze parkowe są symetryczne względem osi podłużnej. Tworzą je kolejno dwie figury Flory i Pomony, z dwoma wazonami, ustawione po obu stronach schodów do pałacu. W płd.- zach. narożniku, znajduje się baszta ogrodowa, usytuowana na linii ogrodzenia, datowana na k. XVI w., budynek pięcioboczny, parterowy, murowany z gładko obrobionych ciosów kamienia pińczowskiego, nakryty namiotowym dachem gontowym.

### **Zespół kościoła parafialnego pw. Nawiedzenia NMP w Bogucicach.**

Datowany na XVII w., XIX w., położony w płd. części wsi, oddzielony od wsi lokalnym ciekim wodnym. Jednym z elementów zespołu jest cmentarz przykościelny, usytuowana na łagodnym, opadającym ku rzece stoku, kształt zbliżony do prostokąta, wytyczony kamiennym murem. Mur cmentarny, kamienny, z 1 pół. XVII w., przekształcony pod k. XIX w., w murze na osi fasady kościoła, brama główna. Kościół parafialny pw. Narodzenia NMP, datowany na 1630 r., XIX w., orientowany, przesunięty w kierunku płd. Kościół z kamienia, obustronnie otynkowany. Nawa prostokątna, dwuprzęsłowa, prezbiterium, węższe od nawy,



jednoprzęsłowe, półkoliście zamknięte. Zakrystia przy pół. boku prezbiterium, prostokątna, kruchta prostokątna, na osi fasady, węższa od nawy. Elewacje budynku otynkowane, fasada- zach., z kruchtą na osi, zwieńczona trójkątnym szczytem, ujęta narożnymi, skośnymi szkarpami.

Dzwonnica z kostnicą, datowana na XVIII/ XIX w., usytuowane w półn.- zach. części narożnika zespołu. Rzut złożony z dwóch przylegających do siebie prostokątów, bez wewnętrznych podziałów. Murowane z opoki i cegły, obustronnie otynkowane. Gzymsy dzwonnicy z szarego piaskowca.

### **Zespół kościoła parafialnego pw. św. Tekli w Krzyżanowicach Dolnych.**

Zespół zlokalizowany na wschodnim krańcu wsi, z dala od zabudowy wiejskiej. Plac zespołu zbliżony trapezu równoramienne. W sąsiedztwie placu przykościelnego, przy płd.- zach. narożniku ogrodzenia- plebania, murowana, parterowa, na starych piwnicach, na planie prostokąta. Kościół paraf. pw. św. Tekli, datowany na XVII w., przebudowany w latach 1786- 1789, usytuowany po str. płd. placu zespołu. Kościół jednonawowy, zwrócony prezbiterium na wsch., murowany z kamienia łamanego, obustronnie tynkowany. Wieżba dachowa drewniana, konstrukcji stolcowej. Pokrycie dachu z ocynkowanej blachy. Fasada z ciosów kamienia pińczowskiego, sięga na wysokość kalenicy dachu. Stan zachowania bardzo dobry. Dzwonnica, datowana na 2 poł. XIX w., położona w pół.- zach. części narożnika, drewniana konstrukcja słupowa- ramowa, na planie kwadratu, z wejściem na osi ściany wsch., poprzedzonym jednobiegowymi schodkami. Bryła dwukondygnacyjna, w formie prostopadłościanu, nakryta daszkiem namiotowym.

### **Zespół kościoła parafialnego pw. św. Jana Chrzciciela w Starej Zagości.**

Datowany na XII w., XIV w., XX w., usytuowany pośrodku wsi, przy drodze. Zajmuje wydłużony prostokąt, podzielony na cmentarz przykościelny i część gospodarczą.

Cmentarz w kształcie nieregularnego czworoboku, zbliżonego do trapezu. Opasany kamiennym murem, w linii muru włączone kaplice. Kościół paraf. pw. św. Jana Chrzciciela, datowany na 3 ćw. XII w., 1353 r., 1900- 1901 r., usytuowana na środku cmentarza, orientowany. Kościół murowany z ciosu, częściowo tynkowany, nawa prostokątna, mocno wydłużona, prezbiterium węższe od nawy. Przy nawie od pół. prostokątna kaplica, od płd. kruchta. Bryła złożona z przylegających do siebie



prostopadłościanów. Fasada (zach.) jednoosiowa, ujęta narożnymi, jednouskokowymi szkarpami, na cokole zwieńczona prostym gzymsem.

### **Zespół kościoła pw. Ducha Św. i Matki Boskiej Bolesnej w Młodzawach Małych.**

Datowany na pocz. XVIII w.- pocz. XX w., usytuowany w płd.- wsch. części wsi, na wzniesieniu, u zbiegu dróg lokalnych, na ogrodzonym placu, o kształcie wieloboku, prawie symetrycznego względem osi podłużnej. Pełne ogrodzenie wokół, murowane z kamienia, z ciosów regularnych, z wapienia pińczowskiego. Główne wejście na plac przykościelny, przez dzwonnice bramną. Na placu także dwie figury kamienne. W ogrodzeniu, szesnaście kapliczek na pomieszczenie stacji Męski Pańskiej. Na licu każdej kapliczki, płytką wnęka arkadową, o pełnym łuku, zamykana, z dwuskrzydłowymi, drewnianymi drzwiczkami płyciowymi. Na nakryciach kapliczek, przeważnie pary kamiennych urn.

Kościół pw. Ducha Św. i Matki Boskiej Bolesnej, datowany na 1717- 1720 r., znajduje się na środku placu kościelnego, orientowany. Budynek murowany, z regularnych ciosów wapienia pińczowskiego. Na planie krzyża wpisanego w trójkąt, trójnawowy, o wąskich i nieco krótszych nawach bocznych utworzonych z rzędów kaplic. Bazylika trójnawowa. Nawa główna, prezbiterium oraz transept o tej samej wysokości, pod krzyżującymi się również dachami dwuspadowymi. Nawy boczne o ścianach tej samej wysokości, co przybudówki przy prezbiterium. Stan zachowania dobry. Dzwonnica bramna, datowana na 1779 r., położona naprzeciwko fasady zach. kościoła. Dzwonnica wraz przybudówkami murowana z kamienia, zewnątrz otynkowana. Rzut na planie prostokąta wydłużonego na osi wsch.-zach., z przejściem bramnym w parterze. Elewacje otynkowane. Stan zachowania dobry. Plebania, datowana na 1925 r., usytuowana po pół. str. d. cmentarza przykościelnego, oddzielona od niego drogą lokalną. Murowana z kamienia i cegły, otynkowana z wyjątkiem kamiennego cokołu.

## 6. OCENA STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO GMINY

Dla potrzeb lepszej diagnozy stanu istniejącego w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego oraz w celu sformułowania priorytetów działań władz samorządowych opracowano analizę SWOT słabych i mocnych stron Gminy Pińczów, a także szans i zagrożeń.

### ANALIZA SWOT

| MOCNE STRONY                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | SŁABE STRONY                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"><li>• Atrakcyjne położenie gminy, sprzyjające rozwojowi turystyki i agroturystyki</li><li>• Dobra drogowa dostępność komunikacyjna</li><li>• Siedziba gminy jest jednocześnie siedzibą powiatu i centrum handlowym, usługowym oraz administracyjnym całego regionu</li><li>• Gmina w zasięgu dojazdu z innych większych ośrodków miejskich – Kielc, Krakowa</li><li>• Zachowane obiekty sakralne o wysokiej wartości kulturowej</li><li>• Utrzymanie w dobrym stanie większości obiektów wpisanych do rejestru zabytków</li><li>• Obecność założeń parkowych objętych ochroną konserwatorską</li><li>• Duża liczba kapliczek i krzyży przydrożnych</li><li>• Historyczny układ urbanistyczny Pińczowa</li><li>• Duża liczba stanowisk archeologicznych, świadcząca o wielowiekowym charakterze osadnictwa na terenie gminy</li><li>• Obecność zabytkowej trasy Jędrzejowskiej Kolejki Wąskotorowej</li><li>• Wykorzystywanie funduszy unijnych</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• Zaniedbania w zakresie stanu technicznego części obiektów prywatnych, wpisanych do gminnej ewidencji zabytków</li><li>• Niedostateczne zrozumienie społeczne dla problematyki ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego</li><li>• Ograniczone środki w budżecie gminy na wsparcie działań z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego</li><li>• Niewielka popularyzacja wiedzy z zakresu ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego</li><li>• Brak środków na prowadzenie dokładnych badań archeologicznych, architektonicznych i historycznych</li><li>• Brak połączeń kolejowych z resztą kraju</li></ul> |

| <p>przez władze gminy</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Zainteresowanie historią i kulturą regionu wśród władz gminy</li> <li>• Działalność Muzeum i Centrum Informacji Turystycznej</li> <li>• Odbывające się regularnie imprezy kulturalne oparte na dziedzictwie historycznym</li> <li>• Lokalne tradycje i zwyczaje, kultywowane wśród mieszkańców, przede wszystkim związane z kulturą Poniidzia (np. legendy, stroje, kuchnia, tradycje przemysłowe)</li> <li>• Aktywna działalność organizacji pozarządowych</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>SZANSE</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <b>ZAGROŻENIA</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Zwiększenie środków budżetowych gminy na działania związane z ochroną zabytków</li> <li>• Pozyskiwanie wsparcia finansowego z wielu źródeł (w tym unijnych) na prace konserwatorskie zabytków</li> <li>• Szersza promocja walorów kulturowych Gminy, przyciągająca turystów</li> <li>• Wzrastająca świadomość mieszkańców w zakresie poprawy estetyki budynków</li> <li>• Wzrost poszanowania dla obiektów posiadających walory historyczne</li> <li>• Tworzenie nowych projektów i produktów turystycznych w oparciu o istniejące zasoby (także z wykorzystaniem rzeki Nidy)</li> <li>• Współpraca międzyregionalna oraz międzynarodowa (np. w zakresie dobrych praktyk)</li> <li>• Rozwój istniejących organizacji pozarządowych</li> <li>• Tworzenie systemu informacji turystycznej oraz jednolitej identyfikacji obiektów zabytkowych</li> <li>• Komplementarność Programu Gminnego z Programem Opieki nad Zabytkami dla Województwa Świętokrzyskiego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Degradacja krajobrazu kulturowego poprzez wprowadzanie elementów nowej zabudowy nie nawiązujących do historycznego charakteru</li> <li>• Zła sytuacja finansowa wielu użytkowników obiektów zabytkowych</li> <li>• Niewłaściwe stosowanie nowych elementów budowlanych i technologii przy odnawianiu i remontach obiektów zabytkowych</li> <li>• Niezbyt skuteczna egzekucja prawna w zakresie samowoli budowlanych oraz dewastacji zabytków i środowiska</li> <li>• Zwiększony ruch turystyczny powodujący degradację substancji zabytkowej</li> <li>• Zanieczyszczenie środowiska związane ze zwiększoną liczbą pojazdów</li> <li>• Zanik tradycji i tożsamości regionalnych</li> <li>• Częste zmiany prawne w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego</li> <li>• Niestabilność finansów publicznych i przepisów z nimi związanych</li> <li>• Klęski żywiołowe i inne zdarzenia losowe</li> <li>• Akty wandalizmu</li> </ul> |

## **7. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY PIŃCZÓW**

Gminny Program Opieki nad Zabytkami formułuje szereg długofalowych celów działań samorządu w zakresie opieki nad zabytkami gminnymi. Wyznaczone kierunki i zadania powstały w oparciu o priorytety z poprzedniego horyzontu czasowego programu opieki nad zabytkami, konsultacje z władzami gminy i uwzględniają specyfikę dziejów regionu, charakter jego dziedzictwa kulturowego oraz są zgodne z celami wyznaczonymi w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Wymienione poniżej kierunki działań uwarunkowane są sytuacją finansową gminy, podanie dokładnych kwot na poszczególne działania jest w tej chwili trudne ze względu na niepewną sytuację finansową. Gmina dołoży wszelkich starań, ażeby w miarę swoich możliwości zrealizować ich jak najwięcej.

### **7.1 PRIORYTETY PROGRAMU OPIEKI**

W ramach gminnego programu opieki nad zabytkami na lata 2022-2025 przewidziano kontynuację priorytetów z poprzedniej perspektywy programu. Priorytety to:

PRIORYTET I – OCHRONA I ŚWIADOME KSZTAŁTOWANIE KRAJOBRAZU KULTUROWEGO ORAZ DOKUMENTACJA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

PRIORYTET II – ZACHOWANIE DZIEDZICTWA NIEMATERIALNEGO ORAZ PROMOCJA GMINY ZGODNA Z ZASADAMI ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

### **7.2 KIERUNKI DZIAŁAŃ PROGRAMU OPIEKI**

W ramach wskazanych powyżej priorytetów na lata 2022-2025 przewidziano do realizacji następujące kierunki (cele) szczegółowe:

PRIORYTET I – OCHRONA I ŚWIADOME KSZTAŁTOWANIE KRAJOBRAZU KULTUROWEGO ORAZ DOKUMENTACJA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

### **Cel szczegółowy I.1 Dbłość o ład przestrzenny i krajobraz kulturowy w gminie**

Działania:

1. Ścisłe powiązanie działań przy obiektach zabytkowych z dokumentami planistycznymi gminy,
2. Realizacja zasad ochrony układów przestrzennych,
3. Bieżąca opieka nad cmentarzami i miejscami pamięci, głównie poprzez prowadzenie prac porządkowo-pielęgnacyjnych, a także prowadzenie prac remontowych
4. Respektowanie stanowisk archeologicznych oraz stref ochrony archeologicznej w polityce przestrzennej gminy,
5. Regularna aktualizacja Gminnej Ewidencji Zabytków,
6. Współpraca społeczności lokalnych w zakresie poprawy stanu technicznego obiektów wpisanych do GEZ.

### **Cel szczegółowy I.2 Bezpośrednie wsparcie dla rewaloryzacji obiektów zabytkowych**

Działania:

1. Przeznaczanie środków finansowych z budżetu gminy na obiekty zabytkowe włączone do rejestru zabytków oraz gminnej ewidencji zabytków,
2. Przeprowadzanie działań rewitalizacyjnych obiektów zabytkowych będących w administracji gminy,

### **Cel szczegółowy I.3 Działania inwestycyjne związane z obiektami zabytkowymi**

Działania:

Podejmowanie działań inwestycyjnych związanych z rewitalizacją obiektów zabytkowych zgodnie z Programem Rewitalizacji:

- Rewitalizacja Góry Zamkowej w Pińczowie,

- Zagospodarowanie terenu przed dworcem kolejki wąskotorowej wraz z przebudową budynku dworca,
- Współrealizacja remontu Kaplicy św. Anny w Pińczowie

#### **Cel szczegółowy I.4 Współpraca z właścicielami obiektów zabytkowych**

Działania:

1. Przekazywanie właścicielom i dysponentom obiektów zabytkowych informacji o możliwościach pozyskiwania dodatkowego wsparcia finansowego z budżetu gminy oraz z innych źródeł,
2. Kontynuacja przyznawania środków finansowych z budżetu gminy dla właścicieli i dysponentów obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków oraz gminnej ewidencji zabytków,
3. Zaplanowanie środków w budżecie gminy na prace konserwatorskie, restauratorskie i budowlane przy obiektach zabytkowych,

### **PRIORYTET II - ZACHOWANIE DZIEDZICTWA NIEMATERIALNEGO ORAZ PROMOCJA GMINY ZGODNA Z ZASADAMI ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU**

#### **Cel szczegółowy II.1 Odpowiednia ekspozycja i promocja najcenniejszych obiektów**

Działania:

1. Stworzenie jednolitego systemu identyfikacji wizualnej w postaci oznaczeń, tablic, drogowskazów itp.,
2. Publikowanie folderów, ulotek oraz innych materiałów przybliżających zasoby historyczne mieszkańcom i turystom,
3. Wyeksponowanie historycznych elementów układu urbanistycznego Pińczowa np. poprzez odpowiednie oznakowania obiektów
4. Dbanie o aktualizację strony internetowej gminy wraz z umieszczeniem informacji o zasobie zabytkowym,

5. Wykorzystanie nowoczesnych technologii dostępnych w profesjonalnych serwisach internetowych, a także w urządzeniach mobilnych,
6. Współpraca z mediami w dziedzinie promocji lokalnych zabytków
7. Nagłaśnianie wśród lokalnej społeczności najważniejszych badań, odkryć i publikacji związanych z tradycją regionalną w celu wzrostu tożsamości regionalnej mieszkańców.

## **Cel szczegółowy II.2 Edukacja społeczeństwa w zakresie zachowania dziedzictwa kulturowego oraz pielęgnowanie tradycji regionalnych**

Działania:

1. Wspieranie działalności organizacji pozarządowych, KGW i instytucji w działaniach związanych z historią i kulturą,
2. Wspieranie projektów edukacyjnych związanych z lokalnym dziedzictwem kulturowym,
3. Wprowadzanie elementów lokalnego dziedzictwa kulturowego do edukacji przedszkolnej i szkolnej poprzez różnego rodzaju konkursy, wystawy, wycieczki itp.,
4. Wspieranie działań związanych z lokalnym dziedzictwem kulturowym,
5. Organizacja imprez kulturalnych promujących kulturę regionalną (w tym mających na celu promocję gminy i krzewienie kultury),
6. Tworzenie warunków do aktywnego uczestnictwa w kulturze, edukacji i promocji regionu (w tym wsparcie szeroko pojętych kół zainteresowań, warsztatów i innych przedsięwzięć),
7. Promocja tradycji regionalnych poprzez organizację różnych wydarzeń , spotkań, jarmarków itp



## 8. INSTRUMENTARIUM REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Zadania opisane w Gminnym Programie Opieki nad Zabytkami dla Gminy Pińczów powinny być realizowane poprzez wspólne działania władz samorządowych, Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, właścicieli oraz zarządców obiektów, parafie, organizacje pozarządowe i stowarzyszenia, w ramach posiadanych przez te jednostki kompetencji, praw i obowiązków wynikających z obowiązujących przepisów prawnych.

Ze strony Gminy Pińczów zadania będą wykonywane bądź wspierane przez gminne jednostki organizacyjne poprzez istniejące i planowane instrumenty:

- prawne (np. poprzez uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, wnioskowanie o wpis do rejestru zabytków obiektów o wartościach artystycznych i zabytkowych, prowadzenie gminnej ewidencji zabytków, wykonywanie decyzji administracyjnych, np. Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków),
- finansowe (np. udzielanie dotacji na prace remontowe, konserwatorskie i prace budowlane przy zabytkach, środki budżetowe na zadania własne z przeznaczeniem na remonty i modernizacje zabytków będących własnością gminy, korzystanie z programów uwzględniających dofinansowanie z innych środków,
- społeczne (działania stymulujące np. w zakresie edukacji, promocji, informacji),
- kontrolne (m.in. monitoring stanu zagospodarowania przestrzennego oraz stanu zachowania dziedzictwa kulturowego – gminnej ewidencji zabytków),
- koordynacji (m.in. poprzez realizację projektów i programów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego zapisanych w wojewódzkich, powiatowych i gminnych strategiach, planach rozwoju lokalnego itp., współpraca z ośrodkami naukowymi i akademickimi, związkami wyznaniowymi).

## **9. ZASADY OCENY REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI**

Na mocy art. 87 ust. 1 i ust. 5 *Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* Gminny Program Opieki nad Zabytkami jest sporządzany na okres 4 lat, co 2 lata wójt (burmistrz, prezydent) sporządza sprawozdanie z jego realizacji, które przedstawia Radzie Gminy (Miasta). Sprawozdanie powinno określać poziom realizacji gminnego programu oraz efektywność wykonania planowanych zadań. Przykłady działań to m.in.:

- monitoring GEZ
- prace związane z rewitalizacją obiektów zabytkowych
- środki budżetowe przeznaczone na dotacje obiektów zabytkowych
- przedsięwzięcia odnoszące się do historii i tradycji
- aktywność instytucji kultury, stowarzyszeń, KGW i innych organizacji
- realizacja programu edukacji i promocji zabytków

## **10. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI**

Niniejszy rozdział wskazuje możliwości w zakresie pozyskiwania dodatkowych środków ze źródeł pozabudżetowych. Należy jednak stwierdzić, iż ważne jest, aby gminy również z własnej inicjatywy podjęły próbę wygospodarowania w swoich budżetach środków w rozdziale 92120 - Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami.

Jest to o tyle istotne, iż duża część źródeł zewnętrznych wymaga zapewnienia wkładu własnego we współfinansowanych przez nie projektach. Regularne zabezpieczanie środków z budżetu gminy pozwoli na podjęcie powolnych, ale systematycznych kroków w kierunku ratowania kolejnych obiektów dziedzictwa kulturowego. Podane źródła sygnalizują tylko poszczególne programy finansowania, większość z nich ma charakter cykliczny, zatem nawet jeśli podany termin naboru już się zakończył, to istnieje szansa na nowy okres programowania.

Podstawową zasadę finansowania zadań z zakresu opieki nad zabytkami określa *Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* z dnia 23 lipca 2003 roku.

Zgodnie z zapisami zawartymi w rozdziale 7 w/w Ustawy, obowiązek sprawowania opieki nad zabytkami, w tym finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku spoczywa na osobie fizycznej lub jednostce organizacyjnej posiadającej tytuł prawny do zabytku. Dla jednostki samorządu terytorialnego, posiadającej w/w tytuł prawny do obiektu, opieka nad zabytkiem jest jej zadaniem własnym.

Źródła zewnętrznego finansowania można podzielić następująco:

Źródła krajowe:

- dotacje Ministra Kultury oraz programy operacyjne Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego
- dotacje wojewódzkiego konserwatora zabytków
- dotacje wojewódzkie
- dotacje powiatowe
- dotacje gminne
- inne źródła

Źródła zagraniczne:

- źródła unijne w ramach funduszy strukturalnych (RPO województwa świętokrzyskiego)
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
- źródła pozaunijne - Mechanizm Norweski i Fundusz EOG

Wskazane powyżej możliwości wsparcia finansowego mają charakter informacyjny. W celu znalezienia dokładnych szczegółów oraz odpowiedniej formy dofinansowania na określone zadania należy dotrzeć do dokumentów programowych oraz kryteriów przyznawania dotacji, ponieważ co roku mogą one ulegać zmianom.

## **11. REALIZACJA I FINANSOWANIE PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY PIŃCZÓW**

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Pińczów jest dokumentem długofalowym, zapisy w nim zawarte powinny być brane pod uwagę we wszelkich działaniach związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego na terenie gminy. Konsekwentna realizacja założeń Programu przyczyni się do poprawy jakości środowiska kulturowego, wzrostu nakładów finansowych na inwestycje związane z obiektami zabytkowymi (zarówno w przypadku osób prywatnych, administracji publicznej, jak i organizacji pozarządowych), szerszej promocji gminy i przyciągnięcia turystów, a także do wzrostu świadomości regionalnej mieszkańców i poprawy ich sytuacji materialnej.

W sporządzanych co cztery lata aktualizacjach Programu powinny znajdować się odniesienia do uaktualnionych zapisów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego, zawartych w innych dokumentach strategicznych gminy, zwrócić też należy uwagę na wyszczególnienie obowiązujących w danym momencie aktów prawnych.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami kładzie szczególny nacisk na wykorzystanie istniejących źródeł finansowania inwestycji związanych z opieką nad zabytkami, intensywne działania w obszarach najbardziej atrakcyjnych historycznie, promocję dziedzictwa kulturowego oraz wypracowanie odpowiednich schematów współpracy administracji samorządowej z właścicielami obiektów zabytkowych.

Biorąc pod uwagę korzystne położenie Gminy Pińczów oraz obecność obiektów posiadających wartości zabytkowe Gminny Program Opieki nad Zabytkami stanowić będzie pomocne narzędzie w ukierunkowaniu polityki gminnej w zakresie rozwoju turystyki, promocji i ochrony dziedzictwa kulturowego, prowadzonej w sposób uporządkowany i długoterminowy. Wszystkie te elementy przyczynią się do postrzegania gminy Pińczów, jako przyjaznej turystom i inwestorom, dumnej ze swoich walorów zabytkowych oraz dbającej o własne dziedzictwo kulturowe i historyczne.

# WYKAZ ZABYTEKÓW WPISANYCH DO GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTEKÓW

## Obiekty włączone do GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTEKÓW po aktualizacji (zarządzenie grudzień 2022)

| LP. | MIEJSCOWOŚĆ        | OBIEKT/ ZESPÓŁ OBIEKTÓW                                                      | ADRES                                      |
|-----|--------------------|------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------|
| 1   | Bogucice           | budynek mieszkalny                                                           | Bogucice nr 41                             |
| 2   | Bogucice           | krzyż przydrożny                                                             | Bogucice przy nr 42, Dz. nr 201            |
| 3   | Bogucice           | figura Madonny Immaculaty                                                    | Bogucice, Dz. nr 307                       |
| 4   | Bogucice           | cmentarz parafialny                                                          | Bogucice, Dz. nr 344                       |
| 5   | Bogucice           | dawny cmentarz przykościelny w zespole kościelnym paraf. pw. Nawiedzenia NMP | Bogucice, Dz. nr 531                       |
| 6   | Bogucice           | dzwonnica bramna w zespole kościelnym paraf. pw. Nawiedzenia NMP             | Bogucice, Dz. nr 531                       |
| 7   | Bogucice           | kostnica w zespole kościelnym paraf. pw. Nawiedzenia NMP                     | Bogucice, Dz. nr 531                       |
| 8   | Bogucice           | kościół paraf. pw. Nawiedzenia NMP w zespole                                 | Bogucice, Dz. nr 531                       |
| 9   | Bogucice           | ogrodzenie z bramką w zespole kościelnym paraf. pw. Nawiedzenia NMP          | Bogucice, Dz. nr 531                       |
| 10  | Brzeście           | figura św. Antoniego Padewskiego                                             | Brzeście, Dz. nr 701/9 obr.0005            |
| 11  | Brzeście           | krzyż przydrożny                                                             | Brzeście, Dz. nr 1292/2 obr.0005           |
| 12  | Brzeście           | park podworski                                                               | Brzeście, Dz. nr 1312/4                    |
| 13  | Brzeście           | Figura św. Jana Nepomucena                                                   | Brzeście, Dz. Nr 1278 ,posesja nr 107      |
| 14  | Chrabków           | park podworski                                                               | Chrabków, Dz. nr 215                       |
| 15  | Kopernia           | Figura św. Tekli na kolumnie                                                 | Kopernia koło domu nr 60A                  |
| 16  | Kopernia           | Figura św. Jana Nepomucena                                                   | Kopernia koło domu nr 52                   |
| 17  | Kopernia           | Figura Ecce Homo                                                             | Kopernia koło domu nr 72                   |
| 18  | Zagorzyce          | figura przydrożna                                                            | Zagorzyce, Dz. nr 30/2 obr.0039            |
| 19  | Kozubów            | krzyż przydrożny                                                             | Kozubów, Dz. nr 46/2 obr.0015              |
| 20  | Kozubów            | krzyż przydrożny                                                             | Kozubów, Dz. nr 188                        |
| 21  | Kozubów            | pomnik mogiły żołnierzy WP                                                   | Kozubów, Dz. nr 202                        |
| 22  | Krzyżanowice Dolne | plebania w zespole kościoła paraf. św. Tekli                                 | Krzyżanowice Dolne nr 8                    |
| 23  | Krzyżanowice Dolne | figura NMP                                                                   | Krzyżanowice Dolne przy nr 28, Dz. nr 55/3 |
| 24  | Krzyżanowice Dolne | figura przydrożna św. Jana Nepomucena                                        | Krzyżanowice Dolne, Dz. nr 159             |
| 25  | Krzyżanowice Dolne | cmentarz przykościelny w zespole kościoła paraf. św. Tekli                   | Krzyżanowice Dolne, Dz. nr 198             |
| 26  | Krzyżanowice Dolne | figura NMP Niepokalanie Poczętej w zespole kościoła                          | Krzyżanowice Dolne, Dz. nr 198             |

|    |                      |                                                                                                               |                                             |
|----|----------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------|
|    |                      | paraf. św. Tekli                                                                                              |                                             |
| 27 | Krzyżanowice Dolne   | kościół paraf. św. Tekli w zespole                                                                            | Krzyżanowice Dolne, Dz. nr 198              |
| 28 | Krzyżanowice Dolne   | dzwonnica w zespole kościoła paraf. św. Tekli                                                                 | Krzyżanowice Dolne, Dz. nr 198              |
| 29 | Krzyżanowice Dolne   | cmentarz parafialny                                                                                           | Krzyżanowice Dolne, Dz. nr 291              |
| 30 | Krzyżanowice Średnie | pozostałości parku w zespole dworskim ( przy ośrodku Zacisze)                                                 | Krzyżanowice Średnie, Dz. nr 160/2 obr.0017 |
| 31 | Krzyżanowice Średnie | dwór przy ośrodku Zacisze                                                                                     | Krzyżanowice Średnie, Dz. nr 160/2 obr.0017 |
| 32 | Krzyżanowice Średnie | figura przydrożna Chrystusa                                                                                   | Krzyżanowice Średnie, Dz. nr 87             |
| 33 | Krzyżanowice Średnie | figura przydrożna św. Józefa                                                                                  | Krzyżanowice Średnie, Dz. nr 149/1          |
| 34 | Młodzawy Duże        | krzyż przydrożny                                                                                              | Młodzawy Duże przy nr 8, Dz. nr 332         |
| 35 | Młodzawy Duże        | krzyż przydrożny                                                                                              | Młodzawy Duże przy nr 119, Dz. nr 117       |
| 36 | Młodzawy Duże        | krzyż przydrożny                                                                                              | Młodzawy Duże, Dz. nr 309/2 obr.0020        |
| 37 | Młodzawy Duże        | kapliczka przydrożna                                                                                          | Młodzawy Duże, Dz. nr 644                   |
| 38 | Młodzawy Małe        | plebania w zespole kościoła paraf. pw. Ducha Św. i Matki Boskiej Bolesnej                                     | Młodzawy Małe nr 46                         |
| 39 | Młodzawy Małe        | figura Św. Jana Kantego                                                                                       | Młodzawy Małe, Dz. nr 199/4                 |
| 40 | Młodzawy Małe        | dzwonnica w zespole kościoła paraf. pw. Ducha Św. i Matki Boskiej Bolesnej                                    | Młodzawy Małe, Dz. nr 211/9                 |
| 41 | Młodzawy Małe        | figura NMP w zespole kościoła paraf. pw. Ducha Św. i Matki Boskiej Bolesnej                                   | Młodzawy Małe, Dz. nr 211/9                 |
| 42 | Młodzawy Małe        | kapliczka z płaskorzeźbami w zespole kościoła paraf. pw. Ducha Św. i Matki Boskiej Bolesnej                   | Młodzawy Małe, Dz. nr 211/9                 |
| 43 | Młodzawy Małe        | kościół paraf. pw. Ducha Św. i Matki Boskiej Bolesnej w zespole                                               | Młodzawy Małe, Dz. nr 211/9                 |
| 44 | Młodzawy Małe        | ogrodzenie z bramką i stacjami Męki Pańskiej w zespole kościoła paraf. pw. Ducha Św. i Matki Boskiej Bolesnej | Młodzawy Małe, Dz. nr 211/9                 |
| 45 | Młodzawy Małe        | dawny cmentarz przykościelny w zespole kościoła paraf. pw. Ducha Św. i Matki Boskiej Bolesnej                 | Młodzawy Małe, Dz. nr 211/9                 |
| 46 | Młodzawy Małe        | krucyfiks przydrożny                                                                                          | Młodzawy Małe, Dz. nr 278/2                 |
| 47 | Młodzawy Małe        | figura św. Jana Nepomucena                                                                                    | Młodzawy Małe, Dz. nr 278/2                 |
| 48 | Młodzawy Małe        | cmentarz parafialny                                                                                           | Młodzawy Małe, Dz. nr 211/7                 |

|    |               |                                                                                            |                                                                                   |
|----|---------------|--------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|
| 49 | Młodzawy Małe | figura św. Wincentego Ferreriusza                                                          | Młodzawy Małe dz. nr 202 naprzeciwko Ogrodu na Rozstajach przy drodze do kościoła |
| 50 | Młodzawy Małe | figura św. Antoniego z dzieciątkiem, Madonną                                               | Młodzawy Małe przy nr 30 dz. nr 667                                               |
| 51 | Pińczów       | układ urbanistyczny: Miasto Pińczów jako „Miasto starodawne”                               | miasto Pińczów                                                                    |
| 52 | Pińczów       | figura św. Pawła                                                                           | Pińczów, Dz. nr 23                                                                |
| 53 | Pińczów       | figura św. Archanioła Michała                                                              | Pińczów, Dz. nr 23                                                                |
| 54 | Pińczów       | kaplica pw. Św. Anny                                                                       | Pińczów, Dz. nr 23                                                                |
| 55 | Pińczów       | Strefa ochrony ekspozycyjnej Kaplicy św. Anny w zespole kaplicy św. Anny                   | Pińczów                                                                           |
| 56 | Pińczów       | budynek mieszkalny                                                                         | Pińczów, Pl. Wolności 1                                                           |
| 57 | Pińczów       | budynek mieszkalny                                                                         | Pińczów, Pl. Wolności 3                                                           |
| 58 | Pińczów       | budynek mieszkalny                                                                         | Pińczów, Pl. Wolności 4                                                           |
| 59 | Pińczów       | budynek mieszkalny                                                                         | Pińczów, Pl. Wolności 7                                                           |
| 60 | Pińczów       | budynek mieszkalny                                                                         | Pińczów, Pl. Wolności 8                                                           |
| 61 | Pińczów       | budynek mieszkalny                                                                         | Pińczów, Pl. Wolności 9                                                           |
| 62 | Pińczów       | budynek mieszkalny                                                                         | Pińczów, Pl. Wolności 10                                                          |
| 63 | Pińczów       | budynek mieszkalny                                                                         | Pińczów, Pl. Wolności 11                                                          |
| 64 | Pińczów       | budynek mieszkalny                                                                         | Pińczów, Pl. Wolności 12                                                          |
| 65 | Pińczów       | budynek mieszkalny                                                                         | Pińczów, Pl. Wolności 13                                                          |
| 66 | Pińczów       | budynek mieszkalny                                                                         | Pińczów, Pl. Wolności 14                                                          |
| 67 | Pińczów       | budynek mieszkalny                                                                         | Pińczów, Pl. Wolności 15                                                          |
| 68 | Pińczów       | budynek mieszkalny                                                                         | Pińczów, Pl. Wolności 16                                                          |
| 69 | Pińczów       | budynek mieszkalny ( na piwnicach dawnego ratusza)                                         | Pińczów, Pl. Wolności 17a                                                         |
| 70 | Pińczów       | budynek mieszkalny                                                                         | Pińczów, Pl. Wolności 18                                                          |
| 71 | Pińczów       | budynek mieszkalny                                                                         | Pińczów, Pl. Wolności 21                                                          |
| 72 | Pińczów       | budynek mieszkalny                                                                         | Pińczów, Pl. Wolności 22                                                          |
| 73 | Pińczów       | budynek mieszkalny                                                                         | Pińczów, Pl. Wolności 23                                                          |
| 74 | Pińczów       | budynek mieszkalny                                                                         | Pińczów, Pl. Wolności 24                                                          |
| 75 | Pińczów       | budynek mieszkalny                                                                         | Pińczów, Pl. Wolności 25                                                          |
| 76 | Pińczów       | dzwonnica w zespole kościoła paraf. Św. Jana Apostoła i Ewangelisty                        | Pińczów, Pl. Wolności 26, Dz. nr 2                                                |
| 77 | Pińczów       | kościół paraf. Św. Jana Apostoła i Ewangelisty                                             | Pińczów, Pl. Wolności 26, Dz. nr 2                                                |
| 78 | Pińczów       | dawny cmentarz przykościelny w zespole kościoła paraf. Św. Jana Apostoła i Ewangelisty     | Pińczów, Pl. Wolności, Dz. nr 2                                                   |
| 79 | Pińczów       | figura NMP Niepokalanie Poczętej w zespole kościoła paraf. Św. Jana Apostoła i Ewangelisty | Pińczów, Pl. Wolności, Dz. nr 2                                                   |



|     |         |                                                                               |                                                           |
|-----|---------|-------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------|
| 80  | Pińczów | figura św. Floriana w zespole kościoła paraf. Św. Jana Apostoła i Ewangelisty | Pińczów, Pl. Wolności, Dz. nr 2                           |
| 81  | Pińczów | ogrodzenie w zespole kościoła paraf. Św. Jana Apostoła i Ewangelisty          | Pińczów, Pl. Wolności, Dz. nr 2                           |
| 82  | Pińczów | budynek mieszkalny                                                            | Pińczów, ul. 1 Maja 8                                     |
| 83  | Pińczów | budynek mieszkalny                                                            | Pińczów, ul. 1 Maja 15                                    |
| 84  | Pińczów | budynek mieszkalny                                                            | Pińczów, ul. 3 Maja 3                                     |
| 85  | Pińczów | budynek stacyjny kolei wąskotorowej Jędrzejowskiej Kolei Dojazdowej           | Pińczów, ul. 3 Maja 21                                    |
| 86  | Pińczów | budynek mieszkalny                                                            | Pińczów, ul. 3 Maja 22                                    |
| 87  | Pińczów | d. parowozownia, ob. budynek mieszkalny                                       | Pińczów, ul. 3 Maja 23                                    |
| 88  | Pińczów | Koszary w zespole dawnych koszar kawaleryjskich, ob. więzienie                | Pińczów, ul. 3 Maja 34, Dz. nr 99/3                       |
| 89  | Pińczów | Rozplanowanie założenia w zespole dawnych koszar kawaleryjskich               | Pińczów, ul. 3 Maja 34                                    |
| 90  | Pińczów | pomnik ku czci Konstytucji 3 Maja                                             | Pińczów, ul. 3 Maja, Dz. nr 198/1                         |
| 91  | Pińczów | cmentarz na "Zawężeniu"                                                       | Pińczów, ul. 11 Listopada, Dz. nr 90/1, 90/2              |
| 92  | Pińczów | budynek mieszkalny                                                            | Pińczów, ul. Batalionów Chłopskich 9-11                   |
| 93  | Pińczów | budynek mieszkalny                                                            | Pińczów, ul. Batalionów Chłopskich 21                     |
| 94  | Pińczów | budynek mieszkalny                                                            | Pińczów, ul. Batalionów Chłopskich 22                     |
| 95  | Pińczów | budynek mieszkalny                                                            | Pińczów, ul. Batalionów Chłopskich 23-25                  |
| 96  | Pińczów | budynek mieszkalny                                                            | Pińczów, ul. Batalionów Chłopskich 24                     |
| 97  | Pińczów | budynek mieszkalny                                                            | Pińczów, ul. Batalionów Chłopskich 27-29                  |
| 98  | Pińczów | dom na Mirowie, tzw. drukarnia ariańska                                       | Pińczów, ul. Batalionów Chłopskich 32                     |
| 99  | Pińczów | budynek mieszkalny                                                            | Pińczów, ul. Batalionów Chłopskich 41                     |
| 100 | Pińczów | budynek mieszkalny                                                            | Pińczów, ul. Batalionów Chłopskich 61                     |
| 101 | Pińczów | budynek mieszkalny                                                            | Pińczów, ul. Batalionów Chłopskich 74                     |
| 102 | Pińczów | młyn motorowy, ob. nieużytkowany                                              | Pińczów, ul. Batalionów Chłopskich 79                     |
| 103 | Pińczów | figura Matki Boskiej                                                          | Pińczów, ul. Batalionów Chłopskich przy nr 34, Dz. nr 193 |

|     |         |                                                                                                         |                                                                                            |
|-----|---------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------|
| 104 | Pińczów | figura Anioła Stróża                                                                                    | Pińczów, ul. Batalionów Chłopskich przy nr 91, Dz. nr 110/4                                |
| 105 | Pińczów | krzyż przydrożny                                                                                        | Pińczów, ul. Batalionów Chłopskich, Dz. nr 268/1 obr.0008                                  |
| 106 | Pińczów | budynek mieszkalny                                                                                      | Pińczów, ul. Bednarska 20-22                                                               |
| 107 | Pińczów | budynek mieszkalny                                                                                      | Pińczów, ul. Górna 3                                                                       |
| 108 | Pińczów | budynek mieszkalny                                                                                      | Pińczów, ul. Górna 23                                                                      |
| 109 | Pińczów | budynek mieszkalny                                                                                      | Pińczów, ul. Górna 49                                                                      |
| 110 | Pińczów | kostnica, ob. bud. gospodarczy przy cmentarzu parafialnym                                               | Pińczów, ul. Grodziskowa, Dz. nr 46                                                        |
| 111 | Pińczów | cmentarz wojenny z I wojny światowej                                                                    | Pińczów, ul. Grodziskowa, Dz. nr 46                                                        |
| 112 | Pińczów | cmentarz parafialny                                                                                     | Pińczów, ul. Grodziskowa, Dz. nr 46                                                        |
| 113 | Pińczów | kaplica na cmentarzu wojennym                                                                           | Pińczów, ul. Grodziskowa, Dz. nr 46                                                        |
| 114 | Pińczów | ogrodzenie cmentarza parafialnego i cmentarza wojennego                                                 | Pińczów, ul. Grodziskowa, Dz. nr 46                                                        |
| 115 | Pińczów | d. cmentarz żydowski nowy                                                                               | Pińczów, ul. Grodziskowa obręb 8 dz. nr 2/3, 2/6, 2/7, 8/1, 10/1, 10/2, 4/2, 4/3, 4/4, 4/5 |
| 116 | Pińczów | d. synagoga                                                                                             | Pińczów, ul. Klasztorna 8                                                                  |
| 117 | Pińczów | fragmenty macew w ogrodzeniu synagogi                                                                   | Pińczów, ul. Klasztorna 8                                                                  |
| 118 | Pińczów | d. ochronka sejmikowa, ob. bud. szpitalny w zespole klasztorным oo. reformatów-franciszkanów            | Pińczów, ul. Klasztorna 22, Dz. nr 123/10 obr. 0013                                        |
| 119 | Pińczów | dziedziniec z krużgankami i bramkami w zespole klasztorным oo. reformatów-franciszkanów                 | Pińczów, ul. Klasztorna 28, Dz. 122/1                                                      |
| 120 | Pińczów | klasztor w zespole klasztorным oo. reformatów-franciszkanów                                             | Pińczów, ul. Klasztorna 28, Dz. 122/1                                                      |
| 121 | Pińczów | kościół pw. Nawiedzenia NMP w zespole klasztorным oo. reformatów- franciszkanów                         | Pińczów, ul. Klasztorna 28, Dz. 122/1                                                      |
| 122 | Pińczów | d. bud. przybramny, ob. biuro zakładu pogrzebowego w zespole klasztorным oo. reformatów- franciszkanów, | Pińczów, ul. Klasztorna 28, Dz. 123/8                                                      |
| 123 | Pińczów | d. kaplica przedpogrzebowa, tzw. trupiarnia w zespole klasztorным oo. reformatów-franciszkanów          | Pińczów, ul. Klasztorna 28, Dz. 123/8                                                      |
| 124 | Pińczów | budynek mieszkalny                                                                                      | Pińczów, ul. Klasztorna 29-31                                                              |
| 125 | Pińczów | budynek mieszkalny                                                                                      | Pińczów, ul. Klasztorna 33                                                                 |
| 126 | Pińczów | budynek mieszkalny                                                                                      | Pińczów, ul. Klasztorna 39                                                                 |

|     |         |                                                                                                   |                                                                                                      |
|-----|---------|---------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 127 | Pińczów | krzyż w zespole klasztornym oo. reformatów-franciszkanów                                          | Pińczów, ul. Klasztorna, Dz. nr 122/1                                                                |
| 128 | Pińczów | budynek mieszkalny                                                                                | Pińczów, ul. Kościuszki 1                                                                            |
| 129 | Pińczów | budynek mieszkalny                                                                                | Pińczów, ul. Kościuszki 11                                                                           |
| 130 | Pińczów | kaplica św. Jana Nepomucena                                                                       | Pińczów, ul. Legionistów, Dz. nr 43/6                                                                |
| 131 | Pińczów | krzyż przydrożny                                                                                  | Pińczów, ul. Leśna, Dz. nr 58/2 obr. 0003                                                            |
| 132 | Pińczów | Budynek mieszkalny                                                                                | Pińczów u. Mirowska 5                                                                                |
| 133 | Pińczów | d. Marmury Pińczowskie, ob. Pińczowskie Zakłady Kamienia Budowlanego                              | Pińczów, ul. Nowowiejska 43                                                                          |
| 134 | Pińczów | d. budynek klasztoru popaulińskiego wraz z terenem, ob. muzeum regionalne, informacja turystyczna | Pińczów, ul. Piłsudskiego 2a                                                                         |
| 135 | Pińczów | d. oficyna, ob. budynek gospodarczy w zespole nowej plebani                                       | Pińczów, ul. Piłsudskiego 4                                                                          |
| 136 | Pińczów | d. spichlerz, ob. budynek gospodarczy II w zespole nowej plebani                                  | Pińczów, ul. Piłsudskiego 4                                                                          |
| 137 | Pińczów | plebania w zespole nowej plebani                                                                  | Pińczów, ul. Piłsudskiego 4                                                                          |
| 138 | Pińczów | ogrodzenie z bramą w zespole nowej plebani                                                        | Pińczów, ul. Piłsudskiego 4, Dz. nr 17                                                               |
| 139 | Pińczów | budynek mieszkalny                                                                                | Pińczów, ul. Piłsudskiego 6                                                                          |
| 140 | Pińczów | budynek                                                                                           | Pińczów, ul. Piłsudskiego 10 dz. ew. nr 16/3 obr. 0006                                               |
| 141 | Pińczów | budynek mieszkalny                                                                                | Pińczów, ul. Piłsudskiego 9                                                                          |
| 142 | Pińczów | budynek mieszkalny                                                                                | Pińczów, ul. Piłsudskiego 12                                                                         |
| 143 | Pińczów | park w zespole zamkowo-pałacowym                                                                  | Pińczów, ul. Piłsudskiego, Dz. nr 46/1, 46/4, 46/3, 58/1 (część), 58/10, 59, 60, 139/3, 139/4, 139/5 |
| 144 | Pińczów | d. budynek gospodarczy w zespole zamkowo-pałacowym, ob. kuchnia                                   | Pińczów, ul. Piłsudskiego 13                                                                         |
| 145 | Pińczów | d. budynek gospodarczy w zespole zamkowo-pałacowym, ob. sala gimnastyczna                         | Pińczów, ul. Piłsudskiego 13                                                                         |
| 146 | Pińczów | d. pałac Wielopolskich w zespole zamkowo-pałacowym, ob. szkoła                                    | Pińczów, ul. Piłsudskiego 13                                                                         |
| 147 | Pińczów | ogrodzenie w zespole zamkowo-pałacowym                                                            | Pińczów, ul. Piłsudskiego, Dz. nr 139/9, 139/5 obr. 0005                                             |
| 148 | Pińczów | pozostałości zamku w zespole zamkowo-pałacowym                                                    | Pińczów, Dz. nr 46/6 obr. 0005                                                                       |

|     |                 |                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                           |
|-----|-----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 149 | Pińczów         | pozostałości muru z basztami w zespole zamkowo-pałacowym                                                                                                                               | Pińczów, Dz. nr 46/6 obr. 0005                                                                                                                                                                                                            |
| 150 | Pińczów         | baszta ogrodowa w zespole zamkowo- pałacowym                                                                                                                                           | Pińczów, ul. Piłsudskiego, Dz. nr 139/5                                                                                                                                                                                                   |
| 151 | Pińczów         | figura Flory w zespole zamkowo- pałacowym                                                                                                                                              | Pińczów, ul. Piłsudskiego, Dz. nr 139/9 obr.0005                                                                                                                                                                                          |
| 152 | Pińczów         | figura Pomony w zespole zamkowo- pałacowym                                                                                                                                             | Pińczów, ul. Piłsudskiego, Dz. nr 139/9 obr.0005                                                                                                                                                                                          |
| 153 | Pińczów         | budynek mieszkalny                                                                                                                                                                     | Pińczów, ul. Piłsudskiego 16a                                                                                                                                                                                                             |
| 154 | Pińczów         | d. cmentarz żydowski stary                                                                                                                                                             | Pińczów, ul. Słabska obręb 13 dz. nr 200/2, 199/2, 198/4, 198/5, 198/6,197/1, 197/2, 197/3, 197/4, 197/5, 197/6, 197/7, 197/8, 197/9, 197/10, 197/11, 197/12, 197/13,197/14, 275/1, 198/3, 198/2, 274/4, 274/3, obręb 14 dz. nr 6/10, 6/8 |
| 155 | Pińczów         | szkoła podstawowa nr 1, szkoła muzyczna I stopnia                                                                                                                                      | Pińczów, ul. Szkolna 2                                                                                                                                                                                                                    |
| 156 | Pińczów         | budynek mieszkalny                                                                                                                                                                     | Pińczów, ul. Żwirki i Wigury 20                                                                                                                                                                                                           |
| 157 | Pińczów         | Jędrzejowska Kolej Dojazdowa: odcinek kolei wąskotorowej w obrębie terytorium gminy Pińczów ze wszystkimi torami, rozjazdami i obiektami inżynieryjno-technicznymi- Pińczów-Umianowice | teren gminy Pińczów                                                                                                                                                                                                                       |
| 158 | Pińczów         | Jędrzejowska Kolej Dojazdowa: odcinek kolei wąskotorowej w obrębie terytorium Gminy Pińczów ze wszystkimi torami rozjazdami i obiektami inżynieryjno-technicznymi Pińczów - Mozgawa    | teren Gminy Pińczów                                                                                                                                                                                                                       |
| 159 | Pińczów         | Most kolejowy nad starorzeczem rzeki Nidy                                                                                                                                              | Pińczów, obr.13 nr dz. 464/2                                                                                                                                                                                                              |
| 160 | Skowronno Dolne | krzyż przydrożny                                                                                                                                                                       | Skowronno Dolne naprzeciwko nr 9, Dz. nr 504                                                                                                                                                                                              |
| 161 | Skowronno Dolne | budynek mieszkalny                                                                                                                                                                     | Skowronno Dolne nr 10                                                                                                                                                                                                                     |
| 162 | Skowronno Dolne | budynek mieszkalny                                                                                                                                                                     | Skowronno Dolne nr 36                                                                                                                                                                                                                     |
| 163 | Skowronno Dolne | budynek mieszkalny                                                                                                                                                                     | Skowronno Dolne nr 41                                                                                                                                                                                                                     |
| 164 | Skowronno Dolne | d. szkoła, ob. niepubliczny punkt przedszkolny                                                                                                                                         | Skowronno Dolne nr 52                                                                                                                                                                                                                     |
| 165 | Skowronno Dolne | kapliczka Matki Boskiej                                                                                                                                                                | Skowronno Dolne przy nr 13a, Dz. nr 497                                                                                                                                                                                                   |
| 166 | Skowronno Dolne | figura św. Jana Nepomucena                                                                                                                                                             | Skowronno Dolne, Dz. nr 423/1                                                                                                                                                                                                             |
| 167 | Skowronno Dolne | figura św. Floriana                                                                                                                                                                    | Skowronno Dolne, Dz. nr 1474                                                                                                                                                                                                              |

|     |                     |                                                                              |                                                  |
|-----|---------------------|------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------|
| 168 | Skowronno Dolne     | figura przydrożna św. Agaty                                                  | Skowronno Dolne, Dz. nr 254                      |
| 169 | Skowronno Górne     | krzyż przydrożny                                                             | Skowronno Górne naprzeciwko nr 2, Dz. nr 436     |
| 170 | Skowronno Górne     | figura Matki Boskiej Immaculata                                              | Skowronno Górne naprzeciwko nr 31, Dz. nr 394    |
| 171 | Skowronno Górne     | figura św. Jana Nepomucena                                                   | Skowronno Górne przy nr 24, Dz. nr 436           |
| 172 | Skrzypiów           | krzyż przydrożny                                                             | Skrzypiów przy nr 87a, Dz. nr 310/1              |
| 173 | Skrzypiów           | figura Matki Boskiej                                                         | Skrzypiów, Dz. nr 156/1, 161/1 obr. 0030         |
| 174 | Stara Zagość        | figura przydrożna NMP Niepokalanie Poczętej                                  | Stara Zagość , Dz. nr 1160 na skrzyżowaniu dróg  |
| 175 | Stara Zagość        | kapliczki w zespole kościoła paraf. pw. Św. Jana Chrzciciela                 | Stara Zagość, Dz. nr 358/1                       |
| 176 | Stara Zagość        | d. cmentarz przykościelny w zespole kościoła paraf. pw. Św. Jana Chrzciciela | Stara Zagość, Dz. nr 358/1                       |
| 177 | Stara Zagość        | kościół paraf. pw. Św. Jana Chrzciciela                                      | Stara Zagość, Dz. nr 358/1                       |
| 178 | Stara Zagość        | ogrodzenie w zespole kościoła paraf. pw. Św. Jana Chrzciciela                | Stara Zagość, Dz. nr 358/1                       |
| 179 | Stara Zagość        | cmentarz parafialny                                                          | Stara Zagość, Dz. nr 375/2                       |
| 180 | Stara Zagość        | figura Anioła Stróża w zespole kościoła paraf. pw. Św. Jana Chrzciciela      | Stara Zagość, Dz. nr 358/1                       |
| 181 | Stara Zagość        | figura Matki Boskiej w zespole kościoła paraf. pw. Św. Jana Chrzciciela      | Stara Zagość, Dz. nr 358/1                       |
| 182 | Winiary Zagojskie   | rezerwat flory stepowej                                                      | Winiary Zagojskie, Dz. nr 487                    |
| 183 | Włochy              | pomnik panegiryczny ku czci Z. G. Myszkowskiego                              | Włochy naprzeciwko nr 73, Dz. nr 206/1 obr. 0036 |
| 184 | Włochy              | krzyż przydrożny                                                             | Włochy przy nr 8, Dz. nr 274                     |
| 185 | Włochy              | figura Matki Boskiej                                                         | Włochy przy nr 16, Dz. nr 209/4                  |
| 186 | Wola Zagojska Dolna | krucyfiks przydrożny                                                         | Wola Zagojska Dolna przy nr 28a, Dz. nr 511/2    |
| 187 | Wola Zagojska Dolna | krucyfiks przydrożny                                                         | Wola Zagojska Dolna, Dz. nr 642/1                |
| 188 | Zawarża             | Kapliczka kamienna postumentowa z figurą                                     | Zawarża , dz. ew. nr 193/4 obr. 0041             |

## WYKAZ STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH WPISANYCH DO GEZ

| LP. | MIEJSCOWOŚĆ       | NR STANOWISKA W<br>MIEJSCOWOŚCI/ NA<br>OBSZARZE, OBSZAR<br>AZP | CHRONOLOGIA                                      | FUNKCJA<br>STANOWISKA              |
|-----|-------------------|----------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------|------------------------------------|
| 1   | Skowronno Górne   | 1/74, AZP 92-61                                                | kultura łużycka?                                 | ślad osadnictwa                    |
| 2   | Skowronno Górne   | 2/75, AZP 92-61                                                | prahistoria                                      | ślad osadnictwa                    |
| 3   | Skowronno Dolne   | 1/76, AZP 92-61                                                | neolit                                           | osada                              |
| 4   | Skowronno Dolne   | 4/77, AZP 92-61                                                | prahistoria                                      | ślad osadnictwa                    |
| 5   | Skowronno Dolne   | 5/78, AZP 92-61                                                | prahistoria lub wcz. średniowiecze               | grodzisko                          |
| 6   | Skowronno Dolne   | 2/79, AZP 92-61                                                | okres wpływów rzymskich                          | osada                              |
| 7   | Skowronno Dolne   | 3/80, AZP 92-61                                                | prahistoria                                      | ślad osadnictwa                    |
| 8   | Skowronno Dolne   | 6/81, AZP 92-61                                                | prahistoria<br>wczesne średniowiecze             | osada<br>ślad osadnictwa           |
| 9   | Skowronno Dolne   | 7/82, AZP 92-61                                                | prahistoria                                      | ślad osadnictwa                    |
| 10  | Skowronno Dolne   | 8/83, AZP 92-61                                                | prahistoria                                      | ślad osadnictwa                    |
| 11  | Skowronno Dolne   | 9/84, AZP 92-61                                                | kultura łużycka?                                 | ślad osadnictwa                    |
| 12  | Skowronno Dolne   | 10/85, AZP 92-61                                               | prahistoria                                      | ślad osadnictwa                    |
| 13  | Skowronno Dolne   | 11/86, AZP 92-61                                               | wczesne średniowiecze, XII- XIII w.              | osada                              |
| 14  | Skowronno Dolne   | 12/100, AZP 92-61                                              | okres wpływów rzymskich<br>wczesne średniowiecze | osada ?<br>osada ?                 |
| 15  | Kopernia          | 1/87, AZP 92-61                                                | kultura łużycka?<br>prahistoria                  | ślad osadnictwa<br>ślad osadnictwa |
| 16  | Kopernia          | 2/88, AZP 92-61                                                | prahistoria                                      | ślad osadnictwa                    |
| 17  | Kopernia          | 3/89, AZP 92-61                                                | prahistoria                                      | ślad osadnictwa                    |
| 18  | Kopernia          | 4/90, AZP 92-61                                                | prahistoria                                      | ślad osadnictwa                    |
| 19  | Kopernia          | 5/91, AZP 92-61                                                | prahistoria                                      | ślad osadnictwa                    |
| 20  | Kopernia          | 6/92, AZP 92-61                                                | prahistoria                                      | osada                              |
| 21  | Kopernia          | 7/93, AZP 92-61                                                | prahistoria<br>średniowiecze                     | osada<br>osada                     |
| 22  | Kopernia          | 8/94, AZP 92-61                                                | kultura łużycka?                                 | ślad osadnictwa                    |
| 23  | Kopernia          | 9/95, AZP 92-61                                                | prahistoria                                      | ślad osadnictwa                    |
| 24  | Kopernia          | 13/96, AZP 92-61                                               | kultura łużycka?                                 | ślad osadnictwa                    |
| 25  | Kopernia- Zalesie | 14/97, AZP 92-61                                               | średniowiecze                                    | ślad osadnictwa                    |
| 26  | Kopernia- Zalesie | 15/98, AZP 92-61                                               | prahistoria                                      | osada                              |
| 27  | Kopernia          | 16/99, AZP 92-61                                               | epoka kamienia<br>kultura przeworska             | ślad osadnictwa<br>ślad osadnictwa |
| 28  | Pińczów           | 25/1, AZP 92-62                                                | prahistoria                                      | ślad osadnictwa                    |
| 29  | Pińczów           | 26/2, AZP 92-62                                                | prahistoria                                      | ślad osadnictwa                    |
| 30  | Pińczów           | 27/3, AZP 92-62                                                | neolit                                           | ślad osadnictwa                    |
| 31  | Pińczów           | 28/4, AZP 92-62                                                | neolit                                           | ślad osadnictwa                    |
| 32  | Pińczów           | 29/5, AZP 92-62                                                | neolit                                           | ślad osadnictwa                    |
| 33  | Pińczów           | 30/6, AZP 92-62                                                | neolit                                           | ślad osadnictwa                    |
| 34  | Pińczów           | 31/7, AZP 92-62                                                | V okres epoki brązu/ okres halszacki             | grób                               |
| 35  | Pińczów           | 32/8, AZP 92-62                                                | wczesny i środkowy okres lateński                | z grobu ?                          |
| 36  | Pińczów           | 33/9, AZP 92-62                                                | wczesny i środkowy okres lateński                | z grobu ?                          |
| 37  | Pińczów           | 34/10, AZP 92-62                                               | wczesny i środkowy okres lateński                | z grobu ?                          |
| 38  | Pińczów           | 35/11, AZP 92-62                                               | okres późnorzymski                               | ślad osadnictwa                    |

|    |                 |                  |                                                                                                      |                                                      |
|----|-----------------|------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------|
| 39 | Skowronno Górne | 3/12, AZP 92-62  | prahistoria                                                                                          | śląd osadnictwa                                      |
| 40 | Brzeście        | 1/13, AZP 92-62  | kultura łużycka                                                                                      | śląd osadnictwa                                      |
| 41 | Podłęże         | 1/18, AZP 92-62  | neolit                                                                                               | osada                                                |
| 42 | Podłęże         | 8/20, AZP 92-62  | kultura łużycka                                                                                      | osada                                                |
| 43 | Podłęże         | 2/19, AZP 92-62  | III okres epoki brązu                                                                                | grób ?                                               |
| 44 | Podłęże         | 7/21, AZP 92-62  | prahistoria<br>okres późnorzymski                                                                    | osada<br>śląd osadnictwa                             |
| 45 | Podłęże         | 9/22, AZP 92-62  | prahistoria                                                                                          | śląd osadnictwa                                      |
| 46 | Podłęże         | 10/23, AZP 92-62 | prahistoria                                                                                          | śląd osadnictwa                                      |
| 47 | Podłęże         | 11/24, AZP 92-62 | wczesne średniowiecze                                                                                | śląd osadnictwa                                      |
| 48 | Podłęże         | 12/25, AZP 92-62 | prahistoria                                                                                          | śląd osadnictwa                                      |
| 49 | Podłęże         | 13/26, AZP 92-62 | okres wpływów rzymskich<br>wczesne średniowiecze                                                     | osada<br>śląd osadnictwa                             |
| 50 | Podłęże         | 6/27, AZP 92-62  | neolit, prahistoria, średniowiecze<br>neolit?<br>prahistoria/ przeworska ?/<br>wczesne średniowiecze | osada<br>śląd osadnictwa<br>osada<br>śląd osadnictwa |
| 51 | Podłęże         | 14/28, AZP 92-62 | prahistoria<br>wczesne średniowiecze                                                                 | śląd osadnictwa<br>śląd osadnictwa                   |
| 52 | Podłęże         | 15/29, AZP 92-62 | II okres epoki brązu<br>prahistoria<br>wczesne średniowiecze                                         | osada<br>osada<br>osada                              |
| 53 | Podłęże         | 16/30, AZP 92-62 | prahistoria                                                                                          | śląd osadnictwa                                      |
| 54 | Podłęże         | 17/31, AZP 92-62 | II okres epoki brązu<br>wczesne średniowiecze                                                        | śląd osadnictwa<br>osada                             |
| 55 | Podłęże         | 18/32, AZP 92-62 | prahistoria<br>wczesne średniowiecze                                                                 | śląd osadnictwa<br>śląd osadnictwa                   |
| 56 | Podłęże         | 19/33, AZP 92-62 | neolit                                                                                               | śląd osadnictwa                                      |
| 57 | Podłęże         | 3/34, AZP 92-62  | kultura trzciniecka, łużycka, prahistoria<br>neolit<br>okres halsztacki                              | osada<br>śląd osadnictwa<br>osada                    |
| 58 | Podłęże         | 4/35, AZP 92-62  | prahistoria<br>wczesne średniowiecze                                                                 | śląd osadnictwa<br>śląd osadnictwa                   |
| 59 | Podłęże         | 5/36, AZP 92-62  | neolit, prahistoria, średniowiecze<br>prahistoria                                                    | osada<br>osada                                       |
| 60 | Chwałowice      | 3/42, AZP 92-62  | okr. wpł. rzymskich, prahistoria<br>okres wpływów rzymskich<br>wczesne średniowiecze                 | osada<br>osada<br>osada                              |
| 61 | Chruścice       | 1/43, AZP 92-62  | neolit                                                                                               | osada ?                                              |
| 62 | Chruścice       | 2/44, AZP 92-62  | neolit ?                                                                                             | osada ?                                              |
| 63 | Chruścice       | 3/45, AZP 92-62  | neolit, kultura łużycka, średniowiecze<br>prahistoria<br>średniowiecze                               | osada<br>śląd osadnictwa<br>śląd osadnictwa          |
| 64 | Chruścice       | 8/46, AZP 92-62  | prahistoria                                                                                          | śląd osadnictwa                                      |



|    |            |                 |                                                                                                              |                                                       |
|----|------------|-----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------|
| 65 | Chruścice  | 4/47, AZP 92-62 | kultura łużycka lub pomorska<br>prahistoria<br>średniowiecze                                                 | osada<br>osada<br>osada                               |
| 66 | Chruścice  | 5/48, AZP 92-62 | okres wpływów rzymskich<br>prahistoria                                                                       | osada<br>ślad osadnictwa                              |
| 67 | Włochy     | 1/49, AZP 92-62 | późny neolit lub wczesny okres<br>epoki brązu                                                                | osada                                                 |
| 68 | Szczypiec  | 1/50, AZP 92-62 | prahistoria                                                                                                  | ślad osadnictwa                                       |
| 69 | Brzeście   | 1/51, AZP 92-62 | II okres epoki brązu                                                                                         | osada                                                 |
| 70 | Brzeście   | 2/52, AZP 92-62 | prahistoria                                                                                                  | ślad osadnictwa                                       |
| 71 | Brzeście   | 3/53, AZP 92-62 | V okres epoki brązu/ okres halszacki                                                                         | osada                                                 |
| 72 | Chruścice  | 9/1, AZP 92-63  | okres wpływów rzymskich<br>wczesne średniowiecze                                                             | ślad osadnictwa<br>osada                              |
| 73 | Chruścice  | 10/2, AZP 92-63 | wczesne średniowiecze                                                                                        | ślad osadnictwa                                       |
| 74 | Chruścice  | 11/3, AZP 92-63 | prahistoria                                                                                                  | ślad osadnictwa                                       |
| 75 | Chruścice  | 6/4, AZP 92-63  | okr. wpł. rzymskich ? wcz. średn.<br>prahistoria<br>okres wpływów rzymskich<br>wczesne średniowiecze X-XI w. | osada<br>ślad osadnictwa<br>osada<br>ślad osadnictwa  |
| 76 | Chruścice  | 7/5, AZP 92-63  | okres wpływów rzymskich<br>kultura przeworska ?<br>wczesne średniowiecze                                     | osada<br>osada<br>ślad osadnictwa                     |
| 77 | Szarbków   | 1/6, AZP 92-63  | neolit                                                                                                       | osada                                                 |
| 78 | Szarbków   | 2/7, AZP 92-63  | neolit                                                                                                       | osada                                                 |
| 79 | Chwałowice | 1/8, AZP 92-63  | prahistoria<br>prahistoria<br>wczesne średniowiecze                                                          | ślad osadnictwa<br>ślad osadnictwa<br>ślad osadnictwa |
| 80 | Chwałowice | 2/9, AZP 92-63  | neolit, prahist., wcz. średn., średn.<br>prahistoria<br>wczesne średniowiecze                                | osada<br>ślad osadnictwa<br>osada                     |
| 81 | Chwałowice | 4/10, AZP 92-63 | prahistoria                                                                                                  | ślad osadnictwa                                       |
| 82 | Borków     | 1/12, AZP 92-63 | okres wpływów rzymskich, wczesne<br>średniowiecze                                                            | osada                                                 |
| 83 | Borków     | 2/13, AZP 92-63 | prahistoria<br>wczesne średniowiecze X-XI w.                                                                 | ślad osadnictwa<br>osada                              |
| 84 | Borków     | 3/14, AZP 92-63 | prahistoria                                                                                                  | ślad osadnictwa                                       |
| 85 | Borków     | 4/15, AZP 92-63 | prahistoria<br>wczesne średniowiecze                                                                         | ślad osadnictwa<br>osada                              |
| 86 | Chrabków   | 1/38, AZP 92-63 | mezolit, neolit                                                                                              | pracownia krzem. ?                                    |
| 87 | Chrabków   | 2/39, AZP 92-63 | prahistoria                                                                                                  | grób ?                                                |
| 88 | Chrabków   | 3/40, AZP 92-63 | prahistoria                                                                                                  | osada                                                 |
| 89 | Chrabków   | 4/41, AZP 92-63 | prahistoria                                                                                                  | ślad osadnictwa                                       |
| 90 | Uników     | 1/42, AZP 92-63 | neolit                                                                                                       | pracownia krzem. ?                                    |
| 91 | Uników     | 2/43, AZP 92-63 | ?                                                                                                            | cmmentarzysko ?                                       |
| 92 | Uników     | 3/44, AZP 92-63 | mezolit, neolit                                                                                              | pracownia krzem. ?                                    |
| 93 | Uników     | 4/45, AZP 92-63 | mezolit, neolit                                                                                              | pracownia krzem. ?                                    |

|     |                       |                  |                                                                                      |                                                       |
|-----|-----------------------|------------------|--------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------|
| 94  | Uników                | 5/46, AZP 92-63  | wczesne średniowiecze                                                                | ślad osadnictwa                                       |
| 95  | Uników                | 11/47, AZP 92-63 | prahistoria                                                                          | ślad osadnictwa                                       |
| 96  | Uników                | 12/48, AZP 92-63 | prahistoria                                                                          | ślad osadnictwa                                       |
| 97  | Uników                | 13/49, AZP 92-63 | prahistoria                                                                          | ślad osadnictwa                                       |
| 98  | Uników                | 6/50, AZP 92-63  | okres wpływów rzymskich<br>prahistoria<br>średniowiecze                              | osada<br>ślad osadnictwa<br>ślad osadnictwa           |
| 99  | Uników                | 7/51, AZP 92-63  | prahistoria, średniowiecze<br>prahistoria<br>wczesne średniowiecze                   | ślad osadnictwa<br>ślad osadnictwa<br>ślad osadnictwa |
| 100 | Uników                | 14/52, AZP 92-63 | okres późnorzymski                                                                   | osada                                                 |
| 101 | Uników                | 15/53, AZP 92-63 | prahistoria                                                                          | ślad osadnictwa                                       |
| 102 | Uników                | 9/54, AZP 92-63  | neolit, prahistoria                                                                  | ślad osadnictwa                                       |
| 103 | Uników                | 8/55, AZP 92-63  | neolit, prahistoria, wczesne<br>średniowiecze                                        | ślad osadnictwa                                       |
| 104 | Uników                | 16/56, AZP 92-63 | prahistoria                                                                          | ślad osadnictwa                                       |
| 105 | Uników                | 10/57, AZP 92-63 | okres wpływów rzymskich,<br>średniowiecze                                            | osada                                                 |
| 106 | Skrzypiów             | 7/63, AZP 93-61  | mezolit<br>II okres epoki brązu<br>okres epoki brązu/ okr. halsztacki<br>prahistoria | ślad osadnictwa<br>osada<br>osada<br>osada            |
| 107 | Skrzypiów             | 8/64, AZP 93-61  | prahistoria                                                                          | ślad osadnictwa                                       |
| 108 | Kopernia              | 10/65, AZP 93-61 | mezolit<br>V okres epoki brązu/ okr. halsztacki<br>średniowiecze                     | ślad osadnictwa<br>osada<br>osada                     |
| 109 | Kopernia              | 11/66, AZP 93-61 | prahistoria<br>wczesne średniowiecze VIII- X w.                                      | osada<br>osada                                        |
| 110 | Kopernia              | 12/67, AZP 93-61 | średniowiecze                                                                        | osada                                                 |
| 111 | Pińczów               | 1/1, AZP 93-62   | wczesne średniowiecze/ koniec XI<br>w./                                              | skarb                                                 |
| 112 | Pińczów- Nowa<br>Wieś | 2/2, AZP 93-62   | mezolit                                                                              | osada                                                 |
| 113 | Pińczów- Nowa<br>Wieś | 3/3, AZP 93-62   | epoka brązu                                                                          | ślad osadnictwa                                       |
| 114 | Pińczów               | 4/4, AZP 93-62   | kultura łużycka                                                                      | ślad osadnictwa                                       |
| 115 | Pińczów- Zamek        | 5/5, AZP 93-62   | wczesny okres lateński                                                               | znalezisko luźne na<br>złożu wtórnym                  |
| 116 | Pińczów- Zamek        | 6/6, AZP 93-62   | XIII- koniec XVIII w.                                                                | grodzisko, zamek                                      |
| 117 | Pińczów- Kirków       | 7/7, AZP 93-62   | okres halsztacki D/ wcz. okres<br>lateński                                           | cmentarzysko                                          |
| 118 | Pińczów- Kirków       | 8/8, AZP 93-62   | wczesne średniowiecze                                                                | osada                                                 |
| 119 | Pińczów               | 9/9, AZP 93-62   | XV- XVII w.                                                                          | ślad osadnictwa                                       |
| 120 | Pińczów               | 10/10, AZP 93-62 | prahistoria                                                                          | ślad osadnictwa                                       |
| 121 | Pińczów               | 11/11, AZP 93-62 | kultura łużycka                                                                      | ślad osadnictwa                                       |
| 122 | Pińczów               | 12/12, AZP 93-62 | kultura łużycka /?/                                                                  | ślad osadnictwa                                       |

|     |                          |                  |                                                                                                                             |                                                                                                                             |
|-----|--------------------------|------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 123 | Pińczów                  | 13/13, AZP 93-62 | okres wczesnorzymski<br>wczesne średniowiecze IX, XI-XII w.<br>prahistoria                                                  | osada<br>osada<br>osada                                                                                                     |
| 124 | Pińczów                  | 14/14, AZP 93-62 | kultura pucharów lejkowatych<br>wczesny okres epoki brązu<br>okres halszacki C lub D<br>mł. okr. przedrzymski, okr. rzymski | osada<br>osada<br>osada<br>osada                                                                                            |
| 125 | Pińczów                  | 15/15, AZP 93-62 | prahistoria                                                                                                                 | śląd osadnictwa                                                                                                             |
| 126 | Pińczów                  | 16/16, AZP 93-62 | prahistoria                                                                                                                 | śląd osadnictwa                                                                                                             |
| 127 | Pińczów                  | 17/17, AZP 93-62 | XVI- XIX                                                                                                                    | śląd osadnictwa                                                                                                             |
| 128 | Pińczów                  | 18/18, AZP 93-62 | prahistoria                                                                                                                 | śląd osadnictwa                                                                                                             |
| 129 | Pińczów                  | 19/19, AZP 93-62 | wczesny okres rzymski ?<br>wczesne średniowiecze XI- XII w.                                                                 | osada<br>osada                                                                                                              |
| 130 | Pińczów                  | 20/20, AZP 93-62 | prahistoria                                                                                                                 | śląd osadnictwa                                                                                                             |
| 131 | Pińczów<br>( Wierciszów) | 21/21, AZP 93-62 | średniowiecze- okres nowożytny<br>(XII- XVII w.)                                                                            | osada oraz relikty<br>kościół św. Ducha w<br>Wierciszowie wraz z<br>pozostałościami<br>dawnego cmentarza<br>przykościelnego |
| 132 | Pińczów                  | 22/22, AZP 93-62 | neolit                                                                                                                      | śląd osadnictwa                                                                                                             |
| 133 | Pińczów                  | 23/23, AZP 93-62 | średniowiecze                                                                                                               | osada                                                                                                                       |
| 134 | Pińczów                  | 24/24, AZP 93-62 | kultura łużycka<br>wczesny okres rzymski ?<br>wczesne średniowiecze, XII, XIII w.<br>prahistoria                            | osada<br>śląd osadnictwa<br>osada<br>osada                                                                                  |
| 135 | Pasturka                 | 1/25, AZP 93-62  | mezolit<br>okres halszacki D                                                                                                | śląd osadnictwa<br>cmentarzysko                                                                                             |
| 136 | Pasturka                 | 2/26, AZP 93-62  | V okres epoki brązu/ okres halszacki C<br>wczesne średniowiecze                                                             | osada<br>osada                                                                                                              |
| 137 | Pasturka                 | 3/27, AZP 93-62  | średniowiecze                                                                                                               | osada                                                                                                                       |
| 138 | Pasturka                 | 4/28, AZP 93-62  | prahistoria                                                                                                                 | śląd osadnictwa                                                                                                             |
| 139 | Pasturka                 | 5/29, AZP 93-62  | prahistoria                                                                                                                 | osada                                                                                                                       |
| 140 | Pasturka                 | 6/30, AZP 93-62  | neolit<br>okres wpływów rzymskich<br>średniowiecze XI- XII w.                                                               | śląd osadnictwa<br>osada<br>śląd osadnictwa                                                                                 |
| 141 | Pasturka                 | 7/31, AZP 93-62  | prahistoria                                                                                                                 | śląd osadnictwa                                                                                                             |
| 142 | Pasturka                 | 8/32, AZP 93-62  | prahistoria                                                                                                                 | śląd osadnictwa                                                                                                             |
| 143 | Pasturka                 | 9/33, AZP 93-62  | prahistoria<br>średniowiecze                                                                                                | śląd osadnictwa<br>śląd osadnictwa                                                                                          |
| 144 | Pasturka                 | 10/34, AZP 93-62 | prahistoria                                                                                                                 | osada                                                                                                                       |
| 145 | Pasturka                 | 11/35, AZP 93-62 | prahistoria<br>średniowiecze                                                                                                | śląd osadnictwa<br>śląd osadnictwa                                                                                          |
| 146 | Kowala                   | 3/36, AZP 93-62  | prahistoria                                                                                                                 | osada                                                                                                                       |
| 147 | Kowala                   | 4/37, AZP 93-62  | wczesne średniowiecze                                                                                                       | osada                                                                                                                       |
| 148 | Bogucice                 | 1/38, AZP 93-62  | ?                                                                                                                           | brak danych                                                                                                                 |
| 149 | Bogucice                 | 2/39, AZP 93-62  | okres halszacki C/D                                                                                                         | cmentarzysko                                                                                                                |

|     |                      |                  |                                                               |                                    |
|-----|----------------------|------------------|---------------------------------------------------------------|------------------------------------|
| 150 | Bogucice             | 3/40, AZP 93-62  | III okres epoki brązu                                         | grób szkieletowy podwójny          |
| 151 | Bogucice             | 4/41, AZP 93-62  | neolit                                                        | śląd osadnictwa                    |
| 152 | Bogucice             | 5/42, AZP 93-62  | neolit                                                        | śląd osadnictwa                    |
| 153 | Bogucice             | 6/43, AZP 93-62  | okres wczesno lateński                                        | grób podkloszowy                   |
| 154 | Bogucice             | 7/44, AZP 93-62  | późne średniowiecze, okres nowożytny                          | śląd osadnictwa                    |
| 155 | Bogucice             | 8/45, AZP 93-62  | kultura łużycka                                               | osada                              |
| 156 | Bogucice             | 9/46, AZP 93-62  | II okres epoki brązu                                          | śląd osadnictwa                    |
| 157 | Bogucice             | 10/47, AZP 93-62 | okres halszacki ?<br>wczesne średniowiecze                    | osada<br>osada                     |
| 158 | Bogucice- Nad Szosą  | 11/48, AZP 93-62 | prahistoria                                                   | śląd osadnictwa                    |
| 159 | Bogucice- Nad Szosą  | 12/49, AZP 93-62 | kultura łużycka                                               | śląd osadnictwa                    |
| 160 | Bogucice- Nad Szosą  | 13/50, AZP 93-62 | wczesny okres epoki brązu<br>wczesne średniowiecze XI- XII w. | śląd osadnictwa<br>śląd osadnictwa |
| 161 | Bogucice- Nad Szosą  | 14/51, AZP 93-62 | prahistoria                                                   | śląd osadnictwa                    |
| 162 | Bogucice- Nad Szosą  | 15/52, AZP 93-62 | kultura łużycka<br>średniowiecze                              | śląd osadnictwa<br>śląd osadnictwa |
| 163 | Bogucice             | 16/53, AZP 93-62 | kultura łużycka ?                                             | osada                              |
| 164 | Bogucice             | 17/54, AZP 93-62 | średniowiecze                                                 | śląd osadnictwa                    |
| 165 | Bogucice             | 18/55, AZP 93-62 | prahistoria                                                   | śląd osadnictwa                    |
| 166 | Bogucice             | 19/56, AZP 93-62 | kultura łużycka                                               | śląd osadnictwa                    |
| 167 | Bogucice             | 20/57, AZP 93-62 | kultura łużycka                                               | osada                              |
| 168 | Bogucice             | 21/58, AZP 93-62 | V okr. epoki brązu/ okr. halszacki C                          | osada                              |
| 169 | Bogucice- Zakościele | 22/59, AZP 93-62 | kultura łużycka ?                                             | śląd osadnictwa                    |
| 170 | Bogucice- Zakościele | 23/60, AZP 93-62 | prahistoria                                                   | śląd osadnictwa                    |
| 171 | Bogucice- Zakościele | 24/61, AZP 93-62 | wczesne średniowiecze, XI- XII w.                             | śląd osadnictwa                    |
| 172 | Bogucice- Skałka     | 25/62, AZP 93-62 | średniowiecze ?                                               | śląd osadnictwa                    |
| 173 | Bogucice- Skałka     | 26/63, AZP 93-62 | prahistoria<br>średniowiecze                                  | śląd osadnictwa<br>śląd osadnictwa |
| 174 | Bogucice- Skałka     | 27/64, AZP 93-62 | prahistoria                                                   | śląd osadnictwa                    |
| 175 | Bogucice- Skałka     | 28/65, AZP 93-62 | średniowiecze ?                                               | śląd osadnictwa                    |
| 176 | Bogucice- Skałka     | 29/66, AZP 93-62 | średniowiecze, XIII w.                                        | osada                              |
| 177 | Bogucice- Skałka     | 30/67, AZP 93-62 | średniowiecze ?                                               | śląd osadnictwa                    |
| 178 | Bogucice- Skałka     | 31/68, AZP 93-62 | wczesne średniowiecze XI- XII w.                              | śląd osadnictwa                    |
| 179 | Bogucice- Skałka     | 32/69, AZP 93-62 | kultura łużycka                                               | śląd osadnictwa                    |
| 180 | Zakrzów              | 1/70, AZP 93-62  | V okres epoki brązu/ okres halszacki C                        | grób                               |
| 181 | Zakrzów              | 2/71, AZP 93-62  | neolit                                                        | śląd osadnictwa                    |

|     |                    |                  |                                                                              |                                    |
|-----|--------------------|------------------|------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------|
| 182 | Zakrzów            | 3/72, AZP 93-62  | neolit<br>kultura łużycka<br>wczesne średniowiecze X w. /?/                  | śląd osadnictwa<br>osada<br>osada  |
| 183 | Zakrzów            | 4/73, AZP 93-62  | V okres epoki brązu/ okres<br>halsztacki C                                   | osada                              |
| 184 | Zakrzów            | 5/74, AZP 93-62  | kultura ceramiki sznurowej                                                   | śląd osadnictwa                    |
| 185 | Zakrzów            | 6/75, AZP 93-62  | neolit<br>V okr. epoki brązu/ okr. halsztacki C                              | osada<br>osada                     |
| 186 | Zakrzów            | 7/76, AZP 93-62  | XVI- XIX w.                                                                  | śląd osadnictwa                    |
| 187 | Zakrzów            | 8/77, AZP 93-62  | neolit                                                                       | śląd osadnictwa                    |
| 188 | Zakrzów            | 9/78, AZP 93-62  | neolit                                                                       | śląd osadnictwa                    |
| 189 | Zakrzów            | 10/79, AZP 93-62 | V okr. epoki brązu/ okr. halsztacki C<br>wcz. śred., VIII- IX w.? XI-XIII w. | osada<br>osada                     |
| 190 | Zakrzów            | 11/80, AZP 93-62 | V okr. epoki brązu/okr. halsztacki C?                                        | śląd osadnictwa                    |
| 191 | Zakrzów            | 12/81, AZP 93-62 | neolit<br>kultura łużycka                                                    | śląd osadnictwa<br>cmentarzysko ?  |
| 192 | Zakrzów            | 13/82, AZP 93-62 | V okr. epoki brązu/okr. halsztacki C?                                        | cmentarzysko                       |
| 193 | Zakrzów            | 14/83, AZP 93-62 | prahistoria                                                                  | śląd osadnictwa                    |
| 194 | Zakrzów            | 15/84, AZP 93-62 | neolit<br>prahistoria                                                        | śląd osadnictwa<br>śląd osadnictwa |
| 195 | Skrzypiów          | 1/85, AZP 93-62  | II okres epoki brązu                                                         | osada                              |
| 196 | Skrzypiów          | 2/86, AZP 93-62  | prahistoria                                                                  | śląd osadnictwa                    |
| 197 | Skrzypiów          | 3/87, AZP 93-62  | II okres epoki brązu                                                         | osada                              |
| 198 | Skrzypiów          | 4/88, AZP 93-62  | neolit<br>II okres epoki brązu                                               | śląd osadnictwa<br>osada           |
| 199 | Skrzypiów          | 5/89, AZP 93-62  | prahistoria                                                                  | śląd osadnictwa                    |
| 200 | Skrzypiów          | 6/90, AZP 93-62  | neolit<br>prahistoria                                                        | osada<br>osada                     |
| 201 | Pińczów            | 37/91, AZP 93-62 | epoka brązu                                                                  | osada                              |
| 202 | Pińczów            | 38/92, AZP 93-62 | prahistoria, średniowiecze                                                   | osada                              |
| 203 | Bogucice (Parcele) | 1/93, AZP 93-62  | środkowa faza epoki brązu                                                    | cmentarzysko,<br>osada (?)         |
| 204 | Grochowiska        | 1/73, AZP 93-63  | kultura pomorska ?                                                           | cmentarzysko                       |
| 205 | Grochowiska        | 2/74, AZP 93-63  | okres wpływów rzymskich                                                      | cmentarzysko ?                     |
| 206 | Grochowiska        | 3/75, AZP 93-63  | prahistoria                                                                  | śląd osadnictwa                    |
| 207 | Grochowiska        | 4/76, AZP 93-63  | V okres epoki brązu, okres halsztacki                                        | osada                              |
| 208 | Grochowiska        | 5/77, AZP 93-63  | neolit<br>prahistoria                                                        | śląd osadnictwa<br>śląd osadnictwa |
| 209 | Grochowiska        | 6/78, AZP 93-63  | prahistoria                                                                  | śląd osadnictwa                    |
| 210 | Bogucice           | 35/79, AZP 93-63 | prahistoria                                                                  | śląd osadnictwa                    |
| 211 | Bogucice           | 36/80, AZP 93-63 | prahistoria                                                                  | śląd osadnictwa                    |
| 212 | Bogucice           | 37/81, AZP 93-63 | neolit                                                                       | śląd osadnictwa                    |
| 213 | Bogucice           | 38/82, AZP 93-63 | neolit ?<br>prahistoria                                                      | śląd osadnictwa<br>śląd osadnictwa |
| 214 | Bogucice           | 39/83, AZP 93-63 | prahistoria                                                                  | śląd osadnictwa                    |

|     |               |                  |                                                                           |                                            |
|-----|---------------|------------------|---------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------|
| 215 | Bogucice      | 40/84, AZP 93-63 | prahistoria<br>wczesne średniowiecze                                      | śląd osadnictwa<br>śląd osadnictwa         |
| 216 | Bogucice      | 41/85, AZP 93-63 | II okres epoki brązu<br>prahistoria<br>wczesne średniowiecze X-XI w.      | śląd osadnictwa<br>osada<br>osada          |
| 217 | Byczów        | 1/1 AZP 94-61    | Kultura łużycka- epoka brązu                                              | osada                                      |
| 218 | Młodzawy Duże | 10/1, AZP 94-62  | okres halszacki<br>wczesne średniowiecze                                  | cmentarzysko ?<br>śląd osadnictwa          |
| 219 | Młodzawy Duże | 9/2, AZP 94-62   | prahistoria                                                               | osada                                      |
| 220 | Młodzawy Duże | 11/3, AZP 94-62  | średniowiecze                                                             | osada                                      |
| 221 | Młodzawy Duże | 4/4, AZP 94-62   | neolit                                                                    | śląd osadnictwa                            |
| 222 | Młodzawy Duże | 8/5, AZP 94-62   | prahistoria                                                               | śląd osadnictwa                            |
| 223 | Młodzawy Duże | 7/6, AZP 94-62   | prahistoria                                                               | osada                                      |
| 224 | Młodzawy Duże | 1/7, AZP 94-62   | prahistoria                                                               | cmentarzysko ?                             |
| 225 | Młodzawy Duże | 2/8, AZP 94-62   | okres wpływów rzymskich<br>wczesne średniowiecze<br>neolit<br>prahistoria | osada<br>osada<br>śląd osadnictwa<br>osada |
| 226 | Młodzawy Duże | 6/9, AZP 94-62   | neolit<br>I okres epoki brązu<br>neolit                                   | osada<br>osada<br>śląd osadnictwa          |
| 227 | Młodzawy Duże | 3/10, AZP 94-62  | okres wpływów rzymskich                                                   | osada                                      |
| 228 | Młodzawy Duże | 5/11, AZP 94-62  | neolit ?<br>V okr. epoki brązu/ okr. halszacki C<br>wczesne średniowiecze | osada<br>osada<br>osada                    |
| 229 | Młodzawy Małe | 1/12, AZP 94-62  | neolit                                                                    | osada                                      |
| 230 | Młodzawy Małe | 2/13, AZP 94-62  | okres wpływów rzymskich<br>wczesne średniowiecze                          | osada<br>osada                             |
| 231 | Młodzawy Małe | 3/14, AZP 94-62  | prahistoria<br>wczesne średniowiecze<br>okres wpływów rzymskich           | osada<br>osada<br>osada                    |
| 232 | Młodzawy Małe | 4/15, AZP 94-62  | neolit                                                                    | śląd osadnictwa                            |
| 233 | Młodzawy Małe | 5/16, AZP 94-62  | neolit                                                                    | śląd osadnictwa                            |
| 234 | Młodzawy Małe | 6/17, AZP 94-62  | neolit                                                                    | śląd osadnictwa                            |
| 235 | Młodzawy Małe | 7/18, AZP 94-62  | neolit                                                                    | śląd osadnictwa                            |
| 236 | Młodzawy Małe | 8/19, AZP 94-62  | neolit                                                                    | śląd osadnictwa                            |
| 237 | Młodzawy Małe | 9/20, AZP 94-62  | neolit                                                                    | śląd osadnictwa                            |
| 238 | Młodzawy Małe | 10/21, AZP 94-62 | prahistoria                                                               | śląd osadnictwa                            |
| 239 | Młodzawy Małe | 11/22, AZP 94-62 | neolit                                                                    | śląd osadnictwa                            |
| 240 | Młodzawy Małe | 12/23, AZP 94-62 | neolit<br>okres wpływów rzymskich<br>wczesne średniowiecze                | osada<br>osada<br>osada                    |
| 241 | Młodzawy Małe | 13/24, AZP 94-62 | neolit                                                                    | osada                                      |

|     |               |                  |                                                                 |                                             |
|-----|---------------|------------------|-----------------------------------------------------------------|---------------------------------------------|
| 242 | Młodzawy Małe | 14/25, AZP 94-62 | prahistoria<br>wczesne średniowiecze<br>okres późnorzymski      | osada<br>osada<br>osada                     |
| 243 | Młodzawy Małe | 15/26, AZP 94-62 | prahistoria                                                     | śląd osadnictwa                             |
| 244 | Młodzawy Małe | 17/27, AZP 94-62 | średniowiecze /XIV-XV w./                                       | osada                                       |
| 245 | Młodzawy Małe | 16/28, AZP 94-62 | prahistoria                                                     | śląd osadnictwa                             |
| 246 | Mozgawa       | 1/29, AZP 94-62  | neolit<br>II okres epoki brązu                                  | osada<br>śląd osadnictwa                    |
| 247 | Mozgawa       | 2/30, AZP 94-62  | neolit                                                          | osada                                       |
| 248 | Mozgawa       | 3/31, AZP 94-62  | neolit<br>II okres epoki brązu<br>średniowiecze /XIV-XV w./     | osada<br>osada<br>osada                     |
| 249 | Mozgawa       | 4/32, AZP 94-62  | neolit                                                          | śląd osadnictwa                             |
| 250 | Mozgawa       | 5/33, AZP 94-62  | neolit                                                          | śląd osadnictwa                             |
| 251 | Mozgawa       | 6/34, AZP 94-62  | neolit                                                          | śląd osadnictwa                             |
| 252 | Mozgawa       | 7/35, AZP 94-62  | neolit                                                          | śląd osadnictwa                             |
| 253 | Mozgawa       | 8/36, AZP 94-62  | neolit                                                          | śląd osadnictwa                             |
| 254 | Mozgawa       | 9/37, AZP 94-62  | prahistoria                                                     | osada                                       |
| 255 | Mozgawa       | 10/38, AZP 94-62 | neolit<br>okres wpływów rzymskich                               | osada<br>osada                              |
| 256 | Mozgawa       | 13/39, AZP 94-62 | II okres epoki brązu<br>wczesne średniowiecze                   | osada<br>osada                              |
| 257 | Mozgawa       | 14/40, AZP 94-62 | prahistoria                                                     | śląd osadnictwa                             |
| 258 | Mozgawa       | 15/41, AZP 94-62 | prahistoria                                                     | osada                                       |
| 259 | Mozgawa       | 16/42, AZP 94-62 | neolit<br>średniowiecze                                         | osada<br>osada                              |
| 260 | Mozgawa       | 17/43, AZP 94-62 | prahistoria<br>wczesne średniowiecze                            | śląd osadnictwa<br>osada                    |
| 261 | Mozgawa       | 18/44, AZP 94-62 | neolit<br>I okres epoki brązu<br>prahistoria                    | osada<br>osada<br>osada                     |
| 262 | Mozgawa       | 19/45, AZP 94-62 | neolit<br>prahistoria                                           | osada<br>osada                              |
| 263 | Mozgawa       | 20/46, AZP 94-62 | II okres epoki brązu<br>kultura łużycka<br>prahistoria          | śląd osadnictwa<br>śląd osadnictwa<br>osada |
| 264 | Mozgawa       | 12/47, AZP 94-62 | neolit<br>I okres epoki brązu<br>kultura łużycka<br>prahistoria | osada<br>śląd osadnictwa<br>osada<br>osada  |
| 265 | Mozgawa       | 11/48, AZP 94-62 | prahistoria                                                     | cmientarzysko                               |
| 266 | Mozgawa       | 21/49, AZP 94-62 | neolit<br>I okres epoki brązu<br>prahistoria                    | osada<br>osada<br>osada                     |
| 267 | Mozgawa       | 22/50, AZP 94-62 | młodszy okres przedrzymski                                      | osada                                       |
| 268 | Mozgawa       | 23/51, AZP 94-62 | neolit                                                          | osada                                       |



|     |              |                  |                                                                                         |                                                    |
|-----|--------------|------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------|
| 269 | Kowala       | 5/60, AZP 94-62  | wczesne średniowiecze /XI-XII w./                                                       | osada                                              |
| 270 | Kowala       | 6/61, AZP 94-62  | średniowiecze                                                                           | osada                                              |
| 271 | Kowala       | 1/62, AZP 94-62  | wczesne średniowiecze                                                                   | ślad osadnictwa                                    |
| 272 | Kowala       | 2/63, AZP 94-62  | młodszy okres przedrzymski,<br>okres wpływów rzymskich                                  | osada                                              |
| 273 | Kowala       | 7/64, AZP 94-62  | prahistoria                                                                             | osada                                              |
| 274 | Krzyżanowice | 1/65, AZP 94-62  | okres wpływów rzymskich<br>wczesne średniowiecze                                        | osada<br>osada                                     |
| 275 | Krzyżanowice | 6/66, AZP 94-62  | neolit                                                                                  | ślad osadnictwa                                    |
| 276 | Krzyżanowice | 7/67, AZP 94-62  | kultura łużycka                                                                         | ślad osadnictwa                                    |
| 277 | Krzyżanowice | 11/68, AZP 94-62 | prahistoria                                                                             | ślad osadnictwa                                    |
| 278 | Krzyżanowice | 10/69, AZP 94-62 | prahistoria                                                                             | ślad osadnictwa                                    |
| 279 | Krzyżanowice | 12/70, AZP 94-62 | wczesne średniowiecze                                                                   | osada                                              |
| 280 | Krzyżanowice | 8/71, AZP 94-62  | prahistoria                                                                             | osada                                              |
| 281 | Krzyżanowice | 13/72, AZP 94-62 | wczesne średniowiecze                                                                   | osada                                              |
| 282 | Krzyżanowice | 14/73, AZP 94-62 | prahistoria                                                                             | osada                                              |
| 283 | Krzyżanowice | 15/74, AZP 94-62 | średniowiecze                                                                           | osada                                              |
| 284 | Krzyżanowice | 16/75, AZP 94-62 | prahistoria                                                                             | ślad osadnictwa                                    |
| 285 | Krzyżanowice | 17/76, AZP 94-62 | średniowiecze /XIV-XV w./                                                               | ślad osadnictwa                                    |
| 286 | Krzyżanowice | 18/77, AZP 94-62 | neolit<br>średniowiecze                                                                 | ślad osadnictwa<br>ślad osadnictwa                 |
| 287 | Krzyżanowice | 9/78, AZP 94-62  | neolit<br>okres późnorzymski                                                            | ślad osadnictwa<br>osada                           |
| 288 | Krzyżanowice | 19/79, AZP 94-62 | młodszy okres przedrzymski<br>prahistoria<br>średniowiecze                              | osada<br>osada<br>osada                            |
| 289 | Krzyżanowice | 2/80, AZP 94-62  | wczesne średniowiecze /XI-XV w./                                                        | osada                                              |
| 290 | Krzyżanowice | 20/81, AZP 94-62 | neolit<br>epoka brązu, wczesna epoka żelaza<br>okres wpływów rzymskich<br>średniowiecze | cmmentarzysko,<br>osada<br>osada<br>osada<br>osada |
| 291 | Krzyżanowice | 3/82, AZP 94-62  | kultura łużycka<br>średniowiecze                                                        | ślad osadnictwa<br>osada                           |
| 292 | Krzyżanowice | 4/83, AZP 94-62  | kultura łużycka                                                                         | ślad osadnictwa,<br>cmmentarzysko                  |
| 293 | Krzyżanowice | 5/84, AZP 94-62  | neolit<br>młodszy okres przedrzymski<br>prahistoria                                     | ślad osadnictwa<br>ślad osadnictwa<br>osada        |
| 294 | Leszcze      | 1/85, AZP 94-62  | prahistoria<br>wczesne średniowiecze /XI- XII w./                                       | osada<br>ślad osadnictwa                           |
| 295 | Leszcze      | 2/86, AZP 94-62  | średniowiecze                                                                           | ślad osadnictwa                                    |
| 296 | Leszcze      | 7/87, AZP 94-62  | prahistoria<br>średniowiecze /XIV- XV w./                                               | ślad osadnictwa<br>ślad osadnictwa                 |
| 297 | Leszcze      | 8/88, AZP 94-62  | prahistoria                                                                             | ślad osadnictwa                                    |
| 298 | Leszcze      | 9/89, AZP 94-62  | neolit<br>wczesne średniowiecze /XI- XII w./                                            | ślad osadnictwa<br>osada                           |

|     |               |                   |                                                                           |                                    |
|-----|---------------|-------------------|---------------------------------------------------------------------------|------------------------------------|
| 299 | Leszcze       | 10/90, AZP 94-62  | prahistoria                                                               | osada                              |
| 300 | Leszcze       | 11/91, AZP 94-62  | prahistoria                                                               | śląd osadnictwa                    |
| 301 | Leszcze       | 12/92, AZP 94-62  | wczesne średniowiecze                                                     | śląd osadnictwa                    |
| 302 | Leszcze       | 13/93, AZP 94-62  | prahistoria                                                               | śląd osadnictwa                    |
| 303 | Leszcze       | 14/94, AZP 94-62  | wczesne średniowiecze                                                     | osada                              |
| 304 | Leszcze       | 3/95, AZP 94-62   | prahistoria                                                               | śląd osadnictwa                    |
| 305 | Leszcze       | 4/96, AZP 94-62   | prahistoria                                                               | osada                              |
| 306 | Leszcze       | 15/97, AZP 94-62  | wczesne średniowiecze                                                     | śląd osadnictwa                    |
| 307 | Leszcze       | 16/98, AZP 94-62  | wczesne średniowiecze /XI-XII w./                                         | osada                              |
| 308 | Leszcze       | 5/99, AZP 94-62   | prahistoria<br>wczesne średniowiecze                                      | śląd osadnictwa<br>śląd osadnictwa |
| 309 | Leszcze       | 6/100, AZP 94-62  | prahistoria                                                               | śląd osadnictwa                    |
| 310 | Leszcze       | 17/101, AZP 94-62 | wczesne średniowiecze /XI-XII w./                                         | osada                              |
| 311 | Leszcze       | 18/102, AZP 94-62 | wczesne średniowiecze                                                     | osada                              |
| 312 | Wola Zagojska | 1/103, AZP 94-62  | średniowiecze                                                             | śląd osadnictwa                    |
| 313 | Wola Zagojska | 2/104, AZP 94-62  | średniowiecze                                                             | śląd osadnictwa                    |
| 314 | Wola Zagojska | 3/105, AZP 94-62  | prahistoria                                                               | śląd osadnictwa                    |
| 315 | Marzęcin      | 6/106, AZP 94-62  | prahistoria                                                               | śląd osadnictwa                    |
| 316 | Marzęcin      | 7/107, AZP 94-62  | wczesne średniowiecze                                                     | śląd osadnictwa                    |
| 317 | Bogucice      | 33/108, AZP 94-62 | wczesne średniowiecze                                                     | śląd osadnictwa                    |
| 318 | Bogucice      | 34/109, AZP 94-62 | prahistoria                                                               | śląd osadnictwa                    |
| 319 | Marzęcin      | 1/1, AZP 94-63    | prahistoria                                                               | śląd osadnictwa                    |
| 320 | Marzęcin      | 2/2, AZP 94-63    | V okres epoki brązu, okres halsztacki                                     | cmmentarzysko ?                    |
| 321 | Marzęcin      | 3/3, AZP 94-63    | stanowisko znane z literatury                                             | -                                  |
| 322 | Marzęcin      | 4/4, AZP 94-63    | okres wczesnorzymski                                                      | cmmentarzysko<br>ciałopalne        |
| 323 | Marzęcin      | 5/5, AZP 94-63    | okres wczesnorzymski                                                      | grób szkieletowy                   |
| 324 | Marzęcin      | 8/6, AZP 94-63    | epoka kamienia/ neolit ?                                                  | śląd osadnictwa                    |
| 325 | Marzęcin      | 9/7, AZP 94-63    | prahistoria                                                               | osada                              |
| 326 | Marzęcin      | 10/8, AZP 94-63   | prahistoria<br>wczesne średniowiecze XI- XII w.                           | osada<br>osada                     |
| 327 | Marzęcin      | 11/9, AZP 94-63   | prahistoria                                                               | śląd osadnictwa                    |
| 328 | Winiary       | 1/68, AZP 94-63   | II- III okres epoki brązu                                                 | osada                              |
| 329 | Winiary       | 2/69, AZP 94-63   | neolit<br>wczesne średniowiecze                                           | śląd osadnictwa<br>osada           |
| 330 | Zagość        | 11/70, AZP 94-63  | kultura łużycka<br>mł. okr. przedrz., okr. wpływów rz.<br>prahistoria     | osada<br>osada<br>osada            |
| 331 | Wola Zagojska | 6/71, AZP 94-63   | kultura przeworska                                                        | śląd osadnictwa                    |
| 332 | Zawarża       | 2/1, AZP 95-62    | neolit                                                                    | śląd osadnictwa                    |
| 333 | Zawarża       | 3/2, AZP 95-62    | średniowiecze<br>okres wczesnonowożytny                                   | śląd osadnictwa<br>punkt osadniczy |
| 334 | Zagość        | 1/59, AZP 95-62   | średniowiecze                                                             | śląd osadnictwa                    |
| 335 | Zagość        | 21/60, AZP 95-62  | pradzieje<br>obecna weryfikacja terenowa<br>przyniosła rezultat negatywny | śląd osadnictwa                    |

|     |               |                  |                                                                                                                            |                                                                              |
|-----|---------------|------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------|
| 336 | Zagość        | 22/61, AZP 95-62 | wcz. średniowiecze/ średniowiecze<br>okres wczesnonowożytny                                                                | śląd osadnictwa<br>punkt osadniczy                                           |
| 337 | Zagość        | 23/62, AZP 95-62 | pradzieje<br>obecna weryfikacja terenowa<br>przyniosła rezultat negatywny                                                  | śląd osadnictwa                                                              |
| 338 | Zagość        | 24/63, AZP 95-62 | okres wpływów rzymskich                                                                                                    | ?                                                                            |
| 339 | Zagość        | 25/64, AZP 95-62 | okr. ep. brązu/ okr. epoki halsztackiej<br>późny okr. wpływów rzymskich<br>wczesne średniowiecze                           | śląd osadnictwa<br>śląd osadnictwa<br>osada                                  |
| 340 | Wola Zagojska | 1/65, AZP 95-62  | okres wpływów rzymskich ?<br>okres wpływów rzymskich<br>okres epoki brązu<br>późny okres lateński<br>wczesne średniowiecze | ?<br>osada<br>osada lub cment.<br>osada lub cment.<br>osada                  |
| 341 | Wola Zagojska | 2/66, AZP 95-62  | pradzieje<br>neolit<br>okres wpływów rzymskich<br>okres epoki brązu<br>okres halsztacki ?<br>wczesne średniowiecze         | ?<br>śląd osadnictwa<br>osada<br>śląd osadnictwa<br>osada<br>śląd osadnictwa |
| 342 | Wola Zagojska | 7/67, AZP 95-62  | pradzieje<br>wynik negatywny                                                                                               | śląd osadnictwa                                                              |
| 343 | Wola Zagojska | 8/68, AZP 95-62  | pradzieje                                                                                                                  | śląd osadnictwa                                                              |
| 344 | Wola Zagojska | 9/69, AZP 95-62  | pradzieje<br>wynik negatywny                                                                                               | śląd osadnictwa                                                              |
| 345 | Wola Zagojska | 10/70, AZP 95-62 | neolit<br>średniowiecze                                                                                                    | śląd osadnictwa<br>śląd osadnictwa                                           |
| 346 | Wola Zagojska | 11/71, AZP 95-62 | późny okr. lat. lub okr. wpływów rz.<br>wczesne średniowiecze                                                              | śląd osadnictwa<br>osada                                                     |
| 347 | Wola Zagojska | 12/72, AZP 95-62 | średniowiecze<br>okres wczesnonowożytny                                                                                    | śląd osadnictwa<br>punkt osadniczy                                           |
| 348 | Wola Zagojska | 13/73, AZP 95-62 | neolit (?)<br>okres wpływów rzymskich<br>pradzieje<br>wczesne średniowiecze (VIII- IX w.)                                  | cment. (?) lub osada<br>cment. lub osada<br>osada<br>osada                   |
| 349 | Wola Zagojska | 14/74, AZP 95-62 | wczesne średniowiecze                                                                                                      | osada                                                                        |
| 350 | Wola Zagojska | 15/75, AZP 95-62 | okres wpływów rzymskich                                                                                                    | osada                                                                        |
| 351 | Aleksandrów   | 1/119, AZP 95-62 | ?<br>wynik weryfikacji negatywny                                                                                           | grodzisko ?                                                                  |
| 352 | Aleksandrów   | 2/120, AZP 95-62 | okres epoki brązu<br>okres wczesnonowożytny                                                                                | śląd osadnictwa<br>punkt osadniczy                                           |
| 353 | Byczów        | 1/121, AZP 95-62 | pradzieje (neolit?)                                                                                                        | śląd osadnictwa                                                              |
| 354 | Byczów        | 2/122, AZP 95-62 | późny okr. wpł. rz. lub wcz. średn.<br>okres wczesnonowożytny                                                              | śląd osadnictwa<br>punkt osadnictwa                                          |
| 355 | Zagość        | 2/1, AZP 95-63   | wczesne średniowiecze XII in. w.                                                                                           | osada<br>przykościelna                                                       |

|     |        |                  |                                                            |                                    |
|-----|--------|------------------|------------------------------------------------------------|------------------------------------|
| 356 | Zagość | 3/2, AZP 95-63   | neolit                                                     | osada                              |
| 357 | Zagość | 4/3, AZP 95-63   | wczesne średniowiecze                                      | śląd osadnictwa                    |
| 358 | Zagość | 5/4, AZP 95-63   | prahistoria<br>wczesne średniowiecze                       | osada<br>osada                     |
| 359 | Zagość | 6/5, AZP 95-63   | kultura łużycka                                            | śląd osadnictwa                    |
| 360 | Zagość | 7/6, AZP 95-63   | neolit<br>wczesny i środkowy okres lateński<br>prahistoria | osada<br>cmentarzysko<br>osada     |
| 361 | Zagość | 8/7, AZP 95-63   | neolit<br>prahistoria<br>wczesne średniowiecze IX- XI w.   | osada<br>śląd osadnictwa<br>osada  |
| 362 | Zagość | 9/8, AZP 95-63   | młodszy okres przedrzymski,<br>okres późnorzymski          | osada                              |
| 363 | Zagość | 10/9, AZP 95-63  | prahistoria                                                | śląd osadnictwa                    |
| 364 | Zagość | 12/10, AZP 95-63 | prahistoria                                                | śląd osadnictwa                    |
| 365 | Zagość | 13/11, AZP 95-63 | prahistoria<br>wczesne średniowiecze                       | śląd osadnictwa<br>śląd osadnictwa |
| 366 | Zagość | 14/12, AZP 95-63 | prahistoria /kultura przeworska ?/                         | osada                              |
| 367 | Zagość | 15/13, AZP 95-63 | młodszy okres przedrzymski<br>okres późnorzymski           | osada                              |
| 368 | Zagość | 16/14, AZP 95-63 | kultura przeworska                                         | śląd osadnictwa                    |
| 369 | Zagość | 17/15, AZP 95-63 | kultura przeworska                                         | śląd osadnictwa                    |
| 370 | Zagość | 18/16, AZP 95-63 | prahistoria                                                | śląd osadnictwa                    |
| 371 | Zagość | 19/17, AZP 95-63 | prahistoria                                                | śląd osadnictwa                    |
| 372 | Zagość | 20/18, AZP 95-63 | prahistoria<br>wczesne średniowiecze X-XI w.               | śląd osadnictwa<br>osada           |